

Beleidsbeoordeling van in Nederland actieve verzekeraars - negende actualisering

Eerlijke Verzekeringswijzer

19 november 2026

Over de Eerlijke Verzekeringswijzer

Dit rapport is geschreven in opdracht van de Eerlijke Verzekeringswijzer (EV). De Eerlijke Verzekeringswijzer is een samenwerkingsverband van vijf maatschappelijke organisaties: Amnesty International, Milieudefensie, Oxfam Novib, PAX, en World Animal Protection. Het doel van de Eerlijke Verzekeringswijzer is om verzekeringsgroepen actief in Nederland aan te sporen om maatschappelijk verantwoord te ondernemen en te beleggen.

De Eerlijke Verzekeringswijzer vormt samen met de Eerlijke Bankwijzer (EB) en Eerlijke Pensioenwijzer (EP) de Eerlijke Geldwijzer (EG). De Eerlijke Geldwijzer is onderdeel van *Fair Finance International* (FFI), een internationaal netwerk van meer dan 150 maatschappelijke organisaties in 21 landen.

Over dit rapport

Dit rapport presenteert de resultaten van de nieuwste editie van het doorlopend beleidsonderzoek de Eerlijke Verzekeringswijzer. In het rapport wordt het duurzaamheidsbeleid van zestien Nederlandse verzekeraars voor de tiende keer beoordeeld.

Over de auteurs

Dit rapport werd onderzocht en geschreven door Debbie Schepers, Pelin Akkaya en Mara Werkman, met bijdrages van Jan Willem van Gelder, Juliette Laplane en Chithira Rajeevan. Het rapport dient als volgt geciteerd te worden: Schepers, D., P. Akkaya en M. Werkman (2026, november), Beleidsbeoordeling in Nederland actieve verzekeraars – negende actualisering, Amsterdam, Nederland: Profundo.

Over Profundo

Met diepgaand en op feiten gebaseerd onderzoek en advies wil Profundo een praktische bijdrage leveren aan een duurzame wereld en sociale rechtvaardigheid. We analyseren internationale grondstofketens, de financiële sector, relevante beleidsontwikkelingen en de impact van bedrijven en financiers op alle duurzaamheidsaspecten. Meer informatie over Profundo is beschikbaar op www.profundo.nl.

Disclaimer

Profundo neemt de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht bij het verzamelen van informatie en het verwerken daarvan in publicaties, maar kan niet garanderen dat deze publicatie volledig is. Profundo neemt geen verantwoordelijkheid voor fouten in de gebruikte bronnen, noch voor veranderingen na de publicatiedatum. Deze publicatie is bedoeld voor informatieve doeleinden en dient niet te worden gelezen als een rapport dat goedkeuringen, verklaringen of garanties van welke aard dan ook verstrekt. Profundo zal geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade die voortvloeit uit het gebruik van deze publicatie.

Inhoudsopgave

Samenvatting **1**

Afkortingen **6**

Introductie **8**

Hoofdstuk 1 Onderzoek en methodologie **9**

1.1 Opzet beleidsonderzoek 9
1.2 Selectie van verzekeringsgroepen 9
1.3 Methodologie 10
1.4 Verantwoording 15
1.5 Disclaimer 15

Hoofdstuk 2 Resultaten per duurzaamheidsthema **16**

2.1 Belastingen 16
2.2 Biodiversiteit 21
2.3 Dierenwelzijn 26
2.4 Gendergelijkheid 32
2.5 Gezondheid 37
2.6 Klimaatverandering 42
2.7 Mensenrechten 51
2.8 Mijnbouw 56
2.9 Wapens 62
2.10 Transparantie en verantwoording 67

Hoofdstuk 3 Beoordeling beleid per verzekeraar **73**

3.1 Achmea 73
3.2 Allianz 74
3.3 AnsvarIdéa 75
3.4 ANWB-Unigarant 76
3.5 ASR 77
3.6 Athora 78
3.7 CZ 79
3.8 De Goudse 80
3.9 DSW 81
3.10 Klaverblad 82
3.11 Menzis 83
3.12 NN Group 84
3.13 Univé 85
3.14 VGZ 86
3.15 ZLM 87
3.16 Zorg en Zekerheid 88

Hoofdstuk 4 Conclusies **90**

4.1 Algemeen overzicht scores 90
4.2 Conclusies beleidsbeoordeling 93
Bronvermeldingen 93
Bijlage 1 Over de Eerlijke Geldwijzer 102

Lijst van tabellen

Tabel 1 Scores van verzekeringsgroepen 1-8 per thema 1
Tabel 2 Scores van verzekeringsgroepen 9–16 per thema 2
Tabel 3 Vergelijking gemiddelde scores in 2024 en 2026 3
Tabel 4 Geselecteerde verzekeringsgroepen: merknamen en premie-inkomen 9
Tabel 5 Kwalificaties behorende bij beleidsscores 13
Tabel 6 Beleidsscores Belastingen verzekeringsgroepen 1 - 8 17
Tabel 7 Beleidsscores Belastingen verzekeringsgroepen 9 - 16 19
Tabel 8 Beleidsscores Biodiversiteit verzekeringsgroepen 1 - 8 22
Tabel 9 Beleidsscores Biodiversiteit verzekeringsgroepen 9 - 16 24
Tabel 10 Beleidsscores Dierenwelzijn verzekeringsgroepen 1 - 8 28
Tabel 11 Beleidsscores Dierenwelzijn verzekeringsgroepen 9 - 16 29
Tabel 12 Beleidsscores Gendergelijkheid verzekeringsgroepen 1 - 8 33
Tabel 13 Beleidsscores Gendergelijkheid verzekeringsgroepen 9 - 16 34
Tabel 14 Beleidsscores Gezondheid Verzekeringsgroepen 1 - 8 38
Tabel 15 Beleidsscores Gezondheid Verzekeringsgroepen 9 - 16 39
Tabel 16 Beleidsscores Klimaatverandering verzekeringsgroepen 1 - 8 44
Tabel 17 Beleidsscores Klimaatverandering verzekeringsgroepen 9 - 16 47
Tabel 18 Beleidsscores Mensenrechten verzekeringsgroepen 1 - 8 52
Tabel 19 Beleidsscores Mensenrechten verzekeringsgroepen 9 - 16 54
Tabel 20 Beleidsscores Mijnbouw verzekeringsgroepen 1 - 8 58
Tabel 21 Beleidsscores Mijnbouw verzekeringsgroepen 9 - 16 60
Tabel 22 Beleidsscores Wapens verzekeringsgroepen 1 - 8 63
Tabel 23 Beleidsscores Wapens verzekeringsgroepen 9 - 16 65
Tabel 24 Beleidsscores Transparantie en verantwoording verzekeringsgroepen 1- 8 68
Tabel 25 Beleidsscores Transparantie en verantwoording verzekeringsgroepen 9 - 16 70
Tabel 26 Overzicht scores Achmea 73
Tabel 27 Overzicht scores Allianz 74
Tabel 28 Overzicht scores AnsvarIdéa 75
Tabel 29 Overzicht scores ANWB-Unigarant 76
Tabel 30 Overzicht scores ASR 77

Tabel 31 Overzicht scores Athora 79
Tabel 32 Overzicht scores CZ 80
Tabel 33 Overzicht scores De Goudse 81
Tabel 34 Overzicht scores DSW 82
Tabel 35 Overzicht scores Klaverblad 83
Tabel 36 Overzicht scores Menzis 84
Tabel 37 Overzicht scores NN Group 85
Tabel 38 Overzicht scores Univé 86
Tabel 39 Overzicht scores VGZ 87
Tabel 40 Overzicht scores ZLM 88
Tabel 41 Overzicht scores Zorg en Zekerheid 89
Tabel 42 Scores van verzekeringsgroepen 1-8 per thema 90
Tabel 43 Scores van verzekeringsgroepen 9–16 per thema 90
Tabel 44 Vergelijking gemiddelde scores in 2024 en 2026 91
Tabel 45 Veranderingen in scores ten opzichte van vorige beoordeling voor verzekeringsgroepen 1–8 92
Tabel 46 Veranderingen in scores ten opzichte van vorige beoordeling voor verzekeringsgroepen 9-16 93

Samenvatting

Dit rapport bevat de resultaten van een actualisering van het doorlopend beleidsonderzoek van de Eerlijke Verzekeringswijzer, waarin het duurzaamheidsbeleid van zestien verzekeringsgroepen voor de tiende keer is beoordeeld. De vorige actualisering vond plaats in 2024.

In het onderzoek is nagegaan welke principes en duurzaamheidscriteria zijn opgenomen in het beleggingsbeleid van deze verzekeringsgroepen op tien maatschappelijke onderwerpen. Deze zijn te onderscheiden in zeven duurzaamheidsthema's, twee risicosectoren en één aspect van de bedrijfsvoering, namelijk transparantie en verantwoording. De beoordelingsmethodologie is ontwikkeld in samenwerking met *Fair Finance International (FFI)* en is gebaseerd op breed gedragen internationale standaarden, zoals verdragen, richtlijnen, keurmerken en gedragscodes. Van verzekeraars die maatschappelijk verantwoord willen ondernemen mag worden verwacht dat ze deze principes en standaarden toepassen in hun bedrijfsvoering en bij het beleggen van verzekeringspremies.

Per thema, sector en aspect van de bedrijfsvoering is beoordeeld of een aantal relevante principes zijn opgenomen in het beleid. Het aantal verlangde principes varieert per onderwerp van 15 tot 31 elementen. De score per onderwerp wordt vervolgens bepaald door het percentage elementen dat per onderwerp in het beleid van de verzekeraar is opgenomen. Aan elke verzekeringsgroep wordt per onderwerp een rapportcijfer toegekend. De scores worden weergegeven op een schaal van 1 (zeer slecht) tot 10 (uitstekend).

Resultaten

Tabel 1 en Tabel 2 geven per verzekeringsgroep een overzicht van de rapportcijfers voor alle onderzochte duurzaamheidsthema's, risicosectoren, en voor transparantie en verantwoording. Ook is de gemiddelde beleidsscore opgenomen, afgerond op een geheel getal.

Tabel 1 Scores van verzekeringsgroepen 1-8 per onderwerp

Thema's, sectoren en aspecten van de bedrijfsvoering	**Achmea**	**Allianz**	**AnsvarIdéa**	**ANWB-Unigarant**	**ASR**	**Athora**	**CZ**	**De Goudse**	**Gemiddelde 2026**	Gemiddelde 2024
Thema										
Belastingen	9	3	9	10	3	1	9	9	**6,3**	5,4
Biodiversiteit	9	2	5	9	8	1	8	6	**6,4**	6,4
Dierenwelzijn	8	1	6	8	3	1	9	8	**5,5**	5,1
Gendergelijkheid	9	4	5	7	7	1	6	6	**5,5**	4,1
Gezondheid	9	1	7	10	8	1	9	6	**6,5**	-
Klimaatverandering	6	3	3	5	6	1	4	4	**4,6**	4,8
Mensenrechten	8	6	9	9	9	1	9	8	**7,6**	6,8
Sector										
Mijnbouw	9	2	3	10	5	1	7	5	**5,1**	-
Wapens	9	3	4	10	9	2	9	4	**7,4**	7,5

Thema's, sectoren en aspecten van de bedrijfsvoering	Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse	Gemiddelde 2026	Gemiddelde 2024
Bedrijfsvoering										
Transparantie en verantwoording	9	4	7	7	7	3	8	5	**6,3**	4,8
Gemiddeld	**8,6**	**2,8**	**5,6**	**8,3**	**6,4**	**1,0**	**7,8**	**5,9**	**6,1**	5,7

Noot: Gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde scores (op één decimaal). De geselecteerde onderwerpen verschillen deels van die van 2024. In 2024 waren *Arbeidsrechten* en *Corruptie* opgenomen; in 2026 hebben deze onderwerpen plaatsgemaakt voor *Gezondheid* en *Mijnbouw*. De overige acht onderwerpen zijn ongewijzigd gebleven. In de berekening van de gemiddelde scores uit 2024 is Ansvarldéa niet opgenomen, omdat Ansvarldéa toen nog niet werd beoordeeld. In de berekening van de gemiddelde scores uit 2024 is ONVZ wel meegenomen. Omdat ONVZ per 1 januari 2027 wordt overgenomen door VGZ, is ONVZ deze keer niet meer in de beleidsbeoordeling meegenomen.

Tabel 2 Scores van verzekeringsgroepen 9–16 per onderwerp

Thema's, sectoren en aspecten van de bedrijfsvoering	DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid	Gemiddelde 2026	Gemiddelde 2024
Thema										
Belastingen	8	4	5	7	10	8	3	6	**6,3**	5,4
Biodiversiteit	8	7	7	9	9	7	2	8	**6,4**	6,4
Dierenwelzijn	6	7	3	7	9	8	2	4	**5,5**	5,1
Gendergelijkheid	7	5	4	8	8	7	1	4	**5,5**	4,1
Gezondheid	8	3	8	9	8	6	3	9	**6,5**	-
Klimaatverandering	4	5	6	7	7	5	4	5	**4,6**	4,8
Mensenrechten	9	6	8	10	9	8	5	9	**7,6**	6,8
Sector										
Mijnbouw	4	3	6	8	7	6	3	5	**5,1**	-
Wapens	9	9	9	7	10	9	8	8	**7,4**	7,5
Bedrijfsvoering										
Transparantie en verantwoording	6	6	8	8	8	10	5	4	**6,3**	4,8
Gemiddeld	**6,8**	**5,4**	**6,3**	**7,9**	**8,5**	**7,3**	**3,6**	**6,3**	**6,1**	5,7

Noot: Gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde scores (op één decimaal). De geselecteerde onderwerpen verschillen deels van die van 2024. In 2024 waren *Arbeidsrechten* en *Corruptie* opgenomen; in 2026 hebben deze onderwerpen plaatsgemaakt voor *Gezondheid* en *Mijnbouw*. De overige acht onderwerpen zijn ongewijzigd gebleven. In de berekening van de gemiddelde scores uit 2024 is Ansvarldéa niet opgenomen, omdat Ansvarldéa toen nog niet werd beoordeeld. In de berekening van de gemiddelde scores uit 2024 is ONVZ wel meegenomen. Omdat ONVZ per 1 januari 2027 wordt overgenomen door VGZ, is ONVZ deze keer niet meer in de beleidsbeoordeling meegenomen.

Tabel 3 laat zien hoe de gemiddelde scores van de 16 verzekeringsgroepen voor de tien onderzochte thema's, sectoren en aspecten van de bedrijfsvoering zijn veranderd ten opzichte van de laatste actualisering van het beleidsonderzoek van de Eerlijke Verzekeringswijzer in 2024. AnsvarIdéa werd in 2026 voor het eerst beoordeeld.

Tabel 3 Vergelijking gemiddelde scores in 2024 en 2026

Verzekeraar	Score in 2024	Score in 2026	Verandering
Achmea	8,3	8,6	+0,3
Allianz	3,3	2,8	-0,5
ANWB-Unigarant	5,5	8,3	+2,8
AnsvarIdéa	n.v.t.	5,6	n.v.t.
ASR	8,3	6,4	-1,9
Athora	1,0	1,0	-
CZ	7,3	7,8	+0,5
De Goudse	4,8	5,9	+1,1
DSW	4,4	6,8	+2,4
Klaverblad	4,6	5,4	+0,8
Menzis	4,9	6,3	+1,4
NN Group	6,4	7,9	+1,5
Univé	6,9	8,5	+1,6
VGZ	8,3	7,3	-1,0
ZLM	3,6	3,6	-
Zorg en Zekerheid	6,0	6,3	+0,3
Gemiddeld	**5,7**	**6,1**	**+0,4**

Noot: De thema's verschillen deels van die van 2024. In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn *Arbeidsrechten* en *Corruptie* niet meegenomen in de weergave van de gemiddelde scores van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelde scores zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers voor het beleid op de 10 verschillende onderwerpen (op één decimaal).

Conclusies beleidsbeoordeling

Op basis van de bovenstaande tabellen kunnen de volgende conclusies worden getrokken uit de beoordeling van het beleid van de zestien verzekeringsgroepen:

- **Gemiddeld genomen is het beleid van de verzekeraars sinds 2024 verbeterd**

  De resultaten van de beleidsbeoordeling laten zien dat het beleid van de verzekeraars sinds de vorige beoordeling in 2024 per saldo is verbeterd. Dit komt ook tot uiting in de rapportcijfers: waar de verzekeraars in 2024 gemiddeld een 5,7 scoorden, komt de gemiddelde score in 2026 uit op 6,1, ondanks dat de methodologie op sommige onderdelen veeleisender is geworden.

- **Achmea blijft koploper, terwijl ASR sterk terugvalt**

  Achmea blijft, net als in 2024, koploper en heeft haar score bovendien verder verbeterd. Met een gemiddelde score van 8,6 (in 2024: 8,3) wordt het beleid nu als zeer goed beoordeeld.

  Daartegenover staat ASR, die sinds de vorige beoordeling een duidelijke daling laat zien. In 2024 behoorde ASR met een gemiddelde score van 8,3 (goed) nog tot de koplopers. In 2026 komt de score uit op 6,4 (voldoende). Deze daling hangt samen met het nieuw gepubliceerde

beleggingsbeleid. Waar het eerdere beleid veel gedetailleerdere verwachtingen aan bedrijven stelde, worden deze verwachtingen in het nieuwe beleid meer op hoofdlijnen beschreven. Hierdoor voldoet ASR niet langer aan een aanzienlijk aantal beoordelingscriteria van de Fair Finance Guide-methodologie.

- **Meerderheid van verzekeraars laten een duidelijke verbetering van het beleid zien**

  Bij 10 van de 16 verzekeraars is sprake van een verbetering van het beleid. ANWB-Unigarant heeft de score sterk verbeterd, van 5,5 (voldoende) in 2024 naar 8,3 (goed) in 2026. Daarnaast zijn er ook verbeteringen zichtbaar bij DSW (van 4,4 naar 6,8), Univé (van 6,9 naar 8,5), NN Group (van 6,4 naar 7,9), Menzis (van 4,9 naar 6,3), De Goudse (van 4,8 naar 5,9), Klaverblad (van 4,6 naar 5,4), CZ (van 7,3 naar 7,8), en Achmea (van 8,3 naar 8,6) en Zorg en Zekerheid (van 6,0 naar 6,3).

  AnsvarIdéa is in deze beoordeling voor het eerst meegenomen en behaalt met een score van 5,6 net een voldoende. Allianz en Athora blijven met respectievelijk 2,8 (ruim onvoldoende) en 1,0 (zeer slecht) de hekkensluiters in de beleidsbeoordeling.

  Al met al laten de resultaten een positieve ontwikkeling zien: een meerderheid van de beoordeelde verzekeraars heeft stappen gezet in de verbetering van het beleid van het beleid. Tegelijkertijd blijven er duidelijke verschillen bestaan tussen verzekeraars en is er bij een aantal partijen nog aanzienlijke ruimte voor verbetering.

- **Vooral het beleid ten aanzien van *Belastingen, Gendergelijkheid, Mensenrechten* en *Transparantie en verantwoording* verbeteren**

  Naast de ontwikkeling van de gemiddelde totaalscores zijn ook op afzonderlijke maatschappelijke onderwerpen positieve trends zichtbaar. De grootste vooruitgang is geboekt op het gebied van *Transparantie & verantwoording* (gemiddelde score +1,5) en *Gendergelijkheid* (+1,4). Ook op de thema's *Belastingen* (+0,9), *Mensenrechten* (+0,8) en *Dierenwelzijn* (+0,4) zijn de gemiddelde scores verbeterd ten opzichte van de vorige beoordeling.

  Op het thema *Belastingen* nemen steeds meer verzekeringsgroepen concrete verwachtingen op in hun beleggingsbeleid ten aanzien van belasting-gerelateerde informatie. Dergelijke rapportagevereisten zijn relevant, omdat gedetailleerde informatie - over onder meer bedrijfsactiviteiten, omzet, winst en betaalde belastingen - van belang is om mogelijke oneerlijke belastingpraktijken te kunnen signaleren.

  Ook op het gebied van *Gendergelijkheid* formuleren verzekeringsgroepen vaker concrete verwachtingen voor de bedrijven waarin zij beleggen. Daarnaast hebben meer verzekeringsgroepen expliciet beleid opgenomen om gendergelijkheid binnen hun eigen bedrijfsvoering te bevorderen.

  Op het gebied van transparantie en verantwoording is eveneens een duidelijke ontwikkeling zichtbaar. Het aantal verzekeraars met een klachtenmechanisme waar niet alleen klanten, maar ook derden klachten kunnen indienen over bedrijven waarin de verzekeraar belegt, is verdubbeld. Inmiddels beschikken tien van de zestien onderzochte verzekeringsgroepen over een klachtenmechanisme waar klachten over door hen gefinancierde activiteiten kunnen worden ingediend en behandeld.

- ***Dierenwelzijn*, *Gendergelijkheid, Klimaatverandering,* en *Mijnbouw* blijven aandachtspunten**

  Tegelijkertijd laat de beoordeling zien dat er nog aanzienlijke ruimte is voor verdere verbetering. Verschillende onderwerpen blijven aandacht vragen. Het beleid op het gebied van *Dierenwelzijn* (5,5), *Gendergelijkheid* (5,5), *Klimaatverandering* (4,6) en *Mijnbouw* (5,1) mag gemiddeld als minimaal twijfelachtig worden beoordeeld. Met name op het gebied van *Klimaatverandering* blijft de gemiddelde score daarmee achter.

Voor *Gendergelijkheid* is een positieve ontwikkeling ten opzichte van de vorige beoordeling zichtbaar (in 2024 was de gemiddelde score nog een 3,2), maar het is van belang dat deze ontwikkeling wordt voortgezet.

Ook het beleid op het gebied van *Mijnbouw* wordt op zich beter beoordeeld, maar dan in vergelijking met de beoordeling in 2022, toen de verzekeraars gemiddeld een 2,8 scoorden. In 2024 werd het mijnbouwbeleid niet meegenomen in de beoordeling.

Voor wat betreft het beleid op het gebied van *Dierenwelzijn* blijft de ontwikkeling achter ten opzichte van de progressie die eerder geboekt werd tussen de beleidsbeoordeling in 2022 (score: 2,5) en 2024 (score: 5,1).

- **Ketenverantwoordelijkheid wordt vaker onderdeel van het beleggingsbeleid**

  Over de gehele linie van onderwerpen valt op dat verzekeraars bedrijven steeds vaker vragen om ketenverantwoordelijkheid te nemen. Verzekeraars verwachten in toenemende mate van bedrijven dat ze criteria op het gebied van milieu, maatschappij en behoorlijk bestuur niet alleen toepassen in de directe bedrijfsvoering, maar ook opnemen in het inkoopbeleid en in contractuele afspraken met onderaannemers en toeleveranciers. Deze ontwikkeling was ook al zichtbaar in de vorige beleidsbeoordeling en lijkt zich in 2026 voort te zetten.

- **Positieve ontwikkeling, maar verdere concretisering blijft nodig**

  Al met al laten de resultaten zien dat het beleid van verzekeraars sinds 2024 gemiddeld genomen een positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt. Tegelijkertijd verschillen de prestaties sterk per verzekeraar en per onderwerp. De resultaten onderstrepen daarmee dat verdere concretisering van beleidsverwachtingen, met name op de onderwerpen waarop het beleid nog als onvoldoende of twijfelachtig wordt beoordeeld, nodig blijft om de positieve ontwikkeling voort te zetten.

Afkortingen

ASM	Artisanal and Small-scale Mining
ATT	Arms Trade Treaty
CO_2	Koolstofdioxide
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive
EB	Eerlijke Bankwijzer
EDC	Endocrine Disrupting Chemicals
EP	Eerlijke Pensioenwijzer
ESG	Environmental, Social and Governance
EV	Eerlijke Verzekeringswijzer
FFI	Fair Finance International
FMCG	Fast-moving consumer goods
FPIC	Free Prior and Informed Consent
GBF	Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework
GRI	Global Reporting Initiative
HCV	High Conservation Value
IFC	International Finance Corporation
IFRS	International Financial Reporting Standards
IPCC	Intergouvernementele Panel over Klimaatverandering
ISDS	Investor-State Dispute Settlement
IUCN	International Union for the Conservation of Nature
LAWS	Dodelijke Autonome Wapensystemen
PBAF	Partnership for Biodiversity Accounting Financials
POPs	Persistent Organic Pollutants
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
SDG's	Sustainable Development Goals
TCFD	Task Force on Climate-Related Financial Disclosures
UNEP	United Nations Environment Programme
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation
UNGC	United Nations Global Compact
UNGP's	United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights
USD	United States Dollar
WHO	Wereldgezondheidsorganisatie

WWF	World Wildlife Fund

Introductie

Dit rapport presenteert de negende actualisering van het doorlopend beleidsonderzoek van de Eerlijke Verzekeringswijzer, waarin het duurzaamheidsbeleid van zestien Nederlandse verzekeraars is beoordeeld. De vorige actualisering vond plaats in 2024.

De Eerlijke Verzekeringswijzer laat zien in welke mate verzekeringsgroepen door middel van hun beleggingen bijdragen aan een sociaal rechtvaardige en duurzame wereld. Dat gebeurt in beleidsonderzoeken, die het beleggingsbeleid en de bedrijfsvoering van verzekeringsgroepen systematisch vergelijken en beoordelen. Daarnaast laat de Eerlijke Verzekeringswijzer praktijkonderzoeken uitvoeren, waarin voor een specifieke sector of thema wordt beoordeeld of beleggingen van een verzekeraar in lijn zijn met nationale en internationale richtlijnen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Als dit niet het geval is, wordt onderzocht of dit te maken heeft met een gebrek aan beleid en/of een onvolledige implementatie van het beleid.

Hoofdstuk 1 van dit rapport zet de methodologie en werkwijze van de Eerlijke Verzekeringswijzer uiteen. Ook wordt toegelicht welke thema's en sectoren zijn onderzocht, hoe beleid wordt beoordeeld en hoe scores worden toegekend. In Hoofdstuk 2 worden de onderzoeksresultaten per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering geanalyseerd. In Hoofdstuk 3 worden de resultaten van het beleidsonderzoek per verzekeringsgroep gepresenteerd. In Hoofdstuk 4 worden de belangrijkste conclusies getrokken.

Voor een uitgebreidere beschrijving van de doelstelling en de gehanteerde onderzoeksmethodologie, van de aandachtsgebieden (thema's, sectoren en bedrijfsvoering) plus het maatschappelijk belang daarvan, en van de elementen waarop het beleid van de Nederlandse verzekeringsgroepen beoordeeld wordt, wordt verwezen naar de *Fair Finance Guide*-methodologie (2025), die te vinden is op de website van de Eerlijke Geldwijzer.[1] Meer informatie over de Eerlijke Geldwijzer is te vinden in Bijlage 1.

1

Onderzoek en methodologie

1.1 Opzet beleidsonderzoek

In dit onderzoeksrapport wordt het beleggingsbeleid van zestien verzekeringsgroepen in Nederland beoordeeld. De beoordelingen uit dit rapport worden in ingekorte vorm en in toegankelijke bewoordingen op de website van de Eerlijke Geldwijzer gepubliceerd.

In paragraaf 1.2 wordt een overzicht gegeven van de geselecteerde verzekeringsgroepen. Het beleid van deze verzekeraars wordt in dit onderzoek vergeleken aan de hand van de *Fair Finance Guide*-methodologie, een methodologie die Profundo in samenwerking met *Fair Finance International* (FFI) heeft ontwikkeld. De *Fair Finance Guide*-methodologie is voor het eerst opgesteld in 2014 en wordt periodiek geactualiseerd. De laatste versie van de *Fair Finance Guide*-methodologie werd in februari 2025 gepubliceerd, die voor dit onderzoek is gebruikt.[2]

Deze methodologie is ook gepubliceerd op de website van de Eerlijke Verzekeringswijzer (uitsluitend in het Engels). De methodologie beoordeelt het beleid van de verzekeringsgroepen op de inhoud en reikwijdte van het beleid. De methodologie wordt nader uiteengezet in paragraaf 0.

1.2 Selectie van verzekeringsgroepen

Tabel 4 presenteert een overzicht van de verzekeringsgroepen die zijn meegenomen in de huidige uitbreiding van de Eerlijke Verzekeringswijzer, met daarbij ook de merknamen die deze verzekeraars hanteren en het bruto premie-inkomen van de verzekeringsgroep in 2025.

Tabel 4 Geselecteerde verzekeringsgroepen: merknamen en premie-inkomen

Verzekeraar	Merknamen van de verzekeringsgroep in Nederland	Bruto premie-inkomen 2025 (€ miljoen)
Achmea	Achmea, Avéro, Centraal Beheer, De Christelijke Zorgverzekeraar, De Friesland, FBTO, Hema (excl. Zorgverzekering) Interpolis, InShared en Zilveren Kruis	27.526
Allianz	Allianz	186.938
AnsvarIdéa	AnsvarIdéa	185
ANWB-Unigarant	ANWB en Unigarant	635
ASR	ASR, ASR Asset Management, Aegon, Loyalis en TKP	7.041
Athora	Reaal en Zwitserleven	3.147
CZ	CZ, Just, OHRA (alleen zorgverzekering) en Nationale-Nederlanden (alleen zorgverzekering).	14.175
De Goudse	De Goudse, Anker Insurance, De Zeeuwse Verzekeringen, Sazas, en Noorderlinge.	250
DSW	DSW, InTwente en Stad Holland	915

Verzekeraar	Merknamen van de verzekeringsgroep in Nederland	Bruto premie-inkomen 2025 (€ miljoen)
Klaverblad	Klaverblad	253
Menzis	Menzis, Anderzorg, Hema (alleen zorgverzekering) en VinkVink.	7.685
NN Group	Nationale-Nederlanden (geen zorgverzekering), ABN AMRO Insurance, Movir, AZL, BeFrank, OHRA (alleen schadeverzekering) en HeinenoordZicht Groep.	13.256
Unive	Unive (exclusief zorgverzekering)	885
VGZ	VGZ, ONVZ (vanaf 2027), Bewuzt, UnitedConsumers, Unive Zorg, IZA VNG, Zorgzaam, Zekur, IZA VNG, IZZ en UMC	15.294
ZLM	ZLM	181
Zorg en Zekerheid	Zorg & Zekerheid en Algemeen Ziekenfonds voor de Zeevisserij (AZVZ)	1.824

Noot: Gegevens zijn gebaseerd op de meest recente beschikbare data. Voor alle verzekeraars, met uitzondering van Klaverblad, betreft dit boekjaar 2025; voor Klaverblad betreft dit boekjaar 2024. Voor Allianz zijn de gegevens weergegeven op groepsniveau en voor Athora op het niveau van Athora Netherlands.

1.3 Methodologie

1.3.1 Selectie van thema's, sectoren en aspecten van de bedrijfsvoering

De Eerlijke Verzekeringswijzer beoordeelt het beleggingsbeleid van de onderzochte verzekeringsgroepen in relatie tot specifieke thema's en sectoren. Daarnaast beoordeelt deze studie de transparantie en verantwoording over de beleggingskeuzes en de inhoud en resultaten van het beleggingsbeleid.

Via beleggingen in bedrijven, organisaties en overheden kan de verzekeringsgroep te maken krijgen met, en invloed uitoefenen op, belangrijke MVO-thema's. In dit onderzoek wordt daarom het beleid van de verzekeringsgroepen beoordeeld voor de volgende thema's:

- Belastingen;
- Biodiversiteit;
- Dierenwelzijn;
- Gendergelijkheid;
- Gezondheid;
- Klimaatverandering; en
- Mensenrechten.

Wanneer een verzekeraar investeert in bedrijven die actief zijn in sectoren waarin grote duurzaamheidsrisico's bestaan, is volgens de Eerlijke Verzekeringswijzer specifiek beleid voor die sectoren noodzakelijk. Dit onderzoek beoordeelt daarom het beleid van de onderzochte verzekeringsgroepen voor de volgende sectoren:

- Mijnbouw; en
- Wapens.

Naast de beoordeling van het beleid voor thema's en sectoren wordt ook het volgende aspect van de bedrijfsvoering beoordeeld:

- Transparantie & verantwoording.

1.3.2 Principes afgeleid van internationale standaarden

In de door de Eerlijke Verzekeringswijzer gehanteerde de *Fair Finance Guide*-methodologie worden voor ieder van de in paragraaf 1.3.1 genoemde thema's, sectoren en aspecten van de

bedrijfsvoering elementen van een goed beleid gedefinieerd die zijn afgeleid van internationale standaarden, zoals internationale richtlijnen, keurmerken, gedragscodes en relevante publicaties van gerenommeerde organisaties. Voorbeelden van internationale standaarden zijn *de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen*, de *United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGP's), de standaard van het *Partnership for Biodiversity Accounting Financials* (PBAF) en de *Verantwoorde Minimum Standaarden* van het FARMS-initiatief op het gebied van dierenwelzijn.[3]

De elementen zijn als principes geformuleerd. Principes die in (vrijwel) alle landen in wet- en regelgeving zijn opgenomen worden niet expliciet benoemd, omdat de Eerlijke Verzekeringswijzer ervan uitgaat dat verzekeringsgroepen van de bedrijven waar ze kapitaal aan beschikbaar stellen, verwachten dat zij zich aan de wet houden. Het onderzoek richt zich vooral op bovenwettelijk (MVO-)beleid.

De geformuleerde principes kunnen door de verzekeringsgroepen op verschillende manieren toegepast worden op nieuwe en bestaande beleggingen en op hun bedrijfsvoering. Bij nieuwe beleggingen kunnen de principes als selectiecriteria worden gehanteerd. Bij bestaande beleggingen kunnen ze worden ingezet als richtlijn voor engagementactiviteiten of voor afspraken over verbeteringen met de bedrijven waarmee de verzekeringsgroep financiële relaties heeft. Op basis van deze principes kan een verzekeringsgroep uiteindelijk ook besluiten om een financiële relatie met een bedrijf te beëindigen als de engagementactiviteiten niet binnen een redelijke termijn het gewenste resultaat hebben.

In dit beleidsonderzoek wordt niet beoordeeld hoe verzekeringsgroepen in de praktijk investeren of beleggen. Het onderzoek richt zich uitsluitend op de principes die daaraan ten grondslag liggen zoals vastgesteld in het publiektoegankelijke beleid van de verzekeraar.

1.3.3 Onacceptabele praktijken

Een aantal beoordelingselementen in de *Fair Finance Guide*-methodologie uit het principe dat een bepaalde activiteit onacceptabel is. Deze elementen zijn geformuleerd als "Activiteit X is onacceptabel". De Eerlijke Verzekeringswijzer keurt zulke activiteiten sterk af. Echter, dient "Activiteit X is onacceptabel" niet automatisch te worden begrepen als "(Een belegging in een bedrijf met) Activiteit X moet worden uitgesloten". De Eerlijke Verzekeringswijzer is zich ervan bewust dat verzekeraars verschillende stappen kunnen nemen om bedrijven ertoe te bewegen een bepaalde activiteit te stoppen. De Eerlijke Verzekeringswijzer verwacht daarom ook niet van verzekeringsgroepen dat zij bedrijven die betrokken zijn bij onacceptabele activiteiten altijd onmiddellijk uitsluiten. Verzekeraars kunnen ook zonder bedrijven uit te sluiten scoren voor beoordelingselementen over onacceptabele activiteiten, bijvoorbeeld door het voeren van een gestructureerde dialoog met een duidelijk doel en termijn voor het stoppen van de activiteit.

1.3.4 Relevante beleidsstukken

De Eerlijke Verzekeringswijzer verwacht van verzekeringsgroepen dat ze hun beleggingsbeleid publiek beschikbaar maken, bijvoorbeeld via de eigen website of in het jaarverslag. Alleen dan is het beleid controleerbaar voor maatschappelijke organisaties en consumenten. Het publiek maken van beleid toont aan dat een verzekeringsgroep daadwerkelijk gecommitteerd is aan de daarin opgenomen beleidsdoelstellingen. De Eerlijke Verzekeringswijzer verwacht dan ook transparantie van verzekeringsgroepen over hun beleid. Het onderzoek baseert zich daarom uitsluitend op publiek beschikbare bronnen. Interne beleidsdocumenten worden door de Eerlijke Verzekeringswijzer niet in overweging genomen. De naam of het onderwerp van het beleidsstuk is niet relevant. Elementen op het gebied van dierenwelzijn kunnen bijvoorbeeld opgenomen zijn in het natuur- of biodiversiteitsbeleid van de verzekeringsgroep.

Wel is de reikwijdte van het beleidsstuk van belang. Voor de *duurzaamheidsthema's* die in paragraaf 1.3.1 zijn benoemd, verwacht de Eerlijke Verzekeringswijzer dat de verzekeringsgroep beleid heeft dat geldt voor alle beleggingen in alle bedrijven en organisaties. Voor de in paragraaf 1.3.1 genoemde *risicosectoren* wordt beleid verwacht dat alleen betrekking hoeft te hebben op beleggingen in bedrijven in de betreffende sector. Elementen die alleen in het beleid voor een specifieke sector zijn opgenomen kunnen daarom niet volledig meetellen voor de beoordeling van het themabeleid van de verzekeringsgroep.

Brochures en andere publicaties die de verzekeringsgroep publiceert om eigen klanten te informeren over bepaalde maatschappelijke of economische ontwikkelingen worden niet als beleidsstukken beschouwd, tenzij de verzekeringsgroep in deze publicaties nadrukkelijk aangeeft welke principes ze hanteert bij het beoordelen van de eigen beleggingen.

Wanneer een verzekeringsgroep in een nieuws- of persbericht (al dan niet gepubliceerd op de eigen website) vernieuwingen in het beleid aankondigt en van kracht doet zijn, worden deze vernieuwingen bij één (periodieke) actualisering van de beleidsbeoordeling van de Eerlijke Verzekeringswijzer meegenomen, vanaf het moment dat dit beleid daadwerkelijk van kracht is. Daarna wordt verwacht dat de beleidswijziging geïntegreerd is in de beleidsstukken waarin de verzekeringsgroep haar beleggingsbeleid vastlegt.

In dit onderzoek zijn alleen beleidsstukken beoordeeld die vóór 1 juni 2026 door de verzekeringsgroepen waren gepubliceerd. Nieuw beleid dat na de deadline is aangekondigd, is niet meegenomen in deze beoordeling.

1.3.5 Internationale standaarden en initiatieven

Bij de beoordeling van het beleggingsbeleid van de verzekeringsgroepen wordt niet alleen gekeken naar het beleid dat de verzekeringsgroep heeft uitgeschreven in de eigen beleidsstukken, maar ook naar de internationale standaarden en initiatieven die door de verzekeringsgroep zijn ondertekend of die de verzekeringsgroep toepast in het eigen beleid. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, de *IFC Performance Standards* en de *UN Global Compact Principles* (UNGC). Verzekeringsgroepen die naar een dergelijke standaard verwijzen in hun beleid of die een dergelijke standaard ondertekend hebben én daarbij duidelijk maken dat ze deze standaarden op hun beleggingen toepassen, ontvangen bij de inhoudelijke beoordeling van het beleid automatisch een punt voor de elementen waarvan vooraf is vastgesteld dat de internationale standaard het principe dekt.

1.3.6 Relevante investeringscategorieën

In de *Fair Finance Guide*-methodologie wordt naast de inhoud van het beleid ook de reikwijdte van het beleid getoetst door te beoordelen op hoeveel investeringscategorieën het beleid van toepassing is. Hierbij worden de volgende categorieën onderscheiden:

- Zakelijke kredieten;
- Projectfinanciering;
- Beleggingen op de balans; en
- Beleggingen voor klanten (vermogensbeheer).

Voor de verzekeringsgroepen die in dit onderzoek zijn beoordeeld, zijn beleggingen op de eigen balans relevant. Daarnaast zijn beleggingen voor klanten relevant voor een aantal verzekeringsgroepen met een afdeling vermogensbeheer, namelijk Achmea, Allianz, ASR, en Athora.

Beleggingen op de balans zijn de beleggingen die de verzekeraars doen met de verzekeringspremies van klanten. Beleggingen op de balans kunnen onder meer bestaan uit:

- Beleggingen in aandelen en obligaties van bedrijven;

- Beleggingen in obligaties van overheden;
- Beleggingen in private equity;
- Beleggingen in onroerend goed; en
- Andere beleggingen voor eigen rekening, waaronder financiële derivaten zoals: swaps, futures of opties.

Beleggingen voor klanten, in de vorm van mandaten en beleggingsfondsen, kunnen bestaan uit dezelfde soorten beleggingen.

1.3.7 Toekenning en berekening scores

Voor ieder duurzaamheidsthema, iedere risicosector en ieder aspect van de bedrijfsvoering zijn in de gehanteerde methodologie een aantal beoordelingselementen opgenomen: criteria die de Eerlijke Verzekeringswijzer belangrijk vindt en die zijn afgeleid van internationale standaarden. Bij de beoordeling van het beleid van een verzekeringsgroep wordt voor elk beoordelingselement nagegaan of het beleid voldoet aan de criteria van het beoordelingselement. Hierbij zijn er drie opties:

- Wanneer een verzekeraar geen beleid heeft dat voldoet aan de criteria van het beoordelingselement worden geen punten toegekend (score 0);
- Wanneer een verzekeraar beleid heeft dat in enige mate voldoet aan de criteria van het beoordelingselement wordt een halve punt toegekend (score 0,5); of
- Wanneer een verzekeraar beleid heeft dat volledig voldoet aan de criteria van het beoordelingselement wordt een vol punt toegekend (score 1).
- Voor verzekeringsgroepen met een vermogensbeheerafdeling geldt dat het beleid zowel betrekking moet hebben op de beleggingen op de eigen balans als op de beleggingen van klanten om een volledige score van 1 te behalen. Wanneer het beleid slechts op één van deze twee categorieën betrekking heeft, worden gedeeltelijke punten toegekend (score 0,75).

De beleidsscore van een verzekeraar voor een thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering wordt bepaald door het aantal elementen dat is opgenomen in het beleid te delen door het totale aantal elementen dat in de methode is gedefinieerd voor het betreffende thema, de sector of het aspect van de bedrijfsvoering. Wanneer een element niet van toepassing is op de betreffende verzekeringsgroep wordt dit weergegeven als “n.r.” (niet relevant) en niet meegerekend in de bepaling van de beleidsscore. In formulevorm:

$$\text{Beleidsscore voor een thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering} = \frac{\text{Som van de beleidsscores per element} * 10}{\text{Aantal relevante elementen in de methode voor het thema, de sector of het aspect van de bedrijfsvoering}}$$

De beleidsscores worden uitgedrukt als afgerond rapportcijfer, een heel getal tussen 1 en 10. Aan deze scores hangt de Eerlijke Verzekeringswijzer kwalificaties, overgenomen uit het onderwijs (zie Tabel 5).

Tabel 5 Kwalificaties behorende bij beleidsscores

Score	Kwalificatie	Score	Kwalificatie
10	Uitstekend	5	Twijfelachtig
9	Zeer goed	4	Onvoldoende
8	Goed	3	Ruim onvoldoende
7	Ruim voldoende	2	Slecht

Score	Kwalificatie	Score	Kwalificatie
6	Voldoende	1	Zeer slecht

1.3.8 Scoreveranderingen voor thema's, sectoren en aspecten van de bedrijfsvoering

Wanneer een beleidsonderzoek van de Eerlijke Verzekeringswijzer wordt geactualiseerd, kunnen de beleidsscores van verzekeringsgroepen voor een onderwerp veranderen. Zulke veranderingen zijn in veel gevallen het gevolg van verbeteringen of verslechteringen van het beleid van de verzekeringsgroepen, maar kunnen ook andere oorzaken hebben. Veranderingen in de scores voor individuele beoordelingselementen kunnen de volgende oorzaken hebben:

- **Veranderingen in de inhoud van het beleid**

  Wanneer een verzekeringsgroep ten opzichte van het vorige beleidsonderzoek beleid heeft geformuleerd dat beter of volledig aan de criteria van een beoordelingselement voldoet, geldt dit als een verbetering van de inhoud van het beleid. Omgekeerd is er sprake van een verslechtering van de inhoud van het beleid wanneer er geen beleid meer is, of wanneer het beleid niet langer (volledig) aan de inhoudelijke criteria voldoet.

- **Veranderingen in de reikwijdte van het beleid**

  Wanneer een verzekeringsgroep ten opzichte van het vorige beleidsonderzoek het aantal investeringscategorieën waarop het beleid van toepassing is heeft verhoogd, of heeft verduidelijkt dat het beleid voor alle investeringscategorieën van toepassing is, geldt dit als een verbetering van de reikwijdte van het beleid. Omgekeerd is er sprake van een verslechtering van de reikwijdte van het beleid wanneer het beleid van de bankgroep op minder investeringscategorieën van toepassing is, of wanneer de verzekeringsgroep niet langer duidelijk is over voor welke investeringscategorieën het beleid geldt.

- **Verandering in de methodologie**

  Tijdens herzieningen van de FFG-methode kunnen elementen worden verwijderd, toegevoegd, of veranderd. Tijdens herzieningen van de FFG-methode kunnen beoordelingscriteria worden verwijderd, toegevoegd of aangepast, bijvoorbeeld naar aanleiding van nieuwe wetenschappelijke inzichten of maatschappelijke ontwikkelingen. Dit kan ertoe leiden dat de eisen om goed te scoren strenger worden dan bij eerdere beoordelingen. Zo kunnen nieuwe inzichten over klimaatverandering en biodiversiteitsverlies aanleiding geven tot strengere eisen op het gebied van milieu-impact en CO_2-uitstoot. Ook maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de opkomst van een nieuwe schadelijke industrie, zoals diepzeemijnbouw, of het toenemende gebruik van artificiële intelligentie in de wapenindustrie, kunnen aanleiding zijn om bestaande criteria aan te scherpen of nieuwe criteria te introduceren.

  Ook kunnen door wijzigingen in de methodologie sommige elementen onder specifieke omstandigheden op 'niet relevant' worden gezet omdat ze als niet toepasbaar worden beschouwd, waar ze eerder wel als toepasbaar werden beschouwd, of andersom. Veranderingen in de methode kunnen een positief, negatief, of neutraal effect hebben op de score voor een beoordelingselement.

Op de totale score die een verzekeraar in een beleidsbeoordeling haalt voor een bepaald onderwerp zijn voorts de volgende factoren van invloed:

- Veranderingen in de weging van elementen door wijzigingen in de methodologie (met name door het toevoegen of verwijderen van elementen verandert automatisch het relatieve gewicht van ieder element); en
- De afronding van de berekende score voor een sector of thema naar een rond getal van 1 tot 10.

Dit betekent, enerzijds, dat veranderingen in het beleid van de verzekeringsgroep voor een bepaald thema of een sector zich niet automatisch hoeven te vertalen in een hogere of lagere (afgeronde) beleidsscore voor dat thema of die sector. Anderzijds betekent een hogere of lagere beleidsscore niet automatisch dat het beleid van een verzekeringsgroep sinds het vorige onderzoek verbeterd of verslechterd is.

1.4 Verantwoording

Dit rapport biedt een weergave van de resultaten van het beleidsonderzoek voor de Eerlijke Verzekeringswijzer, dat is uitgevoerd in opdracht van de vijf deelnemende organisaties. De gebruikte methodologie is de *Fair Finance Guide*-methodologie, die in opdracht van FFI is opgesteld door het Nederlandse onderzoeksbureau Profundo. De *Fair Finance Guide*-methodologie wordt periodiek geactualiseerd, het meest recent in februari 2025. In deze actualisering van het beleidsonderzoek is de *Fair Finance Guide*-methodologie uit februari 2025 gebruikt.

Het onderzoek is door onderzoeksbureau Profundo uitgevoerd in de maanden mei t/m oktober 2026. Gedurende het onderzoek hebben de onderzochte verzekeringsgroepen de gelegenheid gekregen om te reageren op:

- De bronnen die voor het onderzoek zijn gebruikt;
- De bedrijfsinformatie over de betreffende verzekeringsgroep; en
- De onderzoeksresultaten.

Dertien van de zestien verzekeringsgroepen hebben van deze mogelijkheid gebruikgemaakt en gereageerd op de door Profundo uitgevoerde (concept)beoordeling. De reacties van deze verzekeringsgroepen zijn meegenomen bij het vaststellen van het uiteindelijke onderzoeksresultaat. Allianz, Athora en ZLM hebben geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om inhoudelijk te reageren op de (concept)beoordeling.

1.5 Disclaimer

Niet alle partnerorganisaties binnen de Eerlijke Verzekeringswijzer werken inhoudelijk op alle thema's en/of sectoren waarover het onderzoek zich uitstrekt. Uitingen over deelonderwerpen hoeven dan ook niet noodzakelijkerwijs te worden onderschreven door alle in de Eerlijke Verzekeringswijzer samenwerkende organisaties. Zie Bijlage 1 voor meer informatie over de Eerlijke Verzekeringswijzer.

2

Resultaten per duurzaamheidsthema

2.1 Belastingen

2.1.1 Wat staat er op het spel?

Van verantwoord opererende verzekeraars mag worden verwacht dat zij hun klanten niet opzettelijk helpen bij het ontwijken van belastingen. Dat gaat zowel om bedrijven als particuliere klanten. Ook mag van verzekeraars verwacht worden dat zij zelf geen belastingen ontwijken. Bovendien hebben financiële instellingen de verantwoordelijkheid om alleen financiële diensten te verlenen aan bedrijven die de verschuldigde belastingen betalen in de landen waar zij actief zijn.

Voor elke samenleving zijn belastinginkomsten essentieel om openbare voorzieningen zoals gezondheidszorg, onderwijs, infrastructuur en sociale zekerheid te financieren. Ook bedrijven profiteren van de openbare voorzieningen in de landen waar ze actief zijn en hebben daarom de verantwoordelijkheid om in elk van deze landen eerlijk belasting te betalen en open te zijn over hun belastingafdrachten. Toch profiteren veel internationaal opererende financiële instellingen, bedrijven en rijke particulieren van internationale verschillen in belastingpercentages en mazen in de nationale belastingwetgeving. Dit maakt het mogelijk om winsten over de hele wereld te verschuiven om zo de totale belastingdruk aanzienlijk te verlagen.[4] Vooral zogenoemde belastingparadijzen zijn populaire bestemmingen voor bedrijfswinsten. Belastingparadijzen staan niet alleen bekend om hun lage belastingtarieven, maar ook om hun gebrek aan transparantie. De gevolgen van belastingontduiking en -ontwijking zijn groot. Volgens een recente schatting van het *Tax Justice Network* zijn landen de afgelopen zes jaar 1,7 biljoen dollar aan belasting misgelopen doordat multinationale ondernemingen en vermogende particulieren belastingparadijzen gebruiken om hun belastingafdrachten te verlagen.[5]

De financiële sector speelt een grote rol in het verlagen van de belastingdruk voor bedrijven en particuliere vermogenden. Veel internationale financiële instellingen hebben vestigingen in belastingparadijzen om hun klanten te helpen bij hun fiscale planning en om hun eigen belastingafdrachten te beperken. Als dit soort constructies in strijd zijn met de wetgeving van een bepaald land, worden deze praktijken bestempeld als belastingontduiking. Maar zelfs als dat niet het geval is, wanneer deze praktijken worden bestempeld als belastingontwijking, is dit soort gedrag in strijd met de beginselen van maatschappelijk verantwoord ondernemen: het is maatschappelijk onverantwoord om overheden de inkomsten te ontnemen die zij nodig hebben om hun land sociaal en economisch te ontwikkelen.[6]

Belasting wordt niet direct genoemd in de SDG's, maar er zijn veel doelen die niet kunnen worden bereikt zonder een effectief en corruptievrij belastingbeleid en -praktijken. SDG 16: Vrede, rechtvaardigheid en sterke instellingen richt zich bijvoorbeeld op het terugdringen van alle vormen van corruptie en omkoping.[7] Dit betekent ook transparante en rechtvaardige belastingpraktijken voor bedrijven. SDG 17: Partnerschappen voor de doelen moedigt het versterken van de mobilisatie van binnenlandse middelen aan, onder meer door internationale steun aan ontwikkelingslanden om hun binnenlandse capaciteit voor belastinginning en andere inkomsten te verbeteren. [8] Bovendien kunnen SDG 1: Geen armoede en SDG 10: Minder ongelijkheid niet worden bereikt zonder de belastinginkomsten van bedrijven, aangezien deze essentieel zijn voor de financiering van openbare voorzieningen.[9]

2.1.2 Overzicht elementen en scores

Gedetailleerde overzichten van de scores voor de inhoud van het beleggingsbeleid van de onderzochte verzekeringsgroepen voor dit thema zijn weergegeven in Tabel 6 en Tabel 7.

Tabel 6 Beleidsscores Belastingen verzekeringsgroepen 1 - 8

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**3**	**9**	**10**	**3**	**1**	**9**	**9**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**-**	**-1**	**n.r.**	**+3**	**-5**	**-**	**+2**	**+6**
1.	Voor ten minste driekwart van de landen waar de financiële instelling actief is en/of 75 procent van de totale inkomsten, rapporteert het per land over haar inkomsten, winst, Fte's, ontvangen subsidies van overheden en belastingbetalingen aan overheden op een wijze die overeenstemt met de geconsolideerde rekeningen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
2.	De financiële instelling rapporteert voor ieder land waarin zij actief is over haar omzetten, winsten, Fte's en ontvangen subsidies van overheden en (belasting)betalingen.	0,5	1,0	n.r.	n.r.	n.r.	0,0	n.r.	n.r.
3.	De financiële instelling rapporteert voor ieder land waarin zij actief is haar totale activa op een wijze die overeenstemt met de geconsolideerde rekeningen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
4.	De financiële instelling publiceert alle van overheden verkregen bedrijfsspecifieke belastingovereenkomsten.	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	n.r.	0,0
5.	De financiële instelling heeft geen dochterondernemingen of deelnemingen in belastingparadijzen, tenzij de dochteronderneming of deelneming waarde creëert, c.q. economische activiteiten onderneemt in de betreffende landen.	1,0	1,0	n.r.	n.r.	n.r.	0,0	n.r.	n.r.
6.	De financiële instelling biedt geen financiële diensten aan bedrijven in belastingparadijzen, tenzij het bedrijf waarde creëert, c.q. economische activiteiten onderneemt in de betreffende landen.	n.r.	1,0	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
7.	Bedrijven publiceren hun volledige groepsstructuur, inclusief groepsonderdelen die indirect of gedeeltelijk in eigendom zijn.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0
8.	Bedrijven publiceren een uitleg over de activiteiten, functies en uiteindelijke aandeelhouder van iedere dochteronderneming, filiaal, joint venture of gelieerde ondernemingen in rechtsgebieden met geen of lage vennootschapsbelasting.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**3**	**9**	**10**	**3**	**1**	**9**	**9**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**-**	**-1**	**n.r.**	**+3**	**-5**	**-**	**+2**	**+6**
9.	Bedrijven rapporteren voor ieder land waarin zij actief zijn over hun omzetten, winsten, Fte's, kosten, ontvangen subsidies van overheden en (belasting)betalingen aan regeringen (e.g. bronbelasting, betalingen voor concessies en vennootschapsbelasting).	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,5	1,0
10.	Bedrijven richten hun (internationale) ondernemingsstructuur en hun (internationale) transacties in op een wijze die recht doet aan de economische realiteit van hun activiteiten en transacties, zonder dat schakels worden toegevoegd alleen of vooral om belastingvoordeel te behalen.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
11.	Bedrijven publiceren belangrijke informatie met betrekking tot iedere bedrijfsspecifieke belastingovereenkomst die het van de belastingautoriteiten heeft verkregen.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0
12.	Bedrijven publiceren, voor zover juridisch en praktisch mogelijk, de beslissingen van rechtbanken en arbitrage-instellingen ten aanzien van belastingzaken waarbij het bedrijf of haar dochterondernemingen zijn betrokken.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0
13.	Bedrijven hebben een managementsysteem waarmee direct actie kan worden ondernomen als medewerkers of toeleveranciers zich schuldig maken aan belastingontduiking.	0,5	0,0	0,5	0,5	0,5	0,0	0,5	0,5
14.	Bedrijven integreren criteria ten aanzien van belastingbetalingen in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,5	0,0	1,0	1,0
15.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot belastingbetalingen op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,5	1,0

Noot: n.r. = niet relevant. Dit betekent dat het betreffende criterium niet is meegewogen bij de berekening van de beleidsscore voor dit thema.

Tabel 7 Beleidsscores Belastingen verzekeringsgroepen 9 - 16

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Unive	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**8**	**4**	**5**	**7**	**10**	**8**	**3**	**6**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling	**+4**	**0**	**+1**	**+2**	**+5**	**-1**	**-1**	**+1**
1.	Voor ten minste driekwart van de landen waar de financiële instelling actief is en/of 75 procent van de totale inkomsten, rapporteert het per land over haar inkomsten, winst, Fte's, ontvangen subsidies van overheden en belastingbetalingen aan overheden op een wijze die overeenstemt met de geconsolideerde rekeningen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2.	De financiële instelling rapporteert voor ieder land waarin zij actief is over haar omzetten, winsten, Fte's en ontvangen subsidies van overheden en (belasting)betalingen.	n.r.	n.r.	n.r.	1,0	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
3.	De financiële instelling rapporteert voor ieder land waarin zij actief is haar totale activa op een wijze die overeenstemt met de geconsolideerde rekeningen.	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0
4.	De financiële instelling publiceert alle van overheden verkregen bedrijfsspecifieke belastingovereenkomsten.	n.r.	1,0	n.r.	1,0	1,0	n.r.	0,0	n.r.
5.	De financiële instelling heeft geen dochterondernemingen of deelnemingen in belastingparadijzen, tenzij de dochteronderneming of deelneming waarde creëert, c.q. economische activiteiten onderneemt in de betreffende landen.	n.r.	n.r.	n.r.	1,0	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
6.	De financiële instelling biedt geen financiële diensten aan bedrijven in belastingparadijzen, tenzij het bedrijf waarde creëert, c.q. economische activiteiten onderneemt in de betreffende landen.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
7.	Bedrijven publiceren hun volledige groepsstructuur, inclusief groepsonderdelen die indirect of gedeeltelijk in eigendom zijn.	1,0	0,0	0,0	0,5	1,0	1,0	0,0	0,0
8.	Bedrijven publiceren een uitleg over de activiteiten, functies en uiteindelijke aandeelhouder van iedere dochteronderneming, filiaal, joint venture of gelieerde ondernemingen in rechtsgebieden met geen of lage vennootschapsbelasting.	1,0	0,0	0,0	0,5	1,0	1,0	0,0	0,0
9.	Bedrijven rapporteren voor ieder land waarin zij actief zijn over hun omzetten, winsten, Fte's, kosten, ontvangen subsidies van overheden en (belasting)betalingen aan regeringen (e.g. bronbelasting, betalingen voor concessies en vennootschapsbelasting).	1,0	0,0	1,0	0,5	1,0	1,0	0,0	0,0

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**8**	**4**	**5**	**7**	**10**	**8**	**3**	**6**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling	**+4**	**0**	**+1**	**+2**	**+5**	**-1**	**-1**	**+1**
10.	Bedrijven richten hun (internationale) ondernemingsstructuur en hun (internationale) transacties in op een wijze die recht doet aan de economische realiteit van hun activiteiten en transacties, zonder dat schakels worden toegevoegd alleen of vooral om belastingvoordeel te behalen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
11.	Bedrijven publiceren belangrijke informatie met betrekking tot iedere bedrijfsspecifieke belastingovereenkomst die het van de belastingautoriteiten heeft verkregen.	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0
12.	Bedrijven publiceren, voor zover juridisch en praktisch mogelijk, de beslissingen van rechtbanken en arbitrage-instellingen ten aanzien van belastingzaken waarbij het bedrijf of haar dochterondernemingen zijn betrokken.	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0
13.	Bedrijven hebben een managementsysteem waarmee direct actie kan worden ondernomen als medewerkers of toeleveranciers zich schuldig maken aan belastingontduiking.	0,5	0,0	0,5	1,0	1,0	0,5	0,0	1,0
14.	Bedrijven integreren criteria ten aanzien van belastingbetalingen in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,5	0,5	1,0	1,0	0,5	0,5	1,0
15.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot belastingbetalingen op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0

Noot: n.r. = niet relevant. Dit betekent dat het betreffende criterium niet is meegewogen bij de berekening van de beleidsscore voor dit thema.

2.1.3 Analyse beleid belastingen

De verzekeringsgroepen scoren gemiddeld een 6,3 (voldoende) voor hun beleid ten aanzien van belastingen. Dit is een verbetering ten opzichte van het vorige beleidsonderzoek (2024), toen de gemiddelde score 5,3 (twijfelachtig) bedroeg. Het belastingbeleid van ANWB-Unigarant en Univé wordt met een 10 als uitstekend beoordeeld. Voor beide verzekeraars betekent dit een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling, met een stijging van respectievelijk 3 en 5 punten.

Ook andere verzekeraars worden goed beoordeeld op dit thema. Achmea, AnsvarIdéa, CZ en De Goudse scoren een 9 (zeer goed), terwijl het belastingbeleid van DSW en VGZ als goed wordt beoordeeld (score 8).

De gemiddelde score wordt naar beneden getrokken door een aantal verzekeraars die laag scoren. Het belastingbeleid van Athora wordt als zeer slecht beoordeeld (laagste score, score 1), terwijl ZLM, Allianz en ASR een score van 3 (ruim onvoldoende) behalen. Vooral bij ASR is sprake van een significante daling ten opzichte van de vorige beoordeling, toen het belastingbeleid nog als goed

werd beoordeeld. Sindsdien heeft ASR veel concrete verwachtingen op het gebied van belastingrelevante rapportages uit het beleggingsbeleid verwijderd. Deze zijn vervangen door een algemener statement waarin wordt benadrukt dat eerlijke belastingafdrachten belangrijk zijn.

De verandering in het beleid van ASR valt op, omdat deze tegen een bredere ontwikkeling ingaat. Bij steeds meer verzekeringsgroepen worden juist concrete verwachtingen ten aanzien van belastingrelevante rapportages opgenomen in het beleggingsbeleid. Zo verwachten steeds meer verzekeringsgroepen dat bedrijven per land rapporteren over hun activiteiten en belastingafdrachten, waaronder behaalde winsten, omzetten, betaalde belastingen en het aantal FTE's. Daarnaast wordt in toenemende mate verwacht dat bedrijven inzicht geven in hun volledige groepsstructuur en de uiteindelijke aandeelhouders.

Deze uitgebreidere verwachtingen zijn inmiddels opgenomen in het beleid van ANWB-Unigarant (score 10, uitstekend), CZ (score 9, zeer goed), DSW (score 8, goed), Univé (score 10, uitstekend) en NN Group (score 7, ruim voldoende). Achmea en VGZ hadden vergelijkbare verwachtingen al eerder in hun beleid opgenomen en behalen beide een score van 8 (goed). Deze ontwikkeling draagt eraan bij dat de gemiddelde scores voor dit thema sinds de vorige beoordeling met een punt zijn gestegen.

Ook ten aanzien van belastingafdrachten in de toeleveringsketen is sprake van een positieve ontwikkeling. Inmiddels verwacht meer dan de helft van de verzekeringsgroepen (9) dat bedrijven criteria voor eerlijke belastingafdrachten opnemen in contracten met onderaannemers en toeleveranciers. Bij de vorige beoordeling gold dit nog voor vijf verzekeringsgroepen. Deze verwachting is inmiddels opgenomen in het beleggingsbeleid van Achmea, AnsvarIdéa, ANWB-Unigarant, De Goudse, DSW, NN Group, Univé, Zorg en Zekerheid en CZ. Bij CZ is echter niet duidelijk of deze verwachting betrekking heeft op de volledige toeleveringsketen of uitsluitend op directe leveranciers.

Wat betreft de eigen belastingrapportages scoren de verzekeringsgroepen goed. Daarbij is het van belang te benoemen dat niet alle rapportagevereisten voor iedere verzekeraar even relevant zijn. Voor verzekeraars die uitsluitend in één land actief zijn, leidt rapportage over belastingrelevante informatie op landniveau in de praktijk tot vrijwel dezelfde informatie als rapportage op geconsolideerd niveau. Ook het publiceren van door overheden verkregen bedrijfsspecifieke belastingovereenkomsten is niet relevant voor verzekeraars die uitsluitend zorgverzekeringen aanbieden in Nederland, aangezien deze verzekeraars zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting. Daarnaast zijn vereisten met betrekking tot specifieke financiële diensten voor vrijwel de gehele verzekeringssector beperkt relevant, omdat verzekeraars dergelijke diensten doorgaans niet aanbieden. Een uitzondering hierop is Allianz, dat naast verzekeringen en vermogensbeheer voor particulieren ook financiële diensten aan bedrijven aanbiedt, waaronder kredietverzekeringen, garanties en fraudeverzekeringen.

2.2 Biodiversiteit

2.2.1 Wat staat er op het spel?

De biologische diversiteit van de planeet aarde - haar ecosysteemdiversiteit, soortenrijkdom en genetische diversiteit - vormt een complex systeem dat van groot belang is voor de economische en sociale ontwikkeling van onze samenleving, voor onze cultuur en voor onze vrijetijdsbesteding. De wereldwijde vraag naar natuurlijke hulpbronnen ligt echter ver boven het vermogen van de natuur om deze op een duurzame manier te herstellen of te vernieuwen. Financiële instellingen hebben invloed op de biodiversiteit via de keuzes die zij maken in hun investeringen en beleggingen. Zo kunnen verzekeraars hun financiële relaties met bedrijven benutten om verlies van biodiversiteit te voorkomen en tegen te gaan.

De natuur gaat wereldwijd achteruit met een snelheid die ongekend is in de menselijke geschiedenis. Van de naar schatting acht miljoen plant- en diersoorten worden er ongeveer een miljoen met uitsterven bedreigd.[10]

Het tempo waarin soorten uitsterven en landdegradatie voortschrijdt, brengt aanzienlijke potentiële kosten en risico's met zich mee. Volgens het Milieuprogramma van de Verenigde Naties (UNEP) ondervinden 3,2 miljard mensen nu al de negatieve effecten van de achteruitgang van land kwaliteit.[11] Dit betekent dat bijna de helft van de wereldbevolking geraakt wordt door achteruitgang van de natuur. Daarnaast lopen naar schatting 100 tot 300 miljoen mensen een verhoogd risico op overstromingen door het verlies van kustgebieden.[12] Bovendien hebben klimaatverandering en biodiversiteitsverlies een wederkerig versterkend effect: het verdwijnen van bossen, veengebieden en waterlanden leidt ertoe dat er minder CO_2 wordt opgenomen, terwijl plant- en diersoorten gebukt gaan onder opwarmende en verzurende oceanen, het smelten van ijskappen en veranderende watercycli.[13]

Om een negatieve impact op biodiversiteit te voorkomen, kunnen verzekeraars beleid maken gericht op sectoren met een hoog biodiversiteitsrisico. Een voorbeeld is de plasticindustrie. Volgens data van World Wildlife Fund (WWF) Australië sterven er jaarlijks een miljoen zeevogels door plasticvervuiling.[14] Recent onderzoek toont daarnaast aan dat niet alleen plasticvervuiling, maar ook de productie negatieve impact op het milieu en klimaat, onder andere doordat conventionele plastics worden vervaardigd op basis van fossiele grondstoffen.[15]

Daarnaast is mijnbouw een risicosector. Mijnbouw draagt aan de ene kant bij aan mitigatie van klimaatverandering, maar vormt ook een risico voor de biodiversiteit. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de ontginning van mineralen als nikkel, lithium en mangaan uit de zeebodem. Die mineralen zijn nodig voor de energietransitie, maar de ontginning uit de zeebodem, ook wel diepzeemijnbouw genoemd, leidt hoogstwaarschijnlijk tot onomkeerbare biodiversiteitsverlies.[16]

Natuurbescherming, voedselzekerheid en bescherming van watersystemen zijn onderdeel van internationale normen als de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's 2, 3, 6, 14 en 15).[17] Daarnaast zijn internationale afspraken over de bescherming van biodiversiteit vastgesteld in het *Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework* (GBF).[18] In dit raamwerk is onder andere vastgesteld dat financiële instellingen hun risico's, afhankelijkheden en impact op de biodiversiteit monitoren en rapporteren.

2.2.2 Overzicht elementen en scores

Gedetailleerde overzichten van de scores voor de inhoud van het beleggingsbeleid van de onderzochte verzekeringsgroepen voor dit thema zijn weergegeven in Tabel 8 en Tabel 9.

Tabel 8 Beleidsscores Biodiversiteit verzekeringsgroepen 1 - 8

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**2**	**5**	**9**	**8**	**1**	**8**	**6**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+1**	**0**	**n.r.**	**+3**	**-2**	**0**	**-2**	**-2**
1.	De financiële instelling meet en publiceert de biodiversiteitsvoetafdruk van haar portefeuille.	1,0	0,5	0,5	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**2**	**5**	**9**	**8**	**1**	**8**	**6**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+1**	**0**	**n.r.**	**+3**	**-2**	**0**	**-2**	**-2**
2.	Bedrijven voorkomen negatieve impact op gebieden met High Conservation Value (HCV) binnen hun bedrijfsactiviteiten en binnen de gebieden onder hun beheer.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
3.	Bedrijven voorkomen negatieve impact op beschermde gebieden die vallen onder de categorieën I-IV van de International Union for the Conservation of Nature (IUCN) binnen hun bedrijfsactiviteiten en binnen de gebieden onder hun beheer.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
4.	Bedrijven voorkomen negatieve impact op beschermde gebieden die vallen onder de UNESCO World Heritage Convention binnen hun bedrijfsactiviteiten en binnen de gebieden onder hun beheer.	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
5.	Bedrijven voorkomen negatieve impact op beschermde gebieden die vallen onder de Ramsar Convention on Wetlands binnen hun bedrijfsactiviteiten en binnen de gebieden onder hun beheer.	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
6.	Bedrijven voorkomen negatieve gevolgen voor bedreigde plant- en diersoorten.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
7.	Productie van, of handel in, levende genetisch gemodificeerde organismen kan alleen plaatsvinden als toestemming van het importerende land is verkregen en aan alle vereisten van het Cartagena Protocol wordt voldaan.	1,0	0,0	0,5	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
8.	Bedrijven maken een waterschaarste-effectrapportage en voorkomen een negatieve impact in regio's die kampen met waterschaarste.	1,0	0,5	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,5
9.	Bedrijven starten geen nieuwe activiteiten in gebieden waar waterschaarste heerst en waar bedrijfsactiviteiten zouden wedijveren met de behoeften van lokale gemeenschappen.	1,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5	0,0
10.	Bedrijven maken een milieueffectrapportage over de totale gevolgen van een grootschalig project op de biodiversiteit, ten minste volgens GRI 304: Biodiversity 2016 of een vergelijkbare standaard.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
11.	Het vergroten van de productiecapaciteit voor plastic is onacceptabel.	1,0	0,0	0,0	1,0	0,5	0,0	0,0	0,0
12.	Bedrijven in relevante sectoren (olie en gas, chemicaliën, containers en verpakkingen, voedingsmiddelen en dranken, persoonlijke en huishoudelijke producten, FMCG's) verminderen hun plastic voetafdruk.	0,5	0,0	0,0	1,0	0,5	0,0	1,0	0,0

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**2**	**5**	**9**	**8**	**1**	**8**	**6**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+1**	**0**	**n.r.**	**+3**	**-2**	**0**	**-2**	**-2**
13.	Bedrijven in relevante sectoren (olie en gas, chemicaliën, containers en verpakkingen, voedingsmiddelen en dranken, persoonlijke en huishoudelijke producten, FMCG's) maken hun plasticvoetafdruk transparant bekend, inclusief het aandeel van de productie/het gebruik van fossiele nieuwe kunststoffen in vergelijking met hun totale productie/gebruik van kunststoffen.	0,5	0,0	0,0	1,0	0,5	0,0	1,0	0,0
14.	Diepzeemijnbouw is onacceptabel.	1,0	0,8	0,0	1,0	0,5	0,0	1,0	0,5
15.	Bedrijven integreren criteria ten aanzien van biodiversiteit in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
16.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot biodiversiteit op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0

Tabel 9 Beleidsscores Biodiversiteit verzekeringsgroepen 9 - 16

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**8**	**7**	**7**	**9**	**9**	**7**	**2**	**8**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+3**	**+2**	**+3**	**0**	**0**	**-2**	**+1**	**+1**
1.	De financiële instelling meet en publiceert de biodiversiteitsvoetafdruk van haar portefeuille.	0,0	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0
2.	Bedrijven voorkomen negatieve impact op gebieden met High Conservation Value (HCV) binnen hun bedrijfsactiviteiten en binnen de gebieden onder hun beheer.	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0
3.	Bedrijven voorkomen negatieve impact op beschermde gebieden die vallen onder de categorieën I-IV van de International Union for the Conservation of Nature (IUCN) binnen hun bedrijfsactiviteiten en binnen de gebieden onder hun beheer.	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**8**	**7**	**7**	**9**	**9**	**7**	**2**	**8**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+3**	**+2**	**+3**	**0**	**0**	**-2**	**+1**	**+1**
4.	Bedrijven voorkomen negatieve impact op beschermde gebieden die vallen onder de UNESCO World Heritage Convention binnen hun bedrijfsactiviteiten en binnen de gebieden onder hun beheer.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
5.	Bedrijven voorkomen negatieve impact op beschermde gebieden die vallen onder de Ramsar Convention on Wetlands binnen hun bedrijfsactiviteiten en binnen de gebieden onder hun beheer.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0
6.	Bedrijven voorkomen negatieve gevolgen voor bedreigde plant- en diersoorten.	1,0	0,5	0,5	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0
7.	Productie van, of handel in, levende genetisch gemodificeerde organismen kan alleen plaatsvinden als toestemming van het importerende land is verkregen en aan alle vereisten van het Cartagena Protocol wordt voldaan.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
8.	Bedrijven maken een waterschaarste-effectrapportage en voorkomen een negatieve impact in regio's die kampen met waterschaarste.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0
9.	Bedrijven starten geen nieuwe activiteiten in gebieden waar waterschaarste heerst en waar bedrijfsactiviteiten zouden wedijveren met de behoeften van lokale gemeenschappen.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,5	0,0	1,0
10.	Bedrijven maken een milieueffectrapportage over de totale gevolgen van een grootschalig project op de biodiversiteit, ten minste volgens GRI 304: Biodiversity 2016 of een vergelijkbare standaard.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
11.	Het vergroten van de productiecapaciteit voor plastic is onacceptabel.	0,5	0,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0
12.	Bedrijven in relevante sectoren (olie en gas, chemicaliën, containers en verpakkingen, voedingsmiddelen en dranken, persoonlijke en huishoudelijke producten, FMCG's) verminderen hun plastic voetafdruk.	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
13.	Bedrijven in relevante sectoren (olie en gas, chemicaliën, containers en verpakkingen, voedingsmiddelen en dranken, persoonlijke en huishoudelijke producten, FMCG's) maken hun plasticvoetafdruk transparant bekend, inclusief het aandeel van de productie/het gebruik van fossiele nieuwe kunststoffen in vergelijking met hun totale productie/gebruik van kunststoffen.	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
14.	Diepzeemijnbouw is onacceptabel.	0,5	0,5	1,0	1,0	0,5	1,0	0,0	0,5

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**8**	**7**	**7**	**9**	**9**	**7**	**2**	**8**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+3**	**+2**	**+3**	**0**	**0**	**-2**	**+1**	**+1**
15.	Bedrijven integreren criteria ten aanzien van biodiversiteit in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5	0,5	1,0
16.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot biodiversiteit op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0

2.2.3 Analyse beleid biodiversiteit

De verzekeringsgroepen scoren gemiddeld een 6,4 (voldoende) voor hun beleid ten aanzien van biodiversiteit. Dit is een lichte daling ten opzichte van de vorige beoordeling, toen verzekeraars gemiddeld een 6,7 (ruim voldoende) behaalden. De verandering in de gemiddelde score is deels het gevolg van wijzigingen in de onderzoeksmethodologie en deels van veranderingen in het beleid van individuele verzekeraars.

Achmea, ANWB-Unigarant, NN Group en Univé behalen met een score van 9 (zeer goed) de hoogste beoordeling. Ook het beleid van ASR, CV, DSW en Zorg en Zekerheid wordt met een 8 (goed) beoordeeld. Voor DSW en ANWB-Unigarant betekent dit een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling: beide verzekeraars scoren drie punten hoger dan in 2024. Ook Menzis laat een duidelijke verbetering zien en stijgt met drie punten naar een 7 (ruim voldoende).

De beoordeling omvat dit jaar ook nieuwe criteria met betrekking tot de plasticindustrie. Deze uitbreiding van de onderzoeksmethodologie heeft negatieve gevolgen voor de scores van verzekeraars die hierover weinig of geen beleid hebben. Allianz, Ansvarldéa, Athora, De Goudse en DSW behalen op deze nieuwe onderdelen geen of nauwelijks punten.

Daarnaast hebben enkele verzekeraars hun beleid gewijzigd op een manier die de beoordeling negatief beïnvloedt. Zo blijkt uit het huidige beleggingsbeleid van VGZ niet langer dat de verzekeraar bedrijven screent op naleving van de Performance Standards van de *International Finance Corporation* (IFC). Deze standaarden bevatten onder meer verwachtingen ten aanzien van het voorkomen en beperken van negatieve effecten op kwetsbare ecosystemen en natuurgebieden.

Tegelijkertijd is er sprake van een positieve ontwikkeling in de verwachtingen die verzekeraars aan bedrijven stellen ten aanzien van biodiversiteit in de toeleveringsketen. Inmiddels verwachten tien verzekeringsgroepen dat bedrijven in contracten met onderaannemers en toeleveranciers clausules opnemen over de naleving van biodiversiteitscriteria. Deze verwachting is opgenomen in het beleggingsbeleid van Achmea, Ansvarldéa, ANWB-Unigarant, CZ, De Goudse, DSW, Menzis, NN Group, Univé en Zorg en Zekerheid.

2.3 Dierenwelzijn

2.3.1 Wat staat er op het spel?

Dieren zijn, net als mensen, wezens met gevoel, die respect en bescherming verdienen. Op basis van de Vijf Domeinen van dierenwelzijn moeten zij in staat worden gesteld hun natuurlijke,

soorteigen gedrag te vertonen, vrij te zijn van fysiek ongerief en van pijn en chronische stress.[19] Wanneer financiële instellingen investeren in sectoren waar dieren worden gehouden, zouden zij beleid moeten hebben dat het welzijn van deze dieren waarborgt. Daarnaast kunnen financiële instellingen voedselproductie stimuleren die minder leunt op dierlijke producten.

De grootste risicosector voor dierenwelzijn is de intensieve veehouderij. Intensieve veehouderij is een landbouwsysteem met weinig of geen grond, waarbij dieren meestal binnen worden gehouden, voer aan het boerenbedrijf wordt geleverd en mest van het bedrijf moet worden afgevoerd. Naar schatting wordt 74 procent van alle landbouwdieren wereldwijd gehouden in intensieve veehouderijsystemen.[20] Dergelijke landbouwmethoden worden vaak geassocieerd met slecht dierenwelzijn, omdat de dieren worden gehouden in omstandigheden die hun vermogen om hun natuurlijke gedrag te uiten belemmeren. Dierenwelzijnsproblemen die verband houden met intensieve veehouderij verschillen per land en per diersoort, maar omvatten over het algemeen:[21]

- Sterk beperkende huisvestingsmethoden, zoals kooien, kratten of voerboxen;
- Ongeschikte leefomgevingen met slechte luchtkwaliteit, ongeschikte vloeren en een gebrek aan omgevingsprikkels;
- Pijnlijke ingrepen, zoals het knippen van staarten, het knippen van snavels, het vijlen van tanden of onthoorning;
- Selectieve fokpraktijken die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid en het welzijn van de dieren;
- Slechte omstandigheden tijdens het vervoer van dieren, met name lange duur, tekort aan voedsel, water en ruimte, en slechte behandeling tijdens het laden en lossen. Deze slechte omstandigheden leiden tot uitputting, uitdroging, angst, verwondingen, ziekte en zelfs de dood van de betrokken dieren; en
- Problematische slachtmethoden, zoals CO_2-bedwelming bij varkens, elektrische bedwelming bij pluimvee via de waterbadmethode en onbedwelmd slachten.

Daarnaast komen ook dierenwelzijnsproblemen voor in de amusementsindustrie. Hier moeten (wilde) dieren vaak kunstjes doen die niet passen bij hun aard. Ook worden ze gehuisvest in te kleine ruimten waardoor zij zich niet of te weinig vrij kunnen bewegen. Dit leidt in veel gevallen tot apathisch gedrag zoals het eindeloos heen en weer door de kooi lopen.[22] Uit onderzoek blijkt dat wereldwijd meer dan een half miljoen wilde dieren worden blootgesteld aan onverantwoorde toeristische praktijken met leed tot gevolg.[23]

Ook in wetenschappelijk onderzoek en productontwikkeling kunnen dierenwelzijnsrisico's optreden. Jaarlijks worden wereldwijd miljoenen dieren gebruikt voor wetenschappelijke experimenten, veiligheidstesten en onderwijsdoeleinden. Hoewel dierproeven in veel landen aan wettelijke voorwaarden zijn gebonden, kunnen zij gepaard gaan met pijn, stress, angst en langdurig leed voor dieren.

Het welzijn van dieren is ook belangrijk voor het welzijn en de gezondheid van mensen. Honderden miljoenen mensen zijn voor hun inkomen, voedsel en kleding afhankelijk van de gezondheid en het welzijn van de dieren waarmee ze werken.[24] Volgens de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN (FAO) houdt dierenwelzijn verband met voedselzekerheid, voedselveiligheid, gezondheid, duurzaamheid, en sociale rechtvaardigheid.[25]

Door de bevolkingsgroei en veranderende consumptiepatronen in opkomende markten neemt de wereldwijde vraag naar dierlijke producten als vlees, zuivelproducten en eieren snel toe. Wanneer aan deze groeiende vraag voornamelijk wordt voldaan via verdere intensivering van de veehouderij, nemen dierenwelzijnsproblemen toe. Tegelijkertijd kunnen plantaardige en andere alternatieve eiwitten bijdragen aan een voedselsysteem dat minder afhankelijk is van grootschalige inzet van dieren. Het verbouwen van eiwitrijke gewassen zou meer monden kunnen voeden dan wanneer dezelfde stukken land gebruikt zouden worden voor de productie van vlees.[26] Daarom is het van belang dat bedrijven strategieën opzetten om de eiwittransitie van dierlijke naar plantaardige en alternatieve eiwitten te bevorderen. Financiële instellingen kunnen hier een leidende rol in spelen.

2.3.2 Overzicht elementen en scores

Gedetailleerde overzichten van de scores voor de inhoud van het beleggingsbeleid van de onderzochte verzekeringsgroepen voor dit thema zijn weergegeven in Tabel 10 en Tabel 11.

Tabel 10 Beleidsscores Dierenwelzijn verzekeringsgroepen 1 - 8

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**8**	**1**	**6**	**8**	**3**	**1**	**9**	**8**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**-1**	**-2**	**n.r.**	**+2**	**-3**	**0**	**0**	**+6**
1.	Bedrijven respecteren dierenwelzijn op alle Vijf Domeinen van dierenwelzijn.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
2.	Niet-medische dierproeven (waaronder maar niet beperkt tot proeven voor cosmetica) zijn onacceptabel	1,0	0,0	0,5	1,0	0,0	0,0	1,0	0,5
3.	Bij gebruik van proefdieren voor medische doeleinden dient dierenleed en het aantal gebruikte dieren zoveel mogelijk worden beperkt (de zogenaamde 3V-strategie: vervanging, verfijning en vermindering van dierproeven). De betrokken ondernemingen zoeken actief en aantoonbaar naar alternatieven voor dierproeven.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
4.	Het produceren, vervaardigen, verhandelen en verkopen van bont en exotisch leer (en afgeleide producten) is onacceptabel.	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0
5.	Zeer beperkende huisvestingsmethoden voor onder anderen kalveren (in kisten), leghennen (in legbatterijen) en zeugen (in voerligboxen), zijn onacceptabel	1,0	0,0	0,5	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0
6.	De fokpraktijken en de genetica van landbouwhuisdieren zijn gericht op een goed welzijn.	1,0	0,0	0,5	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0
7.	Dierlijke-eiwitbedrijven worden gecertificeerd volgens de criteria van certificeringsregelingen die dierenwelzijnseisen omvatten	1,0	0,0	0,5	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0
8.	Bedrijven zorgen voor een adequate verrijking en kwaliteit van het leefmilieu voor de landbouwdieren.	1,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	1,0	1,0

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**8**	**1**	**6**	**8**	**3**	**1**	**9**	**8**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**-1**	**-2**	**n.r.**	**+2**	**-3**	**0**	**0**	**+6**
9.	Bedrijven vermijden pijnlijke procedures voor landbouwdieren.	1,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	1,0	1,0
10.	Bedrijven passen humane slachtmethoden voor landbouwdieren toe.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
11.	Bedrijven beperken de duur van diertransporten in overeenstemming met de beste praktijknormen.	1,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,0	1,0	1,0
12.	Bedrijven dragen bij aan een ambitieuze, tijdgebonden verschuiving van dierlijke eiwitten naar plantaardige en alternatieve eiwitten om de consumptie van dierlijke eiwitten te verminderen.	0,5	0,0	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0
13.	Entertainmentactiviteiten waarbij wilde dieren betrokken zijn of waarbij dieren gewond raken (waaronder circussen en andere amusementsshows met wilde dieren, dolfinariums, olifantenritten, vechtspelen met dieren) zijn onaanvaardbaar.	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0
14.	Bedrijven integreren criteria ten aanzien van dierenwelzijn in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
15.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot dierenwelzijn op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0

Noot: n.r. = niet relevant. Dit betekent dat het betreffende criterium niet is meegewogen bij de berekening van de beleidsscore voor dit thema.

Tabel 11 Beleidsscores Dierenwelzijn verzekeringsgroepen 9 - 16

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**6**	**7**	**3**	**7**	**9**	**8**	**2**	**4**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+1**	**0**	**+2**	**+1**	**+5**	**-1**	**+1**	**+1**
1.	Bedrijven respecteren dierenwelzijn op alle Vijf Domeinen van dierenwelzijn.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2.	Niet-medische dierproeven (waaronder maar niet beperkt tot proeven voor cosmetica) zijn onacceptabel	0,5	0,5	1,0	1,0	0,5	0,5	0,0	0,5

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Unive	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**6**	**7**	**3**	**7**	**9**	**8**	**2**	**4**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+1**	**0**	**+2**	**+1**	**+5**	**-1**	**+1**	**+1**
3.	Bij gebruik van proefdieren voor medische doeleinden dient dierenleed en het aantal gebruikte dieren zoveel mogelijk worden beperkt (de zogenaamde 3V-strategie: vervanging, verfijning en vermindering van dierproeven). De betrokken ondernemingen zoeken actief en aantoonbaar naar alternatieven voor dierproeven.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
4.	Het produceren, vervaardigen, verhandelen en verkopen van bont en exotisch leer (en afgeleide producten) is onacceptabel.	0,0	0,0	0,5	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
5.	Zeer beperkende huisvestingsmethoden voor onder anderen kalveren (in kisten), leghennen (in legbatterijen) en zeugen (in voerligboxen), zijn onacceptabel	1,0	1,0	0,0	1,0	n.r.	0,0	0,0	0,0
6.	De fokpraktijken en de genetica van landbouwhuisdieren zijn gericht op een goed welzijn.	0,5	1,0	0,0	0,0	n.r.	1,0	0,0	0,0
7.	Dierlijke-eiwitbedrijven worden gecertificeerd volgens de criteria van certificeringsregelingen die dierenwelzijnseisen omvatten	1,0	1,0	0,0	1,0	n.r.	0,5	0,0	0,0
8.	Bedrijven zorgen voor een adequate verrijking en kwaliteit van het leefmilieu voor de landbouwdieren.	0,5	1,0	0,0	0,0	n.r.	1,0	0,0	0,0
9.	Bedrijven vermijden pijnlijke procedures voor landbouwdieren.	0,5	1,0	0,0	0,5	n.r.	1,0	0,0	0,0
10.	Bedrijven passen humane slachtmethoden voor landbouwdieren toe.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
11.	Bedrijven beperken de duur van diertransporten in overeenstemming met de beste praktijknormen.	0,5	1,0	0,5	0,5	n.r.	1,0	0,5	0,5
12.	Bedrijven dragen bij aan een ambitieuze, tijdgebonden verschuiving van dierlijke eiwitten naar plantaardige en alternatieve eiwitten om de consumptie van dierlijke eiwitten te verminderen.	0,0	0,0	0,0	0,5	n.r.	1,0	0,0	0,0
13.	Entertainmentactiviteiten waarbij wilde dieren betrokken zijn of waarbij dieren gewond raken (waaronder circussen en andere amusementsshows met wilde dieren, dolfinariums, olifantenritten, vechtspelen met dieren) zijn onaanvaardbaar.	0,0	1,0	0,0	0,0	n.r.	1,0	0,0	0,0
14.	Bedrijven integreren criteria ten aanzien van dierenwelzijn in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,5	0,5	1,0	1,0	0,5	0,5	1,0
15.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot dierenwelzijn op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0

Noot: n.r. = niet relevant. Dit betekent dat het betreffende criterium niet is meegewogen bij de berekening van de beleidsscore voor dit thema.

2.3.3 Analyse beleid dierenwelzijn

De verzekeringsgroepen scoren gemiddeld een 5,5 (net aan voldoende) voor hun beleggingsbeleid ten aanzien van dierenwelzijn. Daarmee behalen zij gemiddeld een krappe voldoende. Dit is een lichte verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling, toen de gemiddelde score een 5,1 (twijfelachtig) bedroeg. De stijging is deels het gevolg van een wijziging in de onderliggende beoordelingsmethodologie.

Een belangrijke verandering sinds de vorige beoordeling is de herziening van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. De richtlijnen bevatten inmiddels ook verwachtingen ten aanzien van dierenwelzijn. Hierdoor worden voor sommige onderdelen automatisch punten toegekend aan verzekeringsgroepen die aangeven dat zij bedrijven screenen en selecteren op naleving van de OESO-richtlijnen.

Univé laat de grootste verbetering zien. Deze stijging is niet het gevolg van een aanscherping van de verwachtingen aan bedrijven, maar van de transparantie over de volledige beleggingsportefeuille van Univé. Uit analyse van deze portefeuille blijkt dat Univé niet actief is in de veehouderijsector. Criteria die specifiek betrekking hebben op deze sector zijn daarom voor Univé als niet relevant aangemerkt.

CZ behaalt met een score van 9 (zeer goed) de hoogste beoordeling voor het beleid ten aanzien van dierenwelzijn. Ook VGZ, ANWB-Unigarant, Achmea en De Goudse scoren met een 8 (goed) relatief hoog. Aan de onderkant van de beoordeling staan Allianz en Athora, die beide een 1 (de laagst mogelijke score, zeer slecht) behalen, en ZLM, met een 2 (slecht). Bij ASR is sprake van een duidelijke verslechtering. De verzekeraar daalt van een 6 (voldoende) naar een 3 (ruim onvoldoende), doordat concrete verwachtingen ten aanzien van dierenwelzijn uit het beleggingsbeleid zijn verwijderd.

Tegelijkertijd stellen meerdere verzekeringsgroepen inmiddels concrete verwachtingen aan bedrijven ten aanzien van dierenwelzijn. Zo verwachten Achmea, CZ, Klaverblad, De Goudse en VGZ dat bedrijven de dierenwelzijnsstandaarden uit de Verantwoorde Minimum Standaarden van het FARMS-initiatief naleven. Deze standaarden omvatten onder meer eisen voor soortspecifieke verrijking en de kwaliteit van de leefomgeving, het beperken van de duur van diertransporten, het uitbannen van restrictieve huisvesting en het voorkomen van pijnlijke procedures.

Veertien van de zestien verzekeringsgroepen verwachten dat bedrijven dierenleed en het aantal gebruikte dieren zoveel mogelijk worden beperkt bij gebruik van proefdieren voor medische doeleinden. Daarnaast hebben twaalf verzekeringsgroepen beleid dat het gebruik van dierproeven voor niet-medische doeleinden aan banden legt. Slechts vijf van deze verzekeringsgroepen wijzen het gebruik van dierproeven voor álle niet-medische doeleinden af. Allianz en Athora hebben als enige verzekeringsgroepen helemaal geen beleid om dierenleed en het aantal proefdieren te beperken.

2.4 Gendergelijkheid

2.4.1 Wat staat er op het spel?

Het begrip "gender" verwijst naar de eigenschappen, gedragingen en rolpatronen die in een maatschappij worden toegedicht aan een bepaald geslacht.[27] Gender bepaalt wat binnen een bepaalde context van de begrippen 'mannen' en 'vrouwen' verwacht, gewaardeerd en toegestaan wordt. Gendergelijkheid verwijst dan ook naar gelijke rechten, verantwoordelijkheden en kansen voor mannen, vrouwen, non-binaire en intersekse personen.[28] Om gendergelijkheid te bereiken is het van belang dat de rechten en mogelijkheden van mensen niet afhankelijk zijn van hun geslacht of seksuele oriëntatie.[29] Genderongelijkheid raakt dus niet alleen vrouwen en heeft ook betrekking op seksuele oriëntatie. De Eerlijke Verzekeringswijzer kijkt met betrekking tot gendergelijkheid echter met name naar ongelijkheid die vrouwen raakt.

Traditionele rolpatronen tussen mannen en vrouwen en de aan hen toegeschreven eigenschappen, leiden tot ongelijke machtsverhoudingen en kansen. Bijvoorbeeld:

- Wereldwijd is het armoedepeil onder vrouwen hoger dan onder mannen. Als huidige trends niet worden doorbroken zullen 340 miljoen vrouwen nog altijd in extreme armoede leven in 2030;[30]
- Vrouwen hebben minder toegang tot financiële systemen dan mannen;[31]
- Wettelijke rechten van vrouwen zijn in de meeste landen ongelijk vergeleken met de rechten van mannen;[32]
- Gender gerelateerd geweld treft wereldwijd één op de drie vrouwen;[33]
- De werkgelegenheid onder vrouwen is lager dan die onder mannen. Bij gelijke functies en werkervaring is het salaris van vrouwen vaak lager dan dat van mannen;[34]
- Vrouwen zijn minder dan mannen werkzaam in topfuncties;[35]

Uit recent onderzoek van de Erasmus Universiteit blijkt bovendien dat de loonkloof tussen vrouwen en mannen voor een groot deel wordt bepaald door gender gerelateerde vooroordelen, waarbij mannen een voordeel krijgen. Om de loonkloof effectief aan te pakken, en vrouwen betere toegang te verschaffen tot hogere posities, is het daarom van belang om die vooroordelen actief te bestrijden.[36]

Gendergelijkheid is ook onderdeel van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's), waaronder SDG 5 (Gendergelijkheid), en beoogt het tegengaan van alle vormen van discriminatie, geweld, seksuele uitbuiting, kindhuwelijken en verbetering van de economische en burgerrechten van vrouwen.[37]

Verzekeringsgroepen kunnen gendergelijkheid bevorderen door als werkgever doorstroming van vrouwen naar topposities te stimuleren en in hun beloningssystemen zorg te dragen voor gelijke betaling van mannen en vrouwen in vergelijkbare functies en met vergelijkbare werkervaring. Ook in hun rollen als investeerder kunnen zij invloed uitoefenen op gelijke behandeling van mannen en vrouwen door bedrijven waarin zij beleggen. Hiertoe dienen verzekeraars criteria omtrent gender op te nemen in hun beleggingsbeleid.

2.4.2 Overzicht elementen en scores

Gedetailleerde overzichten overzicht van de scores voor de inhoud van het beleggingsbeleid van de onderzochte verzekeringsgroepen voor dit thema zijn weergegeven in Tabel 12 en Tabel 13.

Tabel 12 Beleidsscores Gendergelijkheid verzekeringsgroepen 1 - 8

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**4**	**5**	**7**	**7**	**1**	**6**	**6**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**-**	**+1**	**n.r.**	**+6**	**-1**	**-**	**+1**	**+4**
1.	De financiële instelling heeft zich publiekelijk gecommitteerd aan gendergelijkheid door middel van een afzonderlijke genderstrategie of heeft gendergelijkheid en empowerment van vrouwen opgenomen in haar bedrijfsstrategie.	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0	0,0	0,5
2.	De financiële instelling biedt trainingen aan om gender gerelateerde discriminatie en vooroordelen op de werkplek aan te pakken.	1,0	1,0	1,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0
3.	De financiële instelling hanteert systemen die salarisgelijkheid actief regelen.	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0	0,0	0,5	0,0
4.	De financiële instelling hanteert systemen ter voorkoming van genderdiscriminatie van haar klanten.	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,5	0,5
5.	De financiële instelling garandeert minstens 40-60 procent participatie en gelijke toegang voor vrouwen en mannen op het niveau van de raad van bestuur, het dagelijks bestuur en het senior management.	0,5	1,0	0,0	1,0	0,5	0,0	1,0	0,0
6.	De financiële instelling heeft een trainingsprogramma gericht op de bevordering van doorstroming van vrouwen naar seniorfuncties.	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0
7.	De financiële instelling toont haar streven naar een evenwicht tussen gezinsleven en werk door kinderopvang, ouderschapsverlof en andere zorgverantwoordelijkheden te ondersteunen.	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,5	0,0	1,0
8.	De financiële instelling maakt het percentage van de financiering aan bedrijven die eigendom zijn van vrouwen of andere kwetsbare groepen bekend, ten opzichte van het totale bedrag aan financiering aan micro-, kleine en middelgrote ondernemingen.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
9.	Bedrijven hebben zich publiekelijk gecommitteerd aan gendergelijkheid door middel van een afzonderlijke genderstrategie of hebben gendergelijkheid en empowerment van vrouwen opgenomen in hun bedrijfsstrategie.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,5	0,0	1,0	1,0
10.	Bedrijven bieden trainingen aan om gender gerelateerde discriminatie en vooroordelen op de werkplek aan te pakken.	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0
11.	Bedrijven hanteren systemen die salarisgelijkheid actief regelen.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
12.	Bedrijven hanteren systemen ter voorkoming van genderdiscriminatie van hun klanten.	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**4**	**5**	**7**	**7**	**1**	**6**	**6**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**-**	**+1**	**n.r.**	**+6**	**-1**	**-**	**+1**	**+4**
13.	Bedrijven garanderen minstens 40-60 procent participatie en gelijke toegang voor vrouwen en mannen op het niveau van de raad van bestuur, het dagelijks bestuur en het senior management.	0,0	0,0	0,0	1,0	0,5	0,0	0,0	0,0
14.	Bedrijven zorgen voor gerichte professionele ontwikkeling, en waar nodig ook scholing en opleiding, voor werknemers om gelijke toegang voor vrouwen tot hogere functies te bevorderen.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
15.	Bedrijven integreren criteria ten aanzien van gender en vrouwenrechten in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
16.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot gender en vrouwenrechten op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0

Noot: n.r. = niet relevant. Dit betekent dat het betreffende criterium niet is meegewogen bij de berekening van de beleidsscore voor dit thema.

Tabel 13 Beleidsscores Gendergelijkheid verzekeringsgroepen 9 - 16

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**7**	**5**	**4**	**8**	**8**	**7**	**1**	**4**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+4**	**+2**	**+2**	**+2**	**+1**	**+1**	**-**	**-**
1.	De financiële instelling heeft zich publiekelijk gecommitteerd aan gendergelijkheid door middel van een afzonderlijke genderstrategie of heeft gendergelijkheid en empowerment van vrouwen opgenomen in haar bedrijfsstrategie.	0,5	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0
2.	De financiële instelling biedt trainingen aan om gender gerelateerde discriminatie en vooroordelen op de werkplek aan te pakken.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0
3.	De financiële instelling hanteert systemen die salarisgelijkheid actief regelen.	0,5	1,0	0,0	1,0	1,0	0,5	0,0	0,0
4.	De financiële instelling hanteert systemen ter voorkoming van genderdiscriminatie van haar klanten.	0,5	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	0,0	0,5

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Unive	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**7**	**5**	**4**	**8**	**8**	**7**	**1**	**4**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+4**	**+2**	**+2**	**+2**	**+1**	**+1**	**-**	**-**
5.	De financiële instelling garandeert minstens 40-60 procent participatie en gelijke toegang voor vrouwen en mannen op het niveau van de raad van bestuur, het dagelijks bestuur en het senior management.	0,5	1,0	0,5	0,5	0,5	1,0	0,0	0,0
6.	De financiële instelling heeft een trainingsprogramma gericht op de bevordering van doorstroming van vrouwen naar seniorfuncties.	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0
7.	De financiële instelling toont haar streven naar een evenwicht tussen gezinsleven en werk door kinderopvang, ouderschapsverlof en andere zorgverantwoordelijkheden te ondersteunen.	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0
8.	De financiële instelling maakt het percentage van de financiering aan bedrijven die eigendom zijn van vrouwen of andere kwetsbare groepen bekend, ten opzichte van het totale bedrag aan financiering aan micro-, kleine en middelgrote ondernemingen.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
9.	Bedrijven hebben zich publiekelijk gecommitteerd aan gendergelijkheid door middel van een afzonderlijke genderstrategie of hebben gendergelijkheid en empowerment van vrouwen opgenomen in hun bedrijfsstrategie.	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0
10.	Bedrijven bieden trainingen aan om gender gerelateerde discriminatie en vooroordelen op de werkplek aan te pakken.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
11.	Bedrijven hanteren systemen die salarisgelijkheid actief regelen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
12.	Bedrijven hanteren systemen ter voorkoming van genderdiscriminatie van hun klanten.	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
13.	Bedrijven garanderen minstens 40-60 procent participatie en gelijke toegang voor vrouwen en mannen op het niveau van de raad van bestuur, het dagelijks bestuur en het senior management.	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
14.	Bedrijven zorgen voor gerichte professionele ontwikkeling, en waar nodig ook scholing en opleiding, voor werknemers om gelijke toegang voor vrouwen tot hogere functies te bevorderen.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0
15.	Bedrijven integreren criteria ten aanzien van gender en vrouwenrechten in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,5	0,5	1,0	1,0	0,5	0,5	1,0
16.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot gender en vrouwenrechten op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0

Noot: n.r. = niet relevant. Dit betekent dat het betreffende criterium niet is meegewogen bij de berekening van de beleidsscore voor dit thema.

2.4.3 Analyse beleid gendergelijkheid

Gemiddeld scoren de verzekeraars een 5,5 (voldoende) voor hun beleid ter bevordering van gendergelijkheid. Daarmee is de gemiddelde score gestegen sinds de vorige beoordeling: toen scoorden zij gemiddeld een 4,3 voor hun beleid op dit thema. Deze verandering is vooral te wijten aan verbeteringen in het beleid van de verzekeraars. Vooral ANWB-Unigarant (score +6), DSW (score +4) en De Goudse (score +4) hebben het beleid flink verbeterd ten opzichte van de vorige beoordeling. ANWB-Unigarant en DSW scoren daarmee nu een 7 (ruim voldoende), terwijl De Goudse een 6 (voldoende) scoort.

Het beleid van Achmea wordt met een 9 (zeer goed) beoordeeld. Het enige onderdeel dat in het beleid van de verzekeraar ontbreekt, is beleid gericht op het bevorderen van evenredige participatie van vrouwen in topfuncties en het bestuur. Dit geldt zowel voor de eigen bedrijfsvoering als voor de bedrijven waarin Achmea belegt. NN Group en Univé scoren met een 8 eveneens goed op dit thema. Athora en ZLM scoren met een 1 (zeer slecht) het laagst voor hun beleid ter bevordering van gendergelijkheid.

Gendergelijkheid is bij de meeste verzekeringsgroepen opgenomen in de bedrijfsstrategie. Bij negen van de zestien verzekeraars is dit het geval: Achmea, Allianz, AnsvarIdéa, ASR, Athora, Klaverblad, NN Group, Univé en VGZ. Wanneer specifieker wordt gekeken naar concrete maatregelen om gendergelijkheid binnen de eigen bedrijfsvoering te bevorderen, is het beeld echter minder positief.

Zo bieden slechts zeven van de zestien verzekeraars trainingen aan om gender gerelateerde vooroordelen en discriminatie op de werkvloer tegen te gaan. Ook pakken zeven van de zestien verzekeraars de loonkloof tussen mannen en vrouwen aan. Slechts vijf verzekeraars hebben een tijdgebonden doelstelling om evenredige participatie van vrouwen in topfuncties en het bestuur te realiseren, of hebben deze balans inmiddels bereikt. Daarnaast bieden vijf verzekeraars gerichte trainingen aan om de doorstroom van vrouwen naar topposities te bevorderen.

De helft van de verzekeraars heeft beleid om de werk-privébalans van medewerkers te ondersteunen. Dit omvat maatregelen die een evenwichtigere verdeling van zorgtaken tussen mannen en vrouwen kunnen bevorderen, zoals vaderschapsverlof, kinderopvangregelingen en andere ondersteunende voorzieningen.

Verzekeraars scoren beter op de integratie van gendergelijkheid in hun beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Zo verwachten elf verzekeraars van bedrijven waarin zij beleggen dat zij processen hanteren om de loonkloof tussen mannen en vrouwen aan te pakken. Eveneens elf verzekeraars verwachten dat bedrijven trainingen aanbieden om gender gerelateerde vooroordelen en discriminatie te voorkomen en systemen instellen om gender gerelateerde discriminatie van klanten tegen te gaan.

Athora, Allianz en ZLM hebben deze onderdelen niet in hun beleid opgenomen. Zorg en Zekerheid, VGZ, NN Group, AnsvarIdéa, ASR, Klaverblad en Menzis hebben slechts een deel van deze elementen in hun beleid opgenomen.

Een belangrijk onderdeel dat in het beleid van de meeste verzekeraars ontbreekt, is de verwachting dat bedrijven sturen op evenredige participatie van vrouwen in topposities en het bestuur. Alleen ANWB-Unigarant verwacht van bedrijven waarin het belegt dat zij streven naar ten minste veertig procent vrouwen in deze posities. DSW heeft in zijn beleid een participatiedoelstelling van dertig procent opgenomen.

Ten opzichte van de vorige beoordeling is het aantal verzekeraars dat van bedrijven vraagt om ook in de keten verantwoordelijkheid te nemen voor gendergelijkheid, toegenomen. In de vorige beoordeling verwachtten zeven verzekeraars van bedrijven dat zij criteria voor gendergelijkheid

opnemen in contracten met onderaannemers en toeleveranciers. In de huidige beoordeling zijn dat er negen: Achmea, AnsvarIdéa, ANWB-Unigarant, CZ, De Goudse, DSW, NN Group, Univé en Zorg en Zekerheid.

2.5 Gezondheid

2.5.1 Wat staat er op het spel?

Een goede gezondheid is van grote waarde. Het recht op de hoogst haalbare standaard op het gebied van fysieke en mentale gezondheid is als eerste door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) erkend als een mensenrecht (1946) en daarna ook opgenomen in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948). De verantwoordelijkheid van bedrijven ten aanzien van het recht op gezondheid betekent in de eerste plaats dat de gezondheid van hun werknemers, klanten en omwonenden niet aangetast zou moeten worden door hun producten of productieprocessen.[38]

Ten aanzien van hun werknemers moeten bedrijven erop toezien dat zij niet onnodig worden blootgesteld aan schadelijke stoffen en dat de werkomstandigheden veilig zijn.[39] De verspreiding van (nieuwe) schadelijke stoffen in het milieu brengt risico's voor de volksgezondheid met zich mee. Betrokken partijen zouden meer moeten doen dan zich aan de bestaande regels houden en het voorzorgprincipe moeten toepassen. Deze voorzorgsmaatregelen hebben vooral betrekking op twee groepen chemicaliën: *Endocrine Disrupting Chemicals (EDCs)* die effect hebben op natuurlijke hormonen en *Persistent Organic Pollutants (POPs)* die niet of langzaam worden afgebroken in de natuur.[40]

Volgens de WHO doodt onveilig (drink-)water ongeveer 1 miljoen mensen per jaar en hebben 2 miljard mensen geen toegang tot veilig drinkwater.[41] Ook luchtvervuiling, door onder andere de uitstoot van de transportsector en in Zuidoost-Azië in toenemende mate door veenbranden, is schadelijk voor de volksgezondheid. [42]

Bedrijven kunnen overwegen om de toegang tot essentiële gezondheidszorg, schoon drinkwater en goede sanitaire voorzieningen te ondersteunen en een gezonde leefstijl te stimuleren. Farmaceutische bedrijven kunnen een grote rol spelen door in te zetten op de ontwikkeling van vaccinaties en medicijnen voor veelvoorkomende tropische ziektes zodat de gezondheidssituatie in ontwikkelingslanden verbeterd wordt. Daarnaast kunnen farmaceutische bedrijven zorgen voor een laagdrempelig aanbod van medicijnen in ontwikkelingslanden door deze voor betaalbare prijzen ter beschikking te stellen. [43]

Resistentie van micro-organismen in mensen, voedsel en dieren tegen de meest gebruikte antimicrobiële stoffen voor de behandeling van onder andere tuberculose, malaria, hiv en influenza is een complex probleem dat de verwezenlijking van de SDG's in gevaar brengt. Het terugdringen van onnodig gebruik van antibiotica zal positieve gevolgen hebben voor het ontstaan van resistentie.[44]

Volgens de WHO zouden 400.000 doden onder kinderen jonger dan vijf jaar voorkomen kunnen worden als alle kinderen onder de twee jaar borstvoeding zouden krijgen. Echter, de maatschappelijke overtuiging dat moedermelk onvoldoende is, gebrek aan voldoende kennis en ondersteuning voor moeders die borstvoeding geven en de agressieve promotie van vervangingsmiddelen voor moedermelk, dragen bij aan dalende borstvoedingspercentages.[45]

Van tabak is algemeen bekend dat het verschillende vormen van kanker en hartaandoeningen veroorzaakt, evenals andere ziekten. Hoewel de antirookwetgeving in sommige landen effectief is geweest in het terugdringen van het tabaksgebruik, ontbreekt deze wetgeving nog vaak - gedeeltelijk als gevolg van uitgebreide lobbyinspanningen van de tabaksindustrie.[46]

Het bevorderen van gezondheid is opgenomen in de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG 3: Goede gezondheid en welzijn).

Met al deze aspecten moeten verzekeringsgroepen rekening houden bij de ontwikkeling van een beleggingsbeleid op het gebied van gezondheid.

2.5.2 Overzicht elementen en scores

Gedetailleerde overzichten van de scores voor de inhoud van het beleggingsbeleid van de onderzochte verzekeringsgroepen voor dit thema zijn weergegeven in Tabel 14 en Tabel 15.

Tabel 14 Beleidsscores Gezondheid Verzekeringsgroepen 1 - 8

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**1**	**7**	**10**	**8**	**1**	**9**	**6**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**
1.	Bedrijven passen het voorzorgprincipe toe ter voorkoming van gezondheidsschade bij hun werknemers, klanten of omwonenden door hun producten of productieprocessen.	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0
2.	Bedrijven hanteren een uitgebreid gezondheids- en veiligheidsbeleid.	1,0	0,8	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
3.	Bedrijven voorzien alle werknemers van passende en gendervriendelijke uniformen en/of persoonlijke beschermingsmiddelen..	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.	Bedrijven respecteren internationale afspraken over de productie en het gebruik van gevaarlijke of giftige stoffen zoals omschreven in het Montreal Protocol (over stoffen die de ozonlaag aantasten).	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
5.	Bedrijven respecteren internationale afspraken over de productie en het gebruik van gevaarlijke of giftige stoffen zoals omschreven in het Verdrag van Stockholm (over POP's).	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
6.	Bedrijven respecteren internationale afspraken op het gebied van handel in chemicaliën en chemisch afval zoals omschreven in het Verdrag van Bazel.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
7.	Bedrijven respecteren internationale afspraken op het gebied van handel in chemicaliën en chemisch afval zoals omschreven in het Verdrag van Rotterdam.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
8.	Bedrijven reduceren de uitstoot van schadelijke stoffen (naar bodem, water en lucht) door gebruik te maken van de best beschikbare technologieën.	1,0	0,0	0,5	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
9.	Bedrijven beperken het gebruik van chemicaliën waarvan in wetenschappelijke literatuur wordt vermoed dat ze schadelijk zijn voor de gezondheid en, indien noodzakelijk, gebruiken ze alleen op een verantwoorde manier (voorzorgbeginsel).	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**1**	**7**	**10**	**8**	**1**	**9**	**6**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**
10.	Farmaceutische bedrijven zorgen ervoor dat patiënten met voorkombare en behandelbare ziektes het recht op toegang tot medicijnen hebben.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
11.	Bedrijven zijn terughoudend met het gebruik van antimicrobiële geneesmiddelen (antibiotica) bij mensen om antimicrobiële resistentie tot een minimum te beperken.	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0
12.	Producenten van flesvoeding houden zich aan de WHO-code en aanvullende resoluties met betrekking tot reclame voor vervangingsmiddelen van moedermelk.	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0
13.	Tabaksproducenten houden zich aan de richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) met betrekking tot de gezondheidseffecten en de sociale, milieu- en economische gevolgen van (mee)roken.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
14.	De productie van tabak en tabaksproducten is onacceptabel.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0
15.	Bedrijven integreren criteria met betrekking tot gezondheid in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,5
16.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot gezondheid op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0

Noot: N.r. = niet relevant. Het thema *Gezondheid* werd dit jaar nieuw aan de beoordeling toegevoegd. Hierdoor kan voor dit thema geen vergelijking worden gemaakt met de vorige beoordeling.

Tabel 15 Beleidsscores Gezondheid Verzekeringsgroepen 9 - 16

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**8**	**3**	**8**	**9**	**8**	**6**	**3**	**9**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**
1.	Bedrijven passen het voorzorgprincipe toe ter voorkoming van gezondheidsschade bij hun werknemers, klanten of omwonenden door hun producten of productieprocessen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2.	Bedrijven hanteren een uitgebreid gezondheids- en veiligheidsbeleid.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**8**	**3**	**8**	**9**	**8**	**6**	**3**	**9**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**
3.	Bedrijven voorzien alle werknemers van passende en gendervriendelijke uniformen en/of persoonlijke beschermingsmiddelen..	0,0	0,0	0,5	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0
4.	Bedrijven respecteren internationale afspraken over de productie en het gebruik van gevaarlijke of giftige stoffen zoals omschreven in het Montreal Protocol (over stoffen die de ozonlaag aantasten).	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0
5.	Bedrijven respecteren internationale afspraken over de productie en het gebruik van gevaarlijke of giftige stoffen zoals omschreven in het Verdrag van Stockholm (over POP's).	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0
6.	Bedrijven respecteren internationale afspraken op het gebied van handel in chemicaliën en chemisch afval zoals omschreven in het Verdrag van Bazel.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0
7.	Bedrijven respecteren internationale afspraken op het gebied van handel in chemicaliën en chemisch afval zoals omschreven in het Verdrag van Rotterdam.	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0
8.	Bedrijven reduceren de uitstoot van schadelijke stoffen (naar bodem, water en lucht) door gebruik te maken van de best beschikbare technologieën.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0
9.	Bedrijven beperken het gebruik van chemicaliën waarvan in wetenschappelijke literatuur wordt vermoed dat ze schadelijk zijn voor de gezondheid en, indien noodzakelijk, gebruiken ze alleen op een verantwoorde manier (voorzorgbeginsel).	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
10.	Farmaceutische bedrijven zorgen ervoor dat patiënten met voorkombare en behandelbare ziektes het recht op toegang tot medicijnen hebben.	1,0	0,0	1,0	0,5	0,5	1,0	0,0	1,0
11.	Bedrijven zijn terughoudend met het gebruik van antimicrobiële geneesmiddelen (antibiotica) bij mensen en dieren om antimicrobiële resistentie tot een minimum te beperken.	0,0	0,0	1,0	0,5	0,0	1,0	0,0	1,0
12.	Producenten van flesvoeding houden zich aan de WHO-code en aanvullende resoluties met betrekking tot reclame voor vervangingsmiddelen van moedermelk.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	1,0
13.	Tabaksproducenten houden zich aan de richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) met betrekking tot de gezondheidseffecten en de sociale, milieu- en economische gevolgen van (mee)roken.	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
14.	De productie van tabak en tabaksproducten is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**8**	**3**	**8**	**9**	**8**	**6**	**3**	**9**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**
15.	Bedrijven integreren criteria met betrekking tot gezondheid in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0
16.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot gezondheid op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0

Noot: N.r. = niet relevant. Het thema *Gezondheid* werd dit jaar nieuw aan de beoordeling toegevoegd. Hierdoor kan voor dit thema geen vergelijking worden gemaakt met de vorige beoordeling.

2.5.3 Analyse beleid gezondheid

Verzekeraars scoren gemiddeld een 6,5 (ruim voldoende) voor hun beleid op het gebied van gezondheid. Omdat dit thema niet was opgenomen in de vorige beoordeling (2024), is een vergelijking met die beoordeling niet mogelijk. Ten opzichte van de gemiddelde score bij de beoordeling in 2022 (score: 4,4) laten de verzekeraars gezamenlijk een flinke verbetering zien.

ANWB-Unigarant scoort met een 10 (uitstekend) het hoogst op dit thema. Het beleid van Achmea, CZ, NN Group en Zorg en Zekerheid wordt met een 9 (zeer goed) beoordeeld. Univé, Menzis, DSW en ASR volgen met een 8 (goed). Tegelijkertijd zijn er grote verschillen tussen de verzekeraars. Het gemiddelde wordt naar beneden getrokken door enkele verzekeraars die zeer laag scoren: Allianz en Athora krijgen een 1 (zeer slecht), terwijl Klaverblad en ZLM met een 3 (ruim onvoldoende) worden beoordeeld.

De meeste verzekeraars screenen bedrijven op de naleving van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Deze richtlijnen schrijven onder meer voor dat bedrijven het voorzorgsbeginsel toepassen om gezondheidsschade bij werknemers, klanten en omwonenden te voorkomen. Ook wordt van bedrijven verwacht dat zij een adequaat gezondheids- en veiligheidsbeleid voeren en het gebruik van schadelijke chemicaliën beperken. Voor Allianz is geen bewijs gevonden dat de OESO-richtlijnen structureel worden toegepast bij de screening van bedrijven. Voor Athora is geen bewijs gevonden dat de verzekeraar bedrijven überhaupt screent op naleving van deze richtlijnen.

Veertien verzekeraars sluiten tabaksproducenten uit van hun beleggingen. Alleen Allianz en Athora hebben geen uitsluiting van tabaksproducenten in hun beleid opgenomen.

Slechts drie verzekeraars (ANWB-Unigarant, NN Group en VGZ) verwachten van bedrijven dat zij hun medewerkers passende, gendervriendelijke beschermende kleding aanbieden.

De helft van de verzekeraars, acht in totaal, verwacht van de bedrijven waarin zij beleggen dat zij criteria op het gebied van gezondheid opnemen in contracten met onderaannemers en toeleveranciers. Dit zijn Achmea, AnsvarIdéa, ANWB-Unigarant, CZ, DSW, NN Group, Univé en Zorg en Zekerheid. Daarnaast verwachten elf verzekeraars dat bedrijven gezondheidscriteria opnemen in hun inkoopbeleid en/of operationele beleid. Naast de eerder genoemde acht verzekeraars zijn dit ASR, Menzis en VGZ.

Zes verzekeraars verwachten van bedrijven dat zij terughoudend omgaan met het gebruik van antimicrobiële geneesmiddelen, waaronder antibiotica, bij mensen en dieren om antimicrobiële resistentie zoveel mogelijk te beperken. Dit zijn Achmea, ANWB-Unigarant, CZ, Menzis, VGZ en Zorg en Zekerheid. NN Group benadrukt weliswaar het belang van het tegengaan van antibioticaresistentie, maar heeft hierover geen concrete verwachtingen opgenomen in het beleggingsbeleid.

2.6 Klimaatverandering

2.6.1 Wat staat er op het spel?

Wereldwijde klimaatverandering zorgt voor ingrijpende veranderingen in ecosystemen, waardoor samenlevingen meer risico lopen op bijvoorbeeld overstromingen en orkanen, veel dier- en plantensoorten met uitsterven worden bedreigd, en de voedsel- en waterzekerheid onder druk komt te staan.[47] Dit proces is een direct resultaat van menselijke activiteiten die de concentratie van broeikasgassen in de atmosfeer doen toenemen.

Veel broeikasgassen komen in de lucht door activiteiten die worden gefinancierd door de financiële sector. Verzekeraars hebben daarom als investeerder een belangrijke rol als het gaat om klimaatverandering. Door beleid te voeren om bijvoorbeeld CO_2-emissies tegen te gaan bij hun klanten, kunnen verzekeraars positief bijdragen aan het verminderen van de effecten van klimaatverandering. Indien verzekeraars doorgaan met het investeren in fossiele energieprojecten, dragen zij negatief bij.

Volgens het Intergouvernementele Panel over Klimaatverandering (IPCC), die periodiek de stand van de wetenschap over klimaatverandering presenteert, is het zeer aannemelijk dat: [48]

- De menselijke invloed de atmosfeer, de oceaan en het land ondubbelzinnig heeft opgewarmd, als gevolg van de toegenomen concentraties broeikasgassen in de atmosfeer;
- De omvang van de recente veranderingen in het klimaatsysteem als geheel en de huidige staat van veel aspecten van het klimaatsysteem ongekend zijn over een periode van vele eeuwen tot vele duizenden jaren;
- De door de mens veroorzaakte klimaatverandering nu al gevolgen heeft voor vele weers- en klimaatextremen in alle regio's van de wereld;
- Wereldwijde gemiddelde temperatuurstijgingen van 1,5°C en 2°C ten opzichte van het pre-industriële gemiddelde in de 21e eeuw zullen worden overschreden, tenzij de uitstoot van kooldioxide (CO_2) en andere broeikasgassen de komende decennia sterk wordt verminderd; en
- Afhankelijk van toekomstige ontwikkelingen de temperatuur in de 21e eeuw wereldwijd tussen 1,0°C en 5,7°C zal stijgen.

Klimaatverandering zal waarschijnlijk leiden tot een toename van extreme weersomstandigheden zoals aanhoudende warmere periodes, droge periodes, extreme regenval en hittegolven. Deze ontwikkelingen hebben en zullen grote consequenties hebben voor natuur, milieu en de menselijke leefomgeving.[49]

Tijdens de 21e Klimaatconferentie in Parijs (2015) is afgesproken om de wereldwijde temperatuurstijging te beperken tot maximaal 2, maar bij voorkeur 1,5 graden Celsius, in 2100 ten opzichte van het pre-industriële tijdperk.[50] De doelstelling om de mondiale klimaatopwarming te limiteren tot maximaal 1,5 graden is extra bekrachtigd in het *Glasgow Climate Pact* van 2021.[51] Ook is het tegengaan van klimaatverandering opgenomen in de Duurzame Ontwikkelingsdoelen, onder SDG 13: Klimaatactie.[52]

Het *Emissions Gap Report* 2025 van het VN-milieuprogramma (UNEP) benadrukt dat beperking van de opwarming tot 1,5 graden nog steeds haalbaar is, maar dat dit scenario steeds zwaarder onder druk komt te staan door uitstel en vertraging van mitigatiemaatregelen. Elk jaar zonder actie maakt het traject naar netto-nul in 2050, en naar netto negatieve emissies daarna, complexer en kostbaarder.[53]

Een snelle overgang van de mondiale energiesector wordt beschouwd als de sleutel tot het behalen van deze doelstellingen. Er is een energietransitie nodig om de risico's van klimaatverandering te verminderen. Controversiële vormen van grondstofwinning - zoals de winning van olie uit teerzanden, de winning van schaliegas en kolenmijnbouw - verhinderen de energietransitie. Tegelijk is het belangrijk dat alternatieve energiebronnen op een duurzame manier worden geproduceerd. Voor biogas en biobrandstoffen betekent dit dat er geen teeltgewassen (voor voedsel of veevoer) als grondstof gebruikt mogen worden, omdat het benodigde landgebruik extra uitstoot veroorzaakt. Deze energiebronnen zouden daarom uitsluitend moeten worden vervaardigd op basis van reststromen uit de landbouw, de voedselindustrie en uit afvalwaterslib.[54]

Bedrijven krijgen niet alleen te maken met de gevolgen en risico's van klimaatverandering en de invoering van nieuwe wetgeving, maar ook met de kansen en innovaties die deze transitie biedt. Om klimaatrisico's te beperken zullen zij hun emissies actief moeten reduceren. Toch kiezen sommige bedrijven ervoor om juridische procedures te starten om klimaatmaatregelen te ontwijken, in plaats van stappen te zetten richting de noodzakelijke transitie. Er zijn steeds meer aanwijzingen dat buitenlandse investeerders misbruik maken van het ondoorzichtige internationale arbitrageproces dat *Investor-State Dispute Settlement* (ISDS) wordt genoemd. Bedrijven zetten ISDS-claims in om klimaat- en milieumaatregelen van staten aan te vechten en exorbitante schadevergoedingen te eisen. Strengere milieuwetten en -voorschriften, zoals de geleidelijke afschaffing van kolencentrales en het verbod op fracking, zijn voorbeelden van maatregelen die kwetsbaar zijn voor dergelijke claims.[55] Daarom is het van belang dat bedrijven openheid geven over hun mogelijke betrokkenheid bij ISDS-claims.

Voor financiële instellingen is het betrekken van klimaatverandering bij financiële besluitvorming verschoven van een element binnen niet-financiële of ESG-criteria naar een volwaardig financieel risico dat bedrijfsmodellen en de bredere financiële stabiliteit kan ondermijnen. Rapportagerichtlijnen als de *Task Force on Climate-Related Financial Disclosures* (TCFD) en de *International Financial Reporting Standards* (IFRS) S1 en IFRS S2 zetten uiteen hoe financiële instellingen hun klimaatgerelateerde risico's proactief kunnen beheren: zij moeten de koolstofvoetafdruk van hun portefeuilles meten en rapporteren, strategieën ontwikkelen die aansluiten bij een 1,5 °C-pad en plannen formuleren voor de overgang naar een koolstofarme economie. Dat omvat zowel het stimuleren van bedrijven om emissies te meten en te verminderen als het afbouwen van financiering voor activiteiten met hoge broeikasgasuitstoot.[56]

Verzekeringsgroepen zullen fundamentele keuzes moeten maken om de risico's op klimaatverandering te verminderen en om de energietransitie te bevorderen, zowel in hun eigen organisatie als in de bedrijven en organisaties die zij financieren of waarin ze beleggen. Verzekeraars zullen hun invloed moeten aanwenden om te stimuleren dat er een transitie plaatsvindt van het gebruik van overwegend fossiele brandstoffen (zoals kolen, olie en gas) naar het gebruik van hernieuwbare energiebronnen (zoals wind- en zonne-energie). Dit geldt ook voor het gebruik van grondstoffen voor de vervaardiging van producten. Met hun financierings- en beleggingsbeslissingen kunnen verzekeringsgroepen een impuls geven aan de circulaire economie, een economisch systeem dat gebruikmaakt van grondstoffen die worden teruggewonnen uit afgedankte producten in plaats van de exploitatie van nieuwe grondstoffen, waardoor de exploitatie van niet-hernieuwbare grondstoffen kan worden tegengegaan.

2.6.2 Overzicht elementen en scores

Gedetailleerde overzichten van de scores voor de inhoud van het beleggingsbeleid van de onderzochte verzekeringsgroepen voor dit thema zijn weergegeven in Tabel 16 en Tabel 17.

Tabel 16 Beleidsscores Klimaatverandering verzekeringsgroepen 1 - 8

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**6**	**3**	**3**	**5**	**6**	**1**	**4**	**4**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**-1**	**-**	**n.r.**	**+1**	**-1**	**-**	**-2**	**-2**
1.	Voor de eigen (in)directe broeikasgasemissies stelt de financiële instelling meetbare reductiedoelstellingen op in overeenstemming met een beperking van de maximale mondiale temperatuurstijging van 1.5°C.	1,0	1,0	0,0	0,5	1,0	0,0	0,5	0,0
2.	De financiële instelling publiceert hoe groot haar aandeel is in de broeikasgasemissies van een selectie van bedrijven en/of een specifieke sector waarin zij financiert of investeert.	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,5
3.	De financiële instelling publiceert hoe groot haar aandeel is in de broeikasgasemissies van alle bedrijven en projecten waarin zij investeert.	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,5
4.	Voor de financiering van grootschalige projecten eist de financiële instelling een milieueffectbeoordeling met gegevens over broeikasgasemissies en klimaatrisico's.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
5.	Voor de broeikasgasemissies van de bedrijven waarin de financiële instelling belegt of die door haar worden gefinancierd, stelt zij meetbare, absolute reductiedoelstellingen vast, die bijdragen aan een beperking van de maximale mondiale temperatuurstijging tot 1.5°C.	0,5	1,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5
6.	De financiële instelling stelt sectorspecifieke reductiedoelstellingen vast voor haar gefinancierde emissies, die zijn afgestemd op het beperken van de maximale wereldwijde temperatuurstijging tot 1,5 °C.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7.	De financiële instelling meet en publiceert klimaatgerelateerde effecten in overeenstemming met de aanbevelingen van de *Task Force on Climate-related Financial Disclosures* (TCFD).	1,0	0,8	0,0	0,0	1,0	0,5	0,0	0,0
8.	Bedrijven betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe steenkoolmijnen zijn uitgesloten van beleggingen.	0,8	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0
9.	Bedrijven betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe kolengestookte elektriciteitscentrales zijn uitgesloten van beleggingen.	0,0	0,8	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**6**	**3**	**3**	**5**	**6**	**1**	**4**	**4**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**-1**	**-**	**n.r.**	**+1**	**-1**	**-**	**-2**	**-2**
10.	Bedrijven die betrokken zijn bij de ontwikkeling van nieuwe metallurgische steenkoolmijnen en de uitbreiding van bestaande mijnen worden uitgesloten van investeringen en financiering.	0,8	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
11.	Bedrijven die voor meer dan 20 procent van hun activiteiten betrokken zijn bij steenkoolmijnbouw zijn uitgesloten van beleggingen.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
12.	Bedrijven die voor meer dan 20 procent van hun activiteiten betrokken zijn bij kolengestookte elektriciteitscentrales zijn uitgesloten van beleggingen.	1,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,5
13.	De financiële instelling sluit bedrijven uit die meer dan 10Mt thermische steenkool per jaar produceren en/of meer dan 5GW aan steenkoolenergiecapaciteit hebben.	0,5	0,8	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0
14.	De financiële instelling heeft een tijdsgebonden uitfaseringsstrategie voor steenkool in overeenstemming met een 1.5-graad klimaatscenario.	0,5	0,8	0,0	0,5	1,0	0,0	0,0	1,0
15.	Bedrijven die actief zijn in steenkoolmijnbouw en/of kolengestookte elektriciteitscentrales zijn volledig uitgesloten van beleggingen.	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5
16.	Bedrijven betrokken bij de exploratie en ontwikkeling van nieuwe olie- en gaswinning zijn uitgesloten van beleggingen.	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
17.	De financiële instelling heeft een tijdsgebonden uitfaseringsstrategie voor olie en gas in overeenstemming met een 1.5-graad klimaatscenario.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5
18.	Bedrijven die actief zijn in oliewinning uit teerzanden zijn volledig uitgesloten van beleggingen.	0,5	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,5	0,0
19.	Bedrijven die 30 procent of meer van hun omzet behalen uit olie- en gaswinning zijn uitgesloten van beleggingen.	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0
20.	Bedrijven die actief zijn in de opwekking van olie- en gasgestookte energie voor meer dan 30 procent van hun opgewekte elektriciteit zijn uitgesloten van beleggingen.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
21.	Bedrijven die actief zijn in olie- en gaswinning en/of energieopwekking uit olie en gas zijn volledig uitgesloten van beleggingen.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
22.	Bedrijven maken hun scope 1, 2 en 3 broeikasgasemissies openbaar.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,5
23.	Bedrijven verminderen hun scope 1, 2 en 3 broeikasgasemissies in overeenstemming met een 1.5-graad scenario.	1,0	0,5	1,0	0,5	1,0	0,0	1,0	1,0

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**6**	**3**	**3**	**5**	**6**	**1**	**4**	**4**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**-1**	**-**	**n.r.**	**+1**	**-1**	**-**	**-2**	**-2**
24.	Bedrijven rapporteren de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen die als meest schadelijk voor de menselijke gezondheid worden beschouwd.	0,5	0,8	0,0	0,0	0,5	0,0	1,0	0,0
25.	Bedrijven hebben traceringssystemen voor hun toeleveringsketen om te waarborgen dat geen ontbossing of bosdegradatie heeft plaatsgevonden.	1,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
26.	Het omzetten van veengrond en gebieden met hoge koolstofvoorraden in landbouwgrond, is onacceptabel.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0
27.	Bedrijven die zich bezighouden met 1) biobrandstoffen op basis van voedsel en veevoer OF 2) energieopwekking op basis van voedsel en veevoer worden uitgesloten van investeringen en financiering.	0,5	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
28.	Bedrijven voeren geen lobby om klimaatmaatregelen af te zwakken of aanscherping van klimaatbeleid tegen te gaan.	1,0	0,5	0,5	1,0	0,5	0,0	1,0	1,0
29.	Bedrijven maken alle ISDS-claims openbaar die zij tegen overheden hebben ingediend, met inbegrip van het doel van de ISDS-claim en een toelichting over hoe de ISDS-claim verband houdt met hun klimaatbeleid.	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
30.	Bedrijven integreren criteria met betrekking tot het tegengaan van klimaatverandering in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
31.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot het tegengaan van klimaatverandering op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0

Noot: n.r. = niet relevant. Dit betekent dat het betreffende criterium niet is meegewogen bij de berekening van de beleidsscore voor dit thema.

Tabel 17 Beleidsscores Klimaatverandering verzekeringsgroepen 9 - 16

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**4**	**5**	**6**	**7**	**7**	**5**	**4**	**5**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+1**	**+2**	**+3**	**+1**	**+1**	**-3**	**0**	**0**
1.	Voor de eigen (in)directe broeikasgasemissies stelt de financiële instelling meetbare reductiedoelstellingen op in overeenstemming met een beperking van de maximale mondiale temperatuurstijging van 1.5°C.	0,0	1,0	1,0	1,0	0,5	0,0	0,0	0,5
2.	De financiële instelling publiceert hoe groot haar aandeel is in de broeikasgasemissies van een selectie van bedrijven en/of een specifieke sector waarin zij financiert of investeert.	1,0	0,5	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0
3.	De financiële instelling publiceert hoe groot haar aandeel is in de broeikasgasemissies van alle bedrijven en projecten waarin zij investeert.	1,0	0,5	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0
4.	Voor de financiering van grootschalige projecten eist de financiële instelling een milieueffectbeoordeling met gegevens over broeikasgasemissies en klimaatrisico's.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
5.	Voor de broeikasgasemissies van de bedrijven waarin de financiële instelling belegt of die door haar worden gefinancierd, stelt zij meetbare, absolute reductiedoelstellingen vast, die bijdragen aan een beperking van de maximale mondiale temperatuurstijging tot 1.5°C.	0,0	0,5	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0
6.	De financiële instelling stelt sectorspecifieke reductiedoelstellingen vast voor haar gefinancierde emissies, die zijn afgestemd op het beperken van de maximale wereldwijde temperatuurstijging tot 1,5 °C.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7.	De financiële instelling meet en publiceert klimaatgerelateerde effecten in overeenstemming met de aanbevelingen van de *Task Force on Climate-related Financial Disclosures* (TCFD).	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
8.	Bedrijven betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe steenkoolmijnen zijn uitgesloten van beleggingen.	1,0	0,0	0,5	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
9.	Bedrijven betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe kolengestookte elektriciteitscentrales zijn uitgesloten van beleggingen.	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0
10.	Bedrijven die betrokken zijn bij de ontwikkeling van nieuwe metallurgische steenkoolmijnen en de uitbreiding van bestaande mijnen worden uitgesloten van investeringen en financiering.	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5	1,0	0,0
11.	Bedrijven die voor meer dan 20 procent van hun activiteiten betrokken zijn bij steenkoolmijnbouw zijn uitgesloten van beleggingen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Unive	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**4**	**5**	**6**	**7**	**7**	**5**	**4**	**5**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+1**	**+2**	**+3**	**+1**	**+1**	**-3**	**0**	**0**
12.	Bedrijven die voor meer dan 20 procent van hun activiteiten betrokken zijn bij kolengestookte elektriciteitscentrales zijn uitgesloten van beleggingen.	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0
13.	De financiële instelling sluit bedrijven uit die meer dan 10Mt thermische steenkool per jaar produceren en/of meer dan 5GW aan steenkoolenergiecapaciteit hebben.	0,0	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5
14.	De financiële instelling heeft een tijdsgebonden uitfaseringsstrategie voor steenkool in overeenstemming met een 1.5-graad klimaatscenario.	0,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,5	1,0	0,0
15.	Bedrijven die actief zijn in steenkoolmijnbouw en/of kolengestookte elektriciteitscentrales zijn volledig uitgesloten van beleggingen.	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	1,0	0,5
16.	Bedrijven betrokken bij de exploratie en ontwikkeling van nieuwe olie- en gaswinning zijn uitgesloten van beleggingen.	0,0	0,0	1,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
17.	De financiële instelling heeft een tijdsgebonden uitfaseringsstrategie voor olie en gas in overeenstemming met een 1.5-graad klimaatscenario.	1,0	0,5	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0
18.	Bedrijven die actief zijn in oliewinning uit teerzanden zijn volledig uitgesloten van beleggingen.	1,0	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0
19.	Bedrijven die 30 procent of meer van hun omzet behalen uit olie- en gaswinning zijn uitgesloten van beleggingen.	0,0	0,0	1,0	0,5	0,0	1,0	0,0	0,0
20.	Bedrijven die actief zijn in de opwekking van olie- en gasgestookte energie voor meer dan 30 procent van hun opgewekte elektriciteit zijn uitgesloten van beleggingen.	0,0	0,0	0,5	0,5	0,0	1,0	0,0	0,0
21.	Bedrijven die actief zijn in olie- en gaswinning en/of energieopwekking uit olie en gas zijn volledig uitgesloten van beleggingen.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
22.	Bedrijven maken hun scope 1, 2 en 3 broeikasgasemissies openbaar.	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0
23.	Bedrijven verminderen hun scope 1, 2 en 3 broeikasgasemissies in overeenstemming met een 1.5-graad scenario.	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
24.	Bedrijven rapporteren de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen die als meest schadelijk voor de menselijke gezondheid worden beschouwd.	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0	1,0
25.	Bedrijven hebben traceringssystemen voor hun toeleveringsketen om te waarborgen dat geen ontbossing of bosdegradatie heeft plaatsgevonden.	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,5

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**4**	**5**	**6**	**7**	**7**	**5**	**4**	**5**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+1**	**+2**	**+3**	**+1**	**+1**	**-3**	**0**	**0**
26.	Het omzetten van veengrond en gebieden met hoge koolstofvoorraden in landbouwgrond, is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5	0,0	0,0	1,0
27.	Bedrijven die zich bezighouden met 1) biobrandstoffen op basis van voedsel en veevoer OF 2) energieopwekking op basis van voedsel en veevoer worden uitgesloten van investeringen en financiering.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
28.	Bedrijven voeren geen lobby om klimaatmaatregelen af te zwakken of aanscherping van klimaatbeleid tegen te gaan.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
29.	Bedrijven maken alle ISDS-claims openbaar die zij tegen overheden hebben ingediend, met inbegrip van het doel van de ISDS-claim en een toelichting over hoe de ISDS-claim verband houdt met hun klimaatbeleid.	0,0	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
30.	Bedrijven integreren criteria met betrekking tot het tegengaan van klimaatverandering in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	0,5	0,5	1,0
31.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot het tegengaan van klimaatverandering op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0

Noot: n.r. = niet relevant. Dit betekent dat het betreffende criterium niet is meegewogen bij de berekening van de beleidsscore voor dit thema.

2.6.3 Analyse beleid klimaatverandering

Gemiddeld scoren de verzekeraars een 4,6 (twijfelachtig) voor hun klimaatbeleid. Daarmee is sprake van een lichte daling ten opzichte van de vorige beoordeling, waarin verzekeraars gemiddeld een 5,1 (twijfelachtig) behaalden. NN Group en Univé krijgen in de huidige beoordeling de hoogste score voor hun klimaatbeleid. Met een 7 (ruim voldoende) is ook bij deze verzekeraars nog ruimte voor verbetering. Athora scoort met een 1 (zeer slecht) het laagst. Allianz en AnsvarIdéa volgen met een 3 (ruim onvoldoende).

De verandering in scores is voor een belangrijk deel het gevolg van een aangescherpte onderzoeksmethodologie. In de vorige beoordeling konden verzekeraars nog een volledige score behalen door alleen te rapporteren over de scope 1- en scope 2-uitstoot van hun beleggingsportefeuille. Destijds waren betrouwbare en breed beschikbare scope 3-data nog beperkt. Inmiddels zijn de beschikbaarheid en kwaliteit van deze data toegenomen. In de huidige beoordeling wordt daarom ook verwacht dat verzekeraars rapporteren over de scope 3-uitstoot van hun beleggingsportefeuille.

Tien van de onderzochte verzekeraars rapporteren over de scope 1-, scope 2- en scope 3-uitstoot van meer dan negentig procent van hun beleggingen in beursgenoteerde aandelen en bedrijfsobligaties. Andere verzekeraars, waaronder Achmea, Univé en Klaverblad, rapporteren eveneens over alle drie de scopes, maar de dekking van deze rapportages is bij hen lager. Athora publiceert geen uitstootgegevens over zijn beleggingen. CZ rapporteert alleen over de scope 1- en

scope 2-uitstoot. Door ook scope drie mee te nemen, geeft de huidige methodologie een uitgebreider beeld van de mate waarin verzekeraars inzicht hebben in de uitstoot die samenhangt met hun beleggingsportefeuilles.

Wat betreft de uitfasering van fossiele energiebronnen valt op dat verzekeraars meer aandacht hebben voor steenkool dan voor olie en gas. Van de onderzochte verzekeraars heeft 88 procent een uitsluitingsbeleid voor bedrijven die meer dan twintig procent van hun omzet uit de winning van steenkool halen. Het aantal verzekeraars dat daarnaast bedrijven uitsluit die betrokken zijn bij de ontwikkeling van nieuwe thermische steenkoolmijnen, is sinds de vorige beoordeling toegenomen van zes naar acht. Voor metallurgische steenkool ligt dit aantal aanzienlijk lager: slechts drie verzekeraars sluiten ook bedrijven uit die betrokken zijn bij de ontwikkeling van nieuwe metallurgische steenkoolmijnen. Het gaat om ANWB-Unigarant, ZLM, en Achmea voor de eigen beleggingen. Bij de vermogensbeheeractiviteiten van Achmea geldt deze uitsluiting niet. Menzis en VGZ voeren gesprekken met bedrijven die betrokken zijn bij de ontwikkeling van nieuwe metallurgische steenkoolmijnen, maar sluiten deze bedrijven niet uit van investeringen.

Ondanks deze beperkte verbeteringen in het beleid rond steenkoolmijnbouw hebben nog altijd slechts zes verzekeringsgroepen beleid dat erop is gericht beleggingen in steenkoolmijnbouw en elektriciteitsopwekking uit steenkool volledig uit te faseren, in lijn met wat volgens de gehanteerde uitgangspunten nodig is om de opwarming van de aarde tot anderhalve graad te beperken. Het gaat om ASR, De Goudse, Klaverblad, NN Group, Univé en ZLM. Allianz heeft een dergelijk beleid voor de eigen beleggingen, maar niet voor de vermogensbeheeractiviteiten.

Andere verzekeraars hanteren wel uitsluitingscriteria, maar gaan niet over tot een volledige uitfasering. Zo sluit Achmea bedrijven uit die meer dan vijf procent van hun omzet uit elektriciteitsopwekking uit steenkool halen, maar de verzekeraar heeft geen beleid om deze grens stapsgewijs te verlagen tot een volledige uitsluiting.

Het beeld is nog minder gunstig als wordt gekeken naar het beleid voor de uitfasering van olie en gas. Slechts vier verzekeraars (Achmea, ASR, Menzis en Univé) sluiten bedrijven uit die meer dan dertig procent van hun omzet uit de winning van olie en gas halen; sommigen hanteren zelfs een lagere omzetdrempel. De overige twaalf verzekeraars hebben geen uitsluitingsbeleid voor bedrijven die meer dan 30% van hun omzet uit olie- en gaswinning halen. Daarnaast hebben slechts twee verzekeraars, Univé en DSW, een tijdgebonden strategie om beleggingen in olie- en gasbedrijven uit te faseren in lijn met een scenario waarin de opwarming van de aarde wordt beperkt tot maximaal anderhalve graad. De Goudse heeft als doel om vanaf 2030 niet meer te beleggen in bedrijven die olie winnen, maar heeft geen vergelijkbaar doel voor bedrijven die gas winnen.

ASR stelt dat het sinds 2024 bedrijven uitsluit die als olie- en gasproducenten worden geclassificeerd. Het is echter niet duidelijk of deze uitsluiting geldt voor alle bedrijven die olie of gas produceren, of dat hiervoor een bepaalde omzetdrempel wordt gehanteerd. Op basis van het gepubliceerde beleid is daardoor niet vast te stellen hoe breed deze uitsluiting precies is.

De meeste verzekeringsgroepen, elf in totaal, verwachten van bedrijven dat zij hun scope 1-, scope 2- en scope 3-uitstoot in kaart brengen, rapporteren en reduceren in lijn met een scenario waarin de opwarming van de aarde wordt beperkt tot maximaal anderhalve graad. Tien verzekeraars verwachten daarnaast van bedrijven dat zij zich onthouden van lobbyactiviteiten tegen klimaatbeleid. Acht verzekeraars, de helft van de onderzochte groep, verwachten van bedrijven dat zij transparant zijn over eventuele ISDS-claims die zij hebben ingediend.

Ook voor dit thema geldt dat we een lichte toename zien in het aantal verzekeraars dat bedrijven vraagt om ketenverantwoordelijkheid te nemen. Het aantal verzekeraars dat van bedrijven verwacht dat zij klimaatcriteria opnemen in contracten met onderaannemers en toeleveranciers, is gestegen van acht naar tien. Verzekeraars die deze verwachting nu in het beleggingsbeleid hebben

opgenomen zijn Achmea, AnsvarIdéa, ANWB-Unigarant, ASR, CZ, De Goudse, Menzis, NN Group, Univé en Zorg en Zekerheid.

2.7 Mensenrechten

2.7.1 Wat staat er op het spel?

Mensenrechten zijn rechten en vrijheden waarop eenieder aanspraak heeft. De rechten en vrijheden die algemeen worden beschouwd als mensenrechten, vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, omvatten burgerrechten en politieke rechten - zoals het recht op leven in vrijheid en vrijheid van meningsuiting - en economische, sociale en culturele rechten - zoals het recht te kunnen leven in waardigheid en het recht op voedsel, werk en onderwijs.[57] Specifieke groepen mensen zijn om verschillende redenen kwetsbaarder voor mensenrechtenschendingen of worden eerder slachtoffer van geweld. Zij hebben daarom speciale bescherming nodig om te zorgen dat hun mensenrechten hen niet ontzegd worden. Dit geldt voor onder meer vrouwen, meisjes en kinderen in het algemeen, mensen met een beperking, gastarbeiders en de inheemse bevolking van landen.

De rol van verzekeraars om mensenrechtenschendingen te voorkomen, ligt primair in hun rol als investeerder in bedrijfsactiviteiten. Ondernemingen die over landsgrenzen heen opereren, hebben veel macht. Hun impact op mensenrechten kan positief zijn, maar ook negatief, vooral in situaties waarin (multinationale) bedrijven gebruik maken van zwakke en slecht ontwikkelde nationale wet- en regelgeving.

Een aantal sectoren heeft een verhoogd risico op mensenrechtenschendingen, zoals de olie-, gas- en mijnbouwindustrie. Traditionele manieren van levensonderhoud worden veelal onmogelijk gemaakt door vervuiling, mensen worden van hun land verjaagd en arbeidsrechten worden geschonden. Als getroffen gemeenschappen proberen hun recht te halen, lopen ze vaak tegen juridische en praktische obstakels aan, zoals ineffectieve rechtssystemen, corruptie en het ontbreken van toegang tot informatie.[58]

Een belangrijk instrument om te voorkomen dat gemeenschappen negatieve gevolgen ondervinden van economische activiteiten is het verkrijgen van hun vrijwillige, vooraf geïnformeerde instemming, bekend als FPIC[i]. Dit is een proces waarin lokale gemeenschappen de gelegenheid krijgen om al dan niet hun toestemming te geven voor projecten en maatregelen die van invloed zijn op hun land, grondgebied en hulpbronnen. Hierin staat zelfbeschikking centraal. Een juiste uitvoering van FPIC vereist dat elke raadpleging plaats vindt zonder dwang, met tijdige, volledige en begrijpelijke informatie voordat een activiteit wordt ondernomen.[59] Daarbij is het bovendien van belang dat niet alleen inheemse gemeenschappen het recht op FPIC hebben, maar ook andere landgebruikers, waaronder mensen die gebruik maken van het land op basis van gewoonterecht.

Daarnaast lopen de verdedigers van mensenrechten grote risico's. In 2024 werden 324 moorden op mensenrechtenverdedigers geregistreerd.[60] Volgens *Global Witness* zijn er tussen 2012 en 2024 in totaal 2.253 land- en milieurechtenverdedigers omgebracht.[61] Deze misdrijven zijn vaak gerelateerd aan mondiale industrieën: grootschalige landbouwbedrijven vormen één van de meest dodelijke industrieën, gevolgd door mijnbouw, houtkap, stroperij en stuwdammen. Land-gerelateerde mensenrechtenkwesties, waaronder gedwongen uitzettingen, worden dan ook door de Verenigde Naties erkent als een van de meest urgente mensenrechtenschendingen.[62]

Staten hebben de plicht om mensenrechten te beschermen en bedrijven, inclusief de financiële sector, hebben de verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren. De verantwoordelijkheden van bedrijven om mensenrechten te respecteren zijn vastgelegd en

[i] FPIC is een Engelse afkorting: Free Prior and Informed Consent.

uitgewerkt in de UNGP's.[63] Deze richtlijnen zijn van groot belang voor het waarborgen van de mensenrechten door bedrijven. Financiële instellingen dienen de UNGP's toe te passen in zowel in hun eigen bedrijfsvoering als in hun beleggingsbeslissingen.

Mensenrechten staan ook centraal in de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's). Ze vormen de basis van meerdere doelen, zoals SDG 1: Geen armoede, SDG 2: Geen honger, SDG 3: Goede gezondheid en welzijn, SDG 4: Kwaliteit van onderwijs, SDG 5: Gelijkheid van mannen en vrouwen, SDG 6: Schoon water en sanitaire voorzieningen, SDG 10: Vermindering van ongelijkheden, en SDG 16: Vrede, rechtvaardigheid en sterke instituties.[64]

2.7.2 Overzicht elementen en scores

Gedetailleerde overzichten van de scores voor de inhoud van het beleggingsbeleid van de onderzochte verzekeringsgroepen voor dit thema zijn weergegeven in Tabel 18 en Tabel 19.

Tabel 18 Beleidsscores Mensenrechten verzekeringsgroepen 1 - 8

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**8**	**6**	**9**	**9**	**9**	**1**	**9**	**8**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**-**	**+1**	**n.r.**	**+2**	**-1**	**-**	**+1**	**+2**
1.	De financiële instelling respecteert alle mensenrechten zoals beschreven in de *United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGP's).	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0	0,0	0,0	0,0
2.	De financiële instelling voert een zerotolerancebeleid ten aanzien van alle vormen van discriminatie in arbeid en beroep.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,5
3.	De financiële instelling erkent dat zij door haar kredietverstrekkings- en/of investeringsactiviteiten rechtstreeks in verband kan worden gebracht met negatieve gevolgen voor de mensenrechten en belooft haar invloed aan te wenden om in dergelijke situaties herstelmaatregelen mogelijk te maken.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
4.	De financiële instelling committeert zich aan het betrekken en respecteren van de vrijheid van meningsuiting van mensenrechtenverdedigers.	0,5	0,0	0,5	0,5	1,0	0,0	1,0	0,5
5.	Bedrijven respecteren alle mensenrechten zoals beschreven in de *United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGP's).	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
6.	Bedrijven richten processen in om te komen tot herstel en genoegdoening voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen die ze hebben veroorzaakt, of waarbij ze betrokken zijn.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
7.	Bedrijven ontwikkelen of nemen deel aan effectieve klachtenmechanismen op bedrijfsniveau voor individuen en gemeenschappen die mogelijk slachtoffer zijn van mensenrechtenschendingen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**8**	**6**	**9**	**9**	**9**	**1**	**9**	**8**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**-**	**+1**	**n.r.**	**+2**	**-1**	**-**	**+1**	**+2**
8.	Bedrijven respecteren de mensenrechten van inheemse volken in het kader van hun bedrijfsactiviteiten.	1,0	0,8	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
9.	Bedrijven voorkomen conflicten met betrekking tot landrechten en verwerven natuurlijke hulpbronnen alleen door een betekenisvolle consultatie te voeren met lokale gemeenschappen en met vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde instemming (FPIC) waar het inheemse volken betreft.	1,0	0,8	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
10.	Bedrijven voorkomen conflicten met betrekking tot landrechten en verwerven natuurlijke hulpbronnen alleen met vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde instemming (FPIC) van de betrokken landgebruikers.	1,0	0,8	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0
11.	Bedrijven die actief zijn in contexten waar de maatschappelijke ruimte beperkt is, committeren zich aan de bescherming van de rechten van mensenrechten- en milieuactivisten.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
12.	Bedrijven voeren verscherpte due diligence op het gebied van mensenrechten uit op alle activiteiten en zakelijke relaties in conflictgebieden en gebieden met een hoog risico, om de verhoogde risico's in deze gebieden te identificeren, te voorkomen, te beperken en verantwoording af te leggen over hoe zij hiermee omgaan.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
13.	Bedrijven hebben speciale aandacht voor het respecteren van de rechten van mensen met een beperking.	0,0	0,0	0,5	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
14.	Bedrijven staan geen nederzettingen en geen economische activiteiten toe in bezette gebieden, in overeenstemming met het Internationale Humanitaire Recht.	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
15.	Bedrijven integreren criteria ten aanzien van mensenrechten in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
16.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot mensenrechten op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0

Tabel 19 Beleidsscores Mensenrechten verzekeringsgroepen 9 - 16

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Unive	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**9**	**6**	**8**	**10**	**9**	**8**	**5**	**9**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+3**	**+1**	**0**	**+1**	**+2**	**-1**	**+1**	**0**
1.	De financiële instelling respecteert alle mensenrechten zoals beschreven in de *United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGP's).	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0
2.	De financiële instelling voert een zerotolerancebeleid ten aanzien van alle vormen van discriminatie in arbeid en beroep.	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
3.	De financiële instelling erkent dat zij door haar kredietverstrekkings- en/of investeringsactiviteiten rechtstreeks in verband kan worden gebracht met negatieve gevolgen voor de mensenrechten en belooft haar invloed aan te wenden om in dergelijke situaties herstelmaatregelen mogelijk te maken.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
4.	De financiële instelling committeert zich aan het betrekken en respecteren van de vrijheid van meningsuiting van mensenrechtenverdedigers.	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	0,5	0,5	1,0
5.	Bedrijven respecteren alle mensenrechten zoals beschreven in de *United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGP's).	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
6.	Bedrijven richten processen in om te komen tot herstel en genoegdoening voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen die ze hebben veroorzaakt, of waarbij ze betrokken zijn.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
7.	Bedrijven ontwikkelen of nemen deel aan effectieve klachtenmechanismen op bedrijfsniveau voor individuen en gemeenschappen die mogelijk slachtoffer zijn van mensenrechtenschendingen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
8.	Bedrijven respecteren de mensenrechten van inheemse volken in het kader van hun bedrijfsactiviteiten.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
9.	Bedrijven voorkomen conflicten met betrekking tot landrechten en verwerven natuurlijke hulpbronnen alleen door een betekenisvolle consultatie te voeren met lokale gemeenschappen en met vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde instemming (FPIC) waar het inheemse volken betreft.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0
10.	Bedrijven voorkomen conflicten met betrekking tot landrechten en verwerven natuurlijke hulpbronnen alleen met vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde instemming (FPIC) van de betrokken landgebruikers.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Unive	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**9**	**6**	**8**	**10**	**9**	**8**	**5**	**9**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+3**	**+1**	**0**	**+1**	**+2**	**-1**	**+1**	**0**
11.	Bedrijven die actief zijn in contexten waar de maatschappelijke ruimte beperkt is, committeren zich aan de bescherming van de rechten van mensenrechten- en milieuactivisten.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
12.	Bedrijven voeren verscherpte due diligence op het gebied van mensenrechten uit op alle activiteiten en zakelijke relaties in conflictgebieden en gebieden met een hoog risico, om de verhoogde risico's in deze gebieden te identificeren, te voorkomen, te beperken en verantwoording af te leggen over hoe zij hiermee omgaan.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
13.	Bedrijven hebben speciale aandacht voor het respecteren van de rechten van mensen met een beperking.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0
14.	Bedrijven staan geen nederzettingen en geen economische activiteiten toe in bezette gebieden, in overeenstemming met het Internationale Humanitaire Recht.	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
15.	Bedrijven integreren criteria ten aanzien van mensenrechten in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	0,5	0,5	1,0
16.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van criteria met betrekking tot mensenrechten op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0

2.7.3 Analyse beleid mensenrechten

Gemiddeld genomen scoren de verzekeraars 7,6 (goed) voor hun mensenrechtenbeleid. Dat is een duidelijke verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling (2024), toen het gemiddelde op 6,9 (ruim voldoende) lag. De stijging is vooral het gevolg van verbeteringen in het beleid van verschillende verzekeraars, maar wordt deels ook verklaard door een wijziging in de onderzoeksmethode. Aan de methode zijn twee elementen toegevoegd die geheel of gedeeltelijk aansluiten bij de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Verzekeraars die aangeven deze standaard toe te passen op hun beleggingsportefeuille, zoals veel verzekeraars doen, voldoen daarmee aan de voorwaarden voor deze twee nieuwe beoordelingsonderdelen.

DSW (score +3) en De Goudse (score +2) laten de grootste vooruitgang zien: beide verzekeraars scoren nu 9 (zeer goed). Bij beide verzekeraars zijn in het beleggingsbeleid meer expliciete verwachtingen opgenomen over de omgang met natuurlijke hulpbronnen. Zo wordt van bedrijven verwacht dat zij natuurlijke hulpbronnen alleen winnen met de vooraf geïnformeerde en vrijwillige instemming van lokale en inheemse gemeenschappen.

NN Group behaalt met een 10 (uitstekend) de hoogste score. AnsvarIdéa, ANWB-Unigarant, ASR, CZ, DSW, Univé en Zorg en Zekerheid volgen met een 9 (zeer goed). Athora scoort met een 1 (zeer slecht) het laagst. Ook ZLM, met een 5 (twijfelachtig), en Allianz, met een 6 (voldoende), behoren tot de verzekeraars met de laagste scores.

Ten opzichte van de vorige beoordeling is het beleid met betrekking tot de eigen bedrijfsvoering aanzienlijk verbeterd. Van de zestien onderzochte verzekeraars committeren negen zich expliciet aan de UNGP's voor hun eigen bedrijfsvoering, tegenover vier in de vorige beoordeling. Vijftien van de onderzochte verzekeraars erkennen, onder meer door de toepassing van de UNGP's en/of de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, dat zij via hun beleggingsactiviteiten aan mensenrechtenschendingen kunnen zijn gelinkt en dat zij een verantwoordelijkheid hebben om bij te dragen aan herstel en genoegdoening wanneer zich dergelijke schendingen voordoen.

Doordat vijftien verzekeringsgroepen bedrijven screenen op de naleving van de OESO-richtlijnen, verwachten zij van bedrijven dat deze processen inrichten om te voorzien in herstel en genoegdoening voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen die zij hebben veroorzaakt of waaraan zij hebben bijgedragen. Ook worden bedrijven geacht deel te nemen aan effectieve klachtenmechanismen voor individuen en gemeenschappen die mogelijk slachtoffer zijn van mensenrechtenschendingen. Daarnaast wordt van bedrijven verwacht dat zij de rechten van inheemse volken respecteren.

Ten opzichte van de vorige beoordeling zijn er nu meer verzekeringsgroepen die deze verwachting concreet maken. Elf verzekeringsgroepen namen in hun beleggingsbeleid op dat bedrijven natuurlijke hulpbronnen alleen zouden moeten winnen met de vooraf geïnformeerde en vrijwillige instemming van lokale en inheemse gemeenschappen. Daarmee leggen deze verzekeraars explicieter vast wat zij van bedrijven verwachten op het gebied van de rechten van lokale gemeenschappen en inheemse volken.

ANWB-Unigarant en De Goudse hebben hun beleid bovendien verbeterd door daarin op te nemen dat zij van bedrijven verwachten dat zij geen nederzettingen of economische activiteiten toestaan in bezette gebieden, in overeenstemming met het internationale humanitaire recht. ASR, CZ, Menzis, VGZ en Zorg en Zekerheid hadden dit eerder al in hun beleid opgenomen.

Ook het aantal verzekeringsgroepen dat van bedrijven verlangt dat zij ketenverantwoordelijkheid nemen, is toegenomen. Elf verzekeraars verwachten van bedrijven dat zij mensenrechtencriteria opnemen in hun inkoopbeleid en negen verzekeraars vragen bedrijven om mensenrechtencriteria op te nemen in contracten met onderaannemers en toeleveranciers. Deze negen verzekeraars zijn AnsvarIdéa, Achmea, ANWB-Unigarant, CZ, De Goudse, DSW, NN Group, Univé en Zorg en Zekerheid.

2.8 Mijnbouw

2.8.1 Wat staat er op het spel?

Mijnbouw en ertsverwerking behoren tot activiteiten die aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor de kwaliteit van bodem, lucht en water. Een groot deel van de winningsactiviteiten vindt plaats in open mijnen en steengroeven, wat kan leiden tot grootschalige aantasting en verlies van natuurlijke habitats voor planten en dieren. Daarnaast maken mijnbouwbedrijven veelal gebruik van grote hoeveelheden water voor de verwerking en scheiding van mineralen. Hierbij kunnen verontreinigende stoffen, waaronder zure, toxische en in sommige gevallen radioactieve afvalstromen, in het milieu terechtkomen. Dit kan leiden tot ernstige verontreiniging van rivieren en andere waterlopen die van belang zijn voor mens, dier en ecosystemen, evenals van de zeeën waarin deze waterlopen uitmonden. Waterverontreiniging kan bovendien bijdragen aan bodemerosie. Met name in heuvelachtige en bergachtige gebieden kan het verdwijnen van bosvegetatie de bodem kwetsbaarder maken voor erosie, vooral tijdens perioden van hevige neerslag. Afstromend bodemmateriaal kan vervolgens in lokale waterlopen terechtkomen. In ernstige gevallen kan bodemerosie bijdragen aan aardverschuivingen en overstromingen met potentieel grote gevolgen voor mens en milieu.[65]

Daarnaast zijn sommige mijnbouwmethoden, zoals *Mountaintop Removal Mining* waarbij hele bergtoppen worden verwijderd, en dagbouw-mijnbouw zeer ingrijpend voor ecosystemen. De

nadelige ecologische gevolgen van deze mijnbouwmethodes blijven vaak nog lang na sluiting van een mijn merkbaar. Herstel- en saneringsmaatregelen zijn niet altijd toereikend om ecosystemen volledig in hun oorspronkelijke staat te herstellen. Langdurige processen, zoals het ontstaan en weglekken van zuur mijnwater, kunnen waterlopen in de omgeving gedurende tientallen jaren en in sommige gevallen zelfs eeuwen blijven verontreinigen.[66] Ook de winning en verwerking van ertsen kunnen, ondanks het gebruik van moderne technologieën, leiden tot luchtverontreiniging die zich over een groot geografisch gebied kan verspreiden.[67]

Naast de ecologische gevolgen kunnen mijnbouwactiviteiten ook belangrijke sociale en mensenrechtelijke risico's met zich meebrengen. Een deel van de wereldwijd gewonnen mineralen is afkomstig uit conflict- of hoogrisicogebieden. In dergelijke contexten kunnen mijnbouwactiviteiten en toeleveringsketens bijdragen aan het in stand houden of financieren van gewapende conflicten en gepaard gaan met ernstige mensenrechtenschendingen. In dit verband worden onder meer de Democratische Republiek Congo (DRC), Afghanistan, Colombia en Zimbabwe genoemd als landen waarvoor bijzondere aandacht nodig is.[68]

Naast grootschalige industriële mijnbouw door internationale en nationale mijnbouwbedrijven komt ook ambachtelijke en kleinschalige mijnbouw (Artisanal and Small-scale Mining, ASM) op grote schaal voor, met name in ontwikkelingslanden. De stijgende prijzen van verschillende mineralen hebben in het afgelopen decennium bijgedragen aan een sterke groei van deze sector.[69] Naar schatting waren circa 45 miljoen mensen direct betrokken bij ASM. Werknemers en gemeenschappen die afhankelijk zijn van ASM behoren in veel gevallen tot economisch en sociaal kwetsbare groepen. Omdat kleinschalige mijnbouwactiviteiten regelmatig plaatsvinden in ecologisch kwetsbare gebieden met een hoge culturele en biologische diversiteit, kunnen zij aanzienlijke gevolgen hebben voor het milieu en de volksgezondheid. Daarnaast kunnen dergelijke activiteiten bestaande vormen van materiële armoede en sociale kwetsbaarheid versterken.[70]

De toenemende mondiale vraag naar metalen en mineralen heeft de afgelopen jaren bovendien geleid tot een groeiende belangstelling voor de winning van grondstoffen uit de diepzeebodem. Diepzeebodemwinning betreft het winnen van metalen en mineralen uit de zeebodem op diepten van meer dan 200 meter. Voorstanders van deze relatief nieuwe sector stellen dat diepzeebodemwinning mogelijk minder milieubelastend en maatschappelijk ingrijpend kan zijn dan mijnbouw op land, onder meer omdat directe aantasting van landecosystemen en de verdrijving van lokale gemeenschappen kunnen worden beperkt. Daarnaast wordt diepzeebodemwinning genoemd als mogelijke toekomstige bron van grondstoffen die relevant zijn voor de energietransitie.

Tegenover deze argumenten staan zorgen van wetenschappers, maatschappelijke organisaties en internationale organisaties over de mogelijke ecologische gevolgen. Zij wijzen erop dat diepzeebodemwinning aanzienlijke en mogelijk onomkeerbare effecten kan hebben op complexe, kwetsbare en nog relatief weinig onderzochte mariene ecosystemen. Mogelijke effecten zijn onder meer de directe vernietiging van organismen en habitats, het verwijderen van de ondergrond waarin organismen leven en het ontstaan van sedimentpluimen die zich over grotere afstanden kunnen verspreiden. Daarnaast kunnen milieueffecten ontstaan door storingen in stijgleidingen en transportsystemen, hydraulische lekkages en onderwatergeluid en -licht. Deze ecologische effecten kunnen vervolgens sociaal-economische gevolgen hebben voor sectoren die afhankelijk zijn van mariene ecosystemen en voedselketens. Het WWF stelde in een rapport uit 2019 dat, hoewel de potentiële omvang van de diepzeemijnbouwsector werd geraamd op 2 tot 20 miljard USD, de sector mogelijk gevolgen heeft voor een veel grotere oceaaneconomie met een jaarlijkse waarde van circa 1,5 tot 2,4 biljoen USD.[71]

De winningsindustrie omvat een breed scala aan activiteiten, waaronder de winning, het transport, de verwerking, zuivering en opslag van mineralen. De gewonnen grondstoffen worden vervolgens verwerkt en toegepast in uiteenlopende sectoren, waaronder de elektronica-, defensie-, bouw- en auto-industrie. Deze sectoren zijn in verschillende mate afhankelijk van grondstoffen uit de

winningsindustrie en zijn daarmee indirect verbonden met de ecologische en sociale gevolgen van mijnbouw en ertsverwerking.

De omvang en complexiteit van deze effecten onderstrepen het belang van een zorgvuldige omgang met de winningsindustrie binnen duurzaamheids- en verantwoord investeringsbeleid. Van verzekeraars kan worden verwacht dat zij bij het aangaan en onderhouden van financiële relaties rekening houden met de milieu-, sociale en mensenrechtenrisico's die met mijnbouwactiviteiten samenhangen. Daarbij kunnen zij gebruikmaken van internationaal erkende normen en richtlijnen. Deze normen bieden een kader voor het beoordelen van mijnbouwbedrijven en voor het formuleren van voorwaarden waaraan ondernemingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor financiering of andere financiële diensten.

2.8.2 Overzicht elementen en scores

Gedetailleerde overzichten van de scores voor de inhoud van het beleggingsbeleid van de onderzochte verzekeringsgroepen voor dit thema zijn weergegeven in Tabel 20 en Tabel 21.

Tabel 20 Beleidsscores Mijnbouw verzekeringsgroepen 1 - 8

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**2**	**3**	**10**	**5**	**1**	**7**	**5**
	Verandering in beleidsscore sinds de vorige beleidsupdate ([jaar])	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**
1.	Bedrijven beperken de kans op ongelukken door gebruik te maken van de best beschikbare technologie en hebben een gedegen draaiboek voor crisissituaties (een 'contingency plan').	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
2.	Bedrijven verminderen winningsafval en beheren en verwerken dit op een verantwoorde manier door het risicobeheer van hun afval adequaat te traceren, te evalueren en actie te ondernemen om het te verbeteren, en door een zero-failure-doelstelling voor afvalopslagfaciliteiten te hanteren.	1,0	0,8	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
3.	Het lozen van mijnafval in rivieren, meren of andere oppervlaktewateren is onacceptabel.	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,5
4.	Bedrijven garanderen het complete herstel van ecosystemen na de sluiting van mijnen.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
5.	Bedrijven respecteren kleinschalige en ambachtelijke mijnbouw en bevorderen duurzame economische en sociale ontwikkeling op lokaal niveau	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6.	Bedrijven opereren alleen in landen met een zwakke overheid en in conflictgebieden als zij kunnen garanderen dat ze geen mensenrechtenschendingen veroorzaken of eraan bijdragen.	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0
7.	Het delven en verhandelen van conflictmineralen is onacceptabel.	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**2**	**3**	**10**	**5**	**1**	**7**	**5**
	Verandering in beleidsscore sinds de vorige beleidsupdate ([jaar])	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**
8.	Uraniummijnbouw is onacceptabel.	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9.	Asbestmijnbouw is onaanvaardbaar.	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0
10.	*Mountaintop Removal Mining* (bergtopmijnbouw) is onacceptabel.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
11.	Bedrijven betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe steenkoolmijnen zijn uitgesloten van beleggingen.	0,8	0,8	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0
12.	Bedrijven die betrokken zijn bij de ontwikkeling van nieuwe metallurgische steenkoolmijnen en de uitbreiding van bestaande mijnen worden uitgesloten van beleggingen	0,8	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
13.	Diepzeemijnbouw is onacceptabel.	1,0	0,8	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,5
14.	Bedrijven die voor meer dan 20 procent van hun activiteiten betrokken zijn bij steenkoolmijnbouw zijn uitgesloten van beleggingen.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,5	0,0	1,0	1,0
15.	Bedrijven zijn gecertificeerd volgens de criteria van certificatieschema's voor bepaalde mineralen (genoemd in paragraaf 3.8.2 in de FFG Methode).	0,5	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5	0,0
16.	Bedrijven publiceren een duurzaamheidsverslag dat eventueel (een aantal) *Standard Disclosures* bevat uit de GRI Richtlijnen voor Duurzaamheidsverslaglegging.	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
17.	Bedrijven integreren sociale, economische en milieucriteria in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,5	0,5
18.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van sociale, economische en milieucriteria op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0

Noot: N.r. = niet relevant. Het thema *Gezondheid* werd dit jaar nieuw aan de beoordeling toegevoegd. Hierdoor kan voor dit thema geen vergelijking worden gemaakt met de vorige beoordeling.

Tabel 21 Beleidsscores Mijnbouw verzekeringsgroepen 9 - 16

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Unive	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**4**	**3**	**6**	**8**	**7**	**6**	**3**	**5**
	Verandering in beleidsscore sinds de vorige beleidsupdate ([jaar])	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**
1.	Bedrijven beperken de kans op ongelukken door gebruik te maken van de best beschikbare technologie en hebben een gedegen draaiboek voor crisissituaties (een 'contingency plan').	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2.	Bedrijven verminderen winningsafval en beheren en verwerken dit op een verantwoorde manier door het risicobeheer van hun afval adequaat te traceren, te evalueren en actie te ondernemen om het te verbeteren, en door een zero-failure-doelstelling voor afvalopslagfaciliteiten te hanteren.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,5	0,0	0,0
3.	Het lozen van mijnafval in rivieren, meren of andere oppervlaktewateren is onacceptabel.	0,0	0,5	0,0	1,0	0,5	0,5	0,0	1,0
4.	Bedrijven garanderen het complete herstel van ecosystemen na de sluiting van mijnen.	0,5	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
5.	Bedrijven respecteren kleinschalige en ambachtelijke mijnbouw en bevorderen duurzame economische en sociale ontwikkeling op lokaal niveau	0,0	0,0	0,0	0,5	1,0	0,0	0,0	0,0
6.	Bedrijven opereren alleen in landen met een zwakke overheid en in conflictgebieden als zij kunnen garanderen dat ze geen mensenrechtenschendingen veroorzaken of eraan bijdragen.	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0
7.	Het delven en verhandelen van conflictmineralen is onacceptabel.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	1,0	0,0	0,0
8.	Uraniummijnbouw is onacceptabel.	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9.	Asbestmijnbouw is onaanvaardbaar.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
10.	*Mountaintop Removal Mining* (bergtopmijnbouw) is onacceptabel.	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0
11.	Bedrijven betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe steenkoolmijnen zijn uitgesloten van beleggingen.	1,0	0,0	0,5	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
12.	Bedrijven die betrokken zijn bij de ontwikkeling van nieuwe metallurgische steenkoolmijnen en de uitbreiding van bestaande mijnen worden uitgesloten van beleggingen	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5	1,0	0,0
13.	Diepzeemijnbouw is onacceptabel.	0,5	0,5	1,0	1,0	0,5	1,0	0,0	0,5
14.	Bedrijven die voor meer dan 20 procent van hun activiteiten betrokken zijn bij steenkoolmijnbouw zijn uitgesloten van beleggingen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Unive	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**4**	**3**	**6**	**8**	**7**	**6**	**3**	**5**
	Verandering in beleidsscore sinds de vorige beleidsupdate ([jaar])	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**	**n.r.**
15.	Bedrijven zijn gecertificeerd volgens de criteria van certificatieschema's voor bepaalde mineralen (genoemd in paragraaf 3.8.2 in de FFG Methode).	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,5	0,0	0,5
16.	Bedrijven publiceren een duurzaamheidsverslag dat eventueel (een aantal) *Standard Disclosures* bevat uit de GRI Richtlijnen voor Duurzaamheidsverslaglegging.	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0
17.	Bedrijven integreren sociale, economische en milieucriteria in hun inkoopbeleid en bedrijfsvoering.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5	0,5	0,5
18.	Bedrijven nemen clausules over de naleving van sociale, economische en milieucriteria op in hun contracten met onderaannemers en toeleveranciers.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0

Noot: N.r. = niet relevant. Het thema *Gezondheid* werd dit jaar nieuw aan de beoordeling toegevoegd. Hierdoor kan voor dit thema geen vergelijking worden gemaakt met de vorige beoordeling.

2.8.3 Analyse beleid mijnbouw

Gemiddeld scoren de verzekeraars een 5,1 (twijfelachtig) voor hun beleggingsbeleid ten aanzien van de mijnbouwsector. Daarmee krijgt het beleid een betere beoordeling dan in 2022, toen de verzekeraars gemiddeld een 2,8 scoorden. In 2024 werd het mijnbouwbeleid niet meegenomen in de beoordeling. ANWB-Unigarant scoort met een 10 (uitstekend) het hoogst, gevolgd door Achmea met een 9 (zeer goed). Athora scoort met een 1 (zeer slecht) het laagst, terwijl ook het beleid van Allianz met een 2 als slecht wordt beoordeeld.

De meeste verzekeringsgroepen (14) verwachten, al dan niet via de toepassing van de OESO-richtlijnen, dat bedrijven de kans op ongelukken beperken door een gedegen crisisdraaiboek te hebben. Allianz en Athora hebben dit niet in hun beleggingsbeleid opgenomen.

Daarnaast zijn er negen verzekeraars die verwachten dat bedrijven hun afval op een verantwoorde manier beheren en verwerken. Het gaat om Achmea, Allianz, ANWB-Unigarant, ASR, CZ, De Goudse, DSW, NN Group en Zorg en Zekerheid. Voor Allianz geldt dit beleid alleen voor beleggingen op de eigen balans.

Van deze negen verzekeraars hebben er vijf (Achmea, ANWB-Unigarant, CZ, NN Group en Zorg en Zekerheid) ook opgenomen dat het lozen van afval in rivieren, meren of ander oppervlaktewater onacceptabel is.

Slechts drie verzekeraars (Achmea, ANWB-Unigarant en Unive) vragen bedrijven bovendien om kleinschalige en ambachtelijke mijnbouw te respecteren. NN Group erkent wel dat een zorgvuldige omgang met kleinschalige en ambachtelijke mijnbouw belangrijk is, maar heeft op dit punt geen expliciete verwachting opgenomen. De meeste verzekeraars kunnen hun beleid op dit gebied dus verder verbeteren om duurzame en eerlijke mijnbouw te bevorderen.

Dat geldt ook voor het beleid met betrekking tot controversiële vormen van mineraalwinning, zoals conflictmineralen, asbest en uranium. Slechts vier verzekeraars (Achmea, ANWB-Unigarant, CZ en VGZ) hebben beleid tegen de winning van conflictmineralen. Univé stelt dat het alleen in 'hoge-risicomineralen' wil beleggen als de winning op een verantwoorde manier plaatsvindt. Voor de overige verzekeraars is geen beleid gevonden tegen de winning van conflictmineralen.

Drie verzekeraars hebben beleid tegen uraniummijnbouw: Achmea, ANWB-Unigarant en Menzis. Wel hebben meer verzekeraars aandacht voor de onacceptabele praktijken van asbestmijnbouw en bergtopverwijdering. Respectievelijk negen en tien verzekeringsgroepen hebben beleid tegen deze praktijken opgenomen in hun beleggingsbeleid.

Ook hebben zeven verzekeringsgroepen opgenomen dat zij niet willen beleggen in diepzeemijnbouw, terwijl vijf verzekeringsgroepen stellen dit alleen te willen doen als diepzeemijnbouw op een verantwoorde manier gebeurt. Het valt te hopen dat dit laatste een feitelijke uitsluiting behelst, want wetenschappelijke literatuur toont aan dat er vooralsnog geen verantwoorde vorm van diepzeemijnbouw kan bestaan.

Het merendeel van de verzekeraars verwacht bovendien dat bedrijven ketenverantwoordelijkheid nemen waar het om mijnbouw gaat. Zij verwachten dat bedrijven ESG-criteria opnemen in hun inkoopbeleid. Ook verwachten acht verzekeraars dat deze criteria worden opgenomen in contracten met onderaannemers en toeleveranciers. Het gaat om Achmea, AnsvarIdéa, ANWB-Unigarant, De Goudse, DSW, NN Group, Univé en Zorg en Zekerheid.

2.9 Wapens

2.9.1 Wat staat er op het spel?

Wapens kunnen doden en vernietigen, waardoor ze een potentieel gevaar vormen voor het meest fundamentele mensenrecht: het recht op leven. Voor verzekeraars is de productie van wapens en wapenhandel dan ook een hoog risicocategorie als het gaat om mensenrechtenschendingen. Gewapende conflicten bedreigen het leven van miljoenen mensen. Onder de plicht van staten om hun burgers te beschermen, valt ook het reguleren van de productie en handel in wapens.

Daarnaast hebben bedrijven, inclusief de financiële sector, de verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren. De verantwoordelijkheden van bedrijven om mensenrechten te respecteren zijn vastgelegd en uitgewerkt in de UNGP's.[72] Hoewel wapenproductie en - handel grote risico's met zich meebrengen, is er in de praktijk een gebrek aan toezicht op de wapenhandel. Wapens worden ondanks bestaande wet- en regelgeving verkocht aan regimes die de mensenrechten schenden en aan allerlei strijdende groepen.[73]

Om controversiële wapenhandel in conventionele wapens tegen te gaan heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in 2013 de *Arms Trade Treaty* (ATT) aangenomen. Het gaat daarbij om wapens als raketten, handvuurwapens en (gepantserde) gevechtsvoertuigen. Verdragsstaten verplichten zich onder meer om geen wapens te leveren aan landen of strijdende partijen die betrokken zijn bij genocide, misdaden tegen de menselijkheid, oorlogsmisdaden en ernstige mensenrechtenschendingen.[74] Nederland heeft de ATT ondertekend en geratificeerd in 2014.[75]

In 2025 bedroegen de militaire uitgaven wereldwijd naar schatting USD 2,9 biljoen. Hiermee zijn de mondiale wapenuitgaven elf jaar lang elk jaar gestegen, met een totale groei van 41 procent sinds 2016.[76] De wapenindustrie moet grondig en structureel worden hervormd om ervoor te zorgen dat ten minste:

- Geen wapens worden geproduceerd die geen onderscheid kunnen maken tussen militairen en de burgerbevolking;
- Wapens niet geleverd worden aan repressieve regimes, fragiele staten en strijdende groepen;
- Corruptie wordt geëlimineerd en transparantie wordt bevorderd; en

- De productie en levering van wapens geen belemmering vormen voor een duurzame ontwikkeling in ontwikkelingslanden.

Zolang deze veranderingen niet doorgevoerd worden in de wapenindustrie, is het van groot belang dat verzekeringsgroepen beleid ontwikkelen om te voorkomen dat ze beleggen in producenten van controversiële wapens, zoals antipersoonsmijnen, clustermunitie, kernwapens, biologische en chemische wapens. Ook dienen verzekeraars te voorkomen dat ze beleggen in bedrijven die wapens leveren aan controversiële regimes. Dit beleid zou ook toegepast moeten worden op autonome wapensystemen zonder betekenisvolle menselijke controle of op autonome wapensystemen die mensen aanvallen. Dit geldt ook voor producten en technologieën die zowel voor civiele als militaire doeleinden gebruikt kunnen worden (zogenaamde *dual use* technologie).

2.9.2 Overzicht elementen en scores

Gedetailleerde overzichten van de scores voor de inhoud van het beleggingsbeleid van de onderzochte verzekeringsgroepen voor dit thema zijn weergegeven in Tabel 22 en Tabel 23.

Tabel 22 Beleidsscores Wapens verzekeringsgroepen 1 - 8

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**3**	**4**	**10**	**9**	**2**	**9**	**4**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling	**+1**	**-**	**n.r.**	**+3**	**-1**	**+1**	**+1**	**-5**
1.	De productie, ontwikkeling, onderhoud, het testen, opslaan en verhandelen van (belangrijke onderdelen van) landmijnen is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0
2.	De productie, ontwikkeling, onderhoud, het testen, opslaan en verhandelen van (belangrijke onderdelen van) clustermunitie is onacceptabel.	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0
3.	De productie, ontwikkeling, onderhoud, het testen, opslaan en verhandelen van brandwapens, inclusief belangrijke onderdelen daarvan, zijn onacceptabel.	0,5	0,0	0,5	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0
4.	De productie, ontwikkeling, onderhoud, het testen, opslaan en verhandelen van (belangrijke onderdelen van) nucleaire wapens is onacceptabel.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0
5.	De productie, ontwikkeling, onderhoud, het testen, opslaan en verhandelen van (belangrijke onderdelen van) chemische wapens is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0
6.	De productie, ontwikkeling, onderhoud, het testen, opslaan en verhandelen van (belangrijke onderdelen van) biologische wapens is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0
7.	De productie, ontwikkeling, onderhoud, het testen, opslaan en verhandelen van (belangrijke onderdelen van) autonome wapensystemen , waaronder voornaamste onderdelen daarvan, is onacceptabel.	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,5	0,0

Beoordelingselement		Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**3**	**4**	**10**	**9**	**2**	**9**	**4**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling	**+1**	**-**	**n.r.**	**+3**	**-1**	**+1**	**+1**	**-5**
8.	Goederen die essentieel zijn voor militaire doeleinden, maar ook kunnen worden gebruikt voor civiele eindproducten ('dual-use' technologie), worden beschouwd als militaire goederen indien ze een niet-civiel doeleinde hebben.	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen aan landen waartegen een wapenembargo van de VN dan wel een multilateraal embargo geldt is onacceptabel.	1,0	0,0	0,5	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
10.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen is onacceptabel indien er een substantieel risico bestaat dat de wapens zullen worden gebruikt voor ernstige schending van mensenrechten en het internationaal humanitair recht.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
11.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen aan landen die mensenrechten schenden is onacceptabel.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
12.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen aan partijen die bij een conflict betrokken zijn, is onacceptabel, tenzij aan partijen die handelen in overeenstemming met een resolutie van de VN-Veiligheidsraad.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
13.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen aan landen die gevoelig zijn voor corruptie is onacceptabel, tenzij de partijen handelen in overstemming met een resolutie van de Veiligheidsraad.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
14.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen aan landen met een falende of fragiele staat is onacceptabel.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0
15.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen aan landen die een buitenproportioneel deel van hun begroting aan wapenaankopen besteden is onacceptabel.	1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0

Tabel 23 Beleidsscores Wapens verzekeringsgroepen 9 - 16

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Unive	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**9**	**9**	**9**	**7**	**10**	**9**	**8**	**8**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+1**	**+4**	**-**	**+2**	**-**	**-**	**-2**	**-2**
1.	Productie van, onderhoud van en handel in (belangrijke onderdelen van) landmijnen is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2.	Productie van, onderhoud van en handel in (belangrijke onderdelen van) clustermunitie is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
3.	De productie, ontwikkeling, onderhoud, het testen, opslaan en verhandelen van brandwapens, inclusief belangrijke onderdelen daarvan, zijn onacceptabel.	0,0	0,5	0,5	0,5	1,0	1,0	0,0	1,0
4.	Productie van, onderhoud van en handel in (belangrijke onderdelen van) nucleaire wapens is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
5.	Productie van, onderhoud van en handel in (belangrijke onderdelen van) chemische wapens is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
6.	Productie van, onderhoud van en handel in (belangrijke onderdelen van) biologische wapens is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
7.	Productie van, onderhoud van en handel in (belangrijke onderdelen van) dodelijke autonome wapensystemen (LAWS), waaronder voornaamste onderdelen daarvan, is onacceptabel.	1,0	0,5	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	1,0
8.	Goederen die essentieel zijn voor militaire doeleinden, maar ook kunnen worden gebruikt voor civiele eindproducten ('dual-use' technologie), worden beschouwd als militaire goederen indien ze een niet-civiel doeleinde hebben.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
9.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen aan landen waartegen een wapenembargo van de VN dan wel een multilateraal embargo geldt is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
10.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen is onacceptabel indien er een substantieel risico bestaat dat de wapens zullen worden gebruikt voor ernstige schending van mensenrechten en het internationaal humanitair recht.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5
11.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen aan landen die mensenrechten schenden is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5
12.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen aan partijen die bij een conflict betrokken zijn, is onacceptabel, tenzij aan partijen die handelen in overeenstemming met een resolutie van de VN-Veiligheidsraad.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5

Beoordelingselement		DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**9**	**9**	**9**	**7**	**10**	**9**	**8**	**8**
	Verandering in score sinds de vorige beoordeling (2024)	**+1**	**+4**	**-**	**+2**	**-**	**-**	**-2**	**-2**
13.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen aan landen die gevoelig zijn voor corruptie is onacceptabel, tenzij de partijen handelen in overstemming met een resolutie van de Veiligheidsraad.	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0
14.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen aan landen met een falende of fragiele staat is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,5
15.	Leverantie van wapens en wapensystemen, militaire transportmiddelen en andere militaire goederen aan landen die een buitenproportioneel deel van hun begroting aan wapenaankopen besteden is onacceptabel.	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,5

2.9.3 Analyse beleid wapens

De verzekeraars scoren gemiddeld een 7,3 (ruim voldoende) voor hun beleggingsbeleid met betrekking tot de wapensector. Univé en ANWB-Unigarant behalen allebei een 10 (uitstekend), omdat zij de wapensector volledig uitsluiten en daarmee niet zijn blootgesteld aan de ESG-risico's die met beleggingen in deze sector gepaard gaan. Achmea, CZ, DSW, Klaverblad en Menzis behalen een score van 9 (zeer goed). Athora scoort met een 2 (slecht) het laagst, gevolgd door Allianz met een 3 (ruim onvoldoende). Ook AnsvarIdéa en De Goudse krijgen met een 4 (onvoldoende) een lage score.

Bij deze verzekeraars ontbreekt vooral beleid om te voorkomen dat wapens worden geleverd aan regimes of partijen waarbij een groot risico bestaat dat deze wapenleveringen bijdragen aan mensenrechtenschendingen. Het gaat bijvoorbeeld om regimes die een disproportioneel groot deel van hun overheidsbudget aan wapenaankopen besteden, landen met ernstige corruptie, fragiele of falende staten en partijen die betrokken zijn bij gewapende conflicten.

De meeste verzekeraars hebben wel beleid om wapenleveringen aan dergelijke regimes of partijen te voorkomen. Achmea, ANWB-Unigarant, ASR, CZ, Klaverblad, Menzis, Univé, VGZ en ZLM noemen al deze categorieën in hun restrictiebeleid voor wapenleveringen door bedrijven waarin zij beleggen. NN Group en Zorg en Zekerheid nemen sommige, maar niet alle categorieën op in hun beleid.

Bijna alle verzekeringsgroepen hebben daarnaast uitsluitingsbeleid voor bedrijven die betrokken zijn bij de productie en handel in controversiële wapens, zoals antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens. De uitsluiting van brandwapens valt hier vaak (nog) niet onder. Wel wordt een uitsluiting van wapens met witte fosfor relatief vaak genoemd. Een ander type controversieel wapen waar verzekeraars nog weinig aandacht voor hebben, zijn autonome wapens. Slechts vier verzekeraars hebben hiervoor een uitsluiting in hun beleid opgenomen.

Ook vraagt slechts de helft van de verzekeraars, acht in totaal, van bedrijven dat zij goederen voor tweeërlei gebruik als militaire goederen aanmerken wanneer deze voor niet-civiele doeleinden

worden ingezet. Een dergelijke classificering kan helpen voorkomen dat potentieel schadelijke technologie of goederen worden geleverd aan controversiële partijen en/of regimes.

2.10 Transparantie en verantwoording

2.10.1 Wat staat er op het spel?

Iedereen heeft het recht om te weten welke gevolgen activiteiten van bedrijven kunnen hebben op zijn of haar leven en aan welke risico hij of zij wordt blootgesteld via deze activiteiten. Mensen wier leven wordt beïnvloed door economische activiteiten, kunnen hun legitieme belangen niet verdedigen als ze niet volledig geïnformeerd worden over de risico's die zij lopen door deze activiteiten. Om deze redenen is het publieke recht op informatie in verschillende internationale instrumenten vastgelegd, waaronder de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, De Conventie van Aarhus, en de Verklaring van Rio de Janeiro inzake Milieu en Ontwikkeling.

Algemene principes uit deze richtlijnen zijn van toepassing op alle actoren in de maatschappij, wat voor verzekeringsgroepen betekent dat zij transparant zouden moeten zijn over hun beleggingen, uitsluitingen, het beleid en de uitvoering daarvan. Ook zouden verzekeringsgroepen een klachtenmechanisme moeten hebben voor mensen en organisaties die negatieve gevolgen ondervinden van de gemaakte keuzes met betrekking tot hun beleggingen.

Bedrijven realiseren zich in toenemende mate dat dit niet alleen tot hun morele plicht behoort, maar ook voordelen op kan leveren, zoals het creëren van vertrouwen en het verkleinen van de kans op corruptie. Vanwege hun rol van kapitaalverstrekker zijn transparantie en verantwoording voor verzekeringsgroepen zo mogelijk nog belangrijker dan voor andere bedrijven. Ze zijn namelijk medeverantwoordelijk voor de sociale en milieugevolgen van alle economische activiteiten waarin ze beleggen.

Ze zouden daarom het publiek niet alleen over hun activiteiten moeten informeren maar ook transparant moeten zijn over in welke bedrijven, overheden en projecten zij investeren. Voor financiële instellingen brengt transparantie ook een groot voordeel, zo kan publieke bezorgdheid over hun beleggingen op tijd worden herkend en opgelost.

Bovendien verplicht de Europese *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD) financiële instellingen om te rapporteren over de impact die hun activiteiten hebben op onder meer mensenrechten, klimaat en biodiversiteit.

2.10.2 Overzicht elementen en scores

Gedetailleerde overzichten van de scores voor de inhoud van het beleggingsbeleid van de onderzochte verzekeringsgroepen voor dit thema is weergegeven in Tabel 24 en Tabel 25.

Tabel 24 Beleidsscores Transparantie en verantwoording verzekeringsgroepen 1- 8

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**4**	**7**	**7**	**7**	**3**	**8**	**5**
	Verandering in beleidsscore sinds de vorige beleidsupdate ([jaar])	**+1**	**+1**	**n.r.**	**+1**	**0**	**+2**	**+3**	**+3**
1.	De verzekeraar beschrijft het eigen investeringsraamwerk ten aanzien van milieu- en sociale kwesties en geeft inzicht hoe zij zorgt dat beleggingen aan de voorwaarden gesteld in het thema- en sectorbeleid voldoen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2.	De financiële instelling publiceert namen van bedrijven waarin wordt geïnvesteerd.	0,8	0,0	1,0	1,0	0,8	0,0	1,0	0,0
3.	De financiële instelling noemt en beschrijft op haar website alle bedrijven waaraan zij nieuw krediet verstrekt.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
4.	De financiële instelling noemt en beschrijft op haar website alle bedrijven waaraan zij krediet heeft verstrekt.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
5.	De financiële instelling maakt de namen van alle projectfinancieringen bekend, inclusief de informatie vereist door de Equator Principes IV.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
6.	De financiële instelling publiceert een uitsplitsing van uitstaande kredieten en beleggingen naar regio, grootte en sector.	0,8	0,0	1,0	1,0	0,8	0,0	1,0	0,0
7.	De financiële instelling publiceert een uitsplitsing van kredieten en beleggingen die voldoende gedetailleerd is, bijvoorbeeld op basis van de eerste twee getallen van de NACE en ISIC-bedrijfsindeling.	1,0	0,0	1,0	1,0	0,8	0,0	1,0	0,0
8.	De financiële instelling publiceert het aantal bedrijven waarmee interactie is geweest over sociale en milieuonderwerpen.	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0	0,0	1,0	1,0
9.	De financiële instelling publiceert de namen van de bedrijven waarmee interactie is geweest over sociale en milieuonderwerpen	0,8	0,0	0,0	0,5	1,0	0,0	1,0	0,0
10.	De financiële instelling publiceert de resultaten van de interactie met bedrijven, inclusief de besproken onderwerpen, doelen en deadlines	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0	0,5	0,0
11.	De financiële instelling publiceert de namen van bedrijven die zijn uitgesloten van leningen en beleggingen wegens duurzaamheidskwesties, inclusief de reden voor uitsluiting	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	1,0
12.	De financiële instelling maakt een stembeleid bekend dat richtlijnen bevat over de stemwijze bij aandeelhoudersresoluties met betrekking tot milieu-, sociale en bestuurskwesties.	1,0	0,8	1,0	1,0	0,5	0,0	1,0	1,0
13.	De financiële instelling publiceert een stemverslag.	1,0	0,8	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse
	Beleidsscore	**9**	**4**	**7**	**7**	**7**	**3**	**8**	**5**
	Verandering in beleidsscore sinds de vorige beleidsupdate ([jaar])	**+1**	**+1**	**n.r.**	**+1**	**0**	**+2**	**+3**	**+3**
14.	De financiële instelling publiceert een duurzaamheidsverslag dat is opgesteld in overeenstemming met een erkend raamwerk voor duurzaamheidsverslaglegging.	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0
15.	Het duurzaamheidsverslag van de financiële instelling wordt extern geverifieerd.	1,0	1,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0
16.	De financiële instelling rapporteert over het gevoerde overleg met maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden.	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	1,0	0,0
17.	De financiële instelling geeft een uitsplitsing van de omvang van de activa die intern en/of extern worden beheerd.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
18.	De financiële instelling maakt de namen van externe vermogensbeheerders bekend.	1,0	0,0	1,0	1,0	n.r.	1,0	1,0	1,0
19.	De financiële instelling heeft mechanismen opgezet om ervoor te zorgen dat de betrokkenheid en stempraktijken van externe vermogensbeheerders of dienstverleners in overeenstemming zijn met haar duurzaamheidsbeleid.	1,0	1,0	0,0	0,5	n.r.	1,0	1,0	1,0
20.	De financiële instelling ontwikkelt of neemt deel aan effectieve klachtenmechanismen op operationeel niveau voor individuen en gemeenschappen die mogelijk slachtoffer zijn van mensenrechtenschendingen waar de financiële instelling bij betrokken is.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
21.	De financiële instelling heeft een klachtenmechanisme ingesteld dat toegankelijk is en waarin duidelijk wordt uitgelegd hoe de klachten worden behandeld.	1,0	1,0	0,0	1,0	0,5	0,0	0,0	0,0
22.	De financiële instelling rapporteert over klachtenprocedures, inclusief de resultaten en de voortgang ervan.	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
23.	De financiële instelling verbindt zich aan het respecteren van en samenwerken met gerechtelijke en buitengerechtelijke klachtenmechanismen, al dan niet opgezet door de staat wanneer zaken waarbij het betrokken is voor een dergelijk mechanisme gebracht worden.	1,0	0,0	0,5	1,0	0,0	0,0	0,0	0,5

Noot: n.r. = niet relevant. Dit betekent dat het betreffende criterium niet is meegewogen bij de berekening van de beleidsscore voor dit thema.

Tabel 25 Beleidsscores Transparantie en verantwoording verzekeringsgroepen 9 - 16

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Unive	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**6**	**6**	**8**	**8**	**8**	**10**	**5**	**4**
	Verandering in beleidsscore sinds de vorige beleidsupdate ([jaar])	**+5**	**+1**	**0**	**+3**	**+1**	**+3**	**+1**	**-1**
1.	De verzekeraar beschrijft het eigen investeringsraamwerk ten aanzien van milieu- en sociale kwesties en geeft inzicht hoe zij zorgt dat beleggingen aan de voorwaarden gesteld in het thema- en sectorbeleid voldoen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2.	De financiële instelling publiceert namen van bedrijven waarin wordt geïnvesteerd.	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,5	1,0
3.	De financiële instelling noemt en beschrijft op haar website alle bedrijven waaraan zij nieuw krediet verstrekt.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
4.	De financiële instelling noemt en beschrijft op haar website alle bedrijven waaraan zij krediet heeft verstrekt.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
5.	De financiële instelling maakt de namen van alle projectfinancieringen bekend, inclusief de informatie vereist door de Equator Principes IV.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
6.	De financiële instelling publiceert een uitsplitsing van uitstaande kredieten en beleggingen naar regio, grootte en sector.	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
7.	De financiële instelling publiceert een uitsplitsing van kredieten en beleggingen die voldoende gedetailleerd is, bijvoorbeeld op basis van de eerste twee getallen van de NACE en ISIC-bedrijfsindeling.	0,0	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0
8.	De financiële instelling publiceert het aantal bedrijven waarmee interactie is geweest over sociale en milieuonderwerpen.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0
9.	De financiële instelling publiceert de namen van de bedrijven waarmee interactie is geweest over sociale en milieuonderwerpen	1,0	1,0	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0
10.	De financiële instelling publiceert de resultaten van de interactie met bedrijven, inclusief de besproken onderwerpen, doelen en deadlines	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0
11.	De financiële instelling publiceert de namen van bedrijven die zijn uitgesloten van leningen en beleggingen wegens duurzaamheidskwesties, inclusief de reden voor uitsluiting	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0
12.	De financiële instelling maakt een stembeleid bekend dat richtlijnen bevat over de stemwijze bij aandeelhoudersresoluties met betrekking tot milieu-, sociale en bestuurskwesties.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0
13.	De financiële instelling publiceert een stemverslag.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0

Beoordelingselement	Investeringsprincipe	DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Unive	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid
	Beleidsscore	**6**	**6**	**8**	**8**	**8**	**10**	**5**	**4**
	Verandering in beleidsscore sinds de vorige beleidsupdate ([jaar])	**+5**	**+1**	**0**	**+3**	**+1**	**+3**	**+1**	**-1**
14.	De financiële instelling publiceert een duurzaamheidsverslag dat is opgesteld in overeenstemming met een erkend raamwerk voor duurzaamheidsverslaglegging.	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5	1,0
15.	Het duurzaamheidsverslag van de financiële instelling wordt extern geverifieerd.	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0
16.	De financiële instelling rapporteert over het gevoerde overleg met maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden.	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	1,0	0,0	0,0
17.	De financiële instelling geeft een uitsplitsing van de omvang van de activa die intern en/of extern worden beheerd.	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
18.	De financiële instelling maakt de namen van externe vermogensbeheerders bekend.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
19.	De financiële instelling heeft mechanismen opgezet om ervoor te zorgen dat de betrokkenheid en stempraktijken van externe vermogensbeheerders of dienstverleners in overeenstemming zijn met haar duurzaamheidsbeleid.	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,5
20.	De financiële instelling ontwikkelt of neemt deel aan effectieve klachtenmechanismen op operationeel niveau voor individuen en gemeenschappen die mogelijk slachtoffer zijn van mensenrechtenschendingen waar de financiële instelling bij betrokken is.	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,0	0,0
21.	De financiële instelling heeft een klachtenmechanisme ingesteld dat toegankelijk is en waarin duidelijk wordt uitgelegd hoe de klachten worden behandeld.	0,5	0,0	0,5	0,5	0,5	1,0	0,0	0,0
22.	De financiële instelling rapporteert over klachtenprocedures, inclusief de resultaten en de voortgang ervan.	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0
23.	De financiële instelling verbindt zich aan het respecteren van en samenwerken met gerechtelijke en buitengerechtelijke klachtenmechanismen, al dan niet opgezet door de staat wanneer zaken waarbij het betrokken is voor een dergelijk mechanisme gebracht worden.	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0

Noot: n.r. = niet relevant. Dit betekent dat het betreffende criterium niet is meegewogen bij de berekening van de beleidsscore voor dit thema.

2.10.3 Analyse beleid transparantie en verantwoording

Gemiddeld scoren de verzekeraars een 6,3 (voldoende) voor het thema Transparantie en verantwoording. Dit is een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling, waarin

de verzekeraars gemiddeld een 4,9 (twijfelachtig) behaalden. VGZ behaalt met een 10 (uitstekend) de hoogste score, gevolgd door Achmea met een 9 (zeer goed). CZ, NN Group en Univé scoren ieder een 8 (goed). Athora wordt met een 3 (ruim onvoldoende) het laagst beoordeeld op transparantie en verantwoording. Allianz en Zorg en Zekerheid volgen met een score van 4 (onvoldoende).

De meeste verzekeraars (9) rapporteren de namen van de bedrijven waarin zij beleggen. Dit zijn AnsvarIdéa, ANWB-Unigarant, CZ, DSW, Klaverblad, Menzis, Univé, VGZ en Zorg en Zekerheid. De vermogensbeheerafdelingen van Achmea en ASR rapporteren daarnaast per fonds transparant over de onderliggende beleggingen, inclusief de namen van bedrijven. Voor beleggingen op de eigen balans rapporteert Achmea alleen de honderd grootste beleggingen. Voor ASR is geen relevante informatie gevonden over beleggingen op de eigen balans.

De meeste verzekeraars (11) publiceren ook hun stembeleid en rapporteren via een online dashboard hoe zij hebben gestemd tijdens aandeelhoudersvergaderingen.

Een belangrijk aspect waarop alle verzekeraars hun beleid kunnen verbeteren, is de rapportage over de gesprekken die zij voeren met bedrijven waarin zij beleggen. Geen van de onderzochte verzekeraars rapporteert structureel over de resultaten van deze gesprekken, waaronder de besproken onderwerpen, afgesproken doelstellingen en deadlines voor het behalen daarvan. Ook bij VGZ ontbreekt deze informatie. De verzekeraar scoort daarom niet op alle criteria maximaal, maar behaalt desondanks een afgeronde totaalscore van 10 (uitstekend).

Dit is een belangrijke omissie als het gaat om transparantie en verantwoording. Verzekeraars worden in deze beoordeling onder meer punten toegekend voor de verwachtingen die zij formuleren ten aanzien van de bedrijven waarin zij beleggen. Het uitgangspunt daarbij hoeft niet te zijn dat bedrijven die niet aan deze verwachtingen voldoen direct worden uitgesloten. Wel is het van belang dat verzekeraars met dergelijke bedrijven betekenisvol engagement voeren. Dit betekent dat zij duidelijke doelstellingen formuleren, daar concrete deadlines aan verbinden en vooraf aangeven welke consequenties volgen wanneer deze doelstellingen niet worden behaald.

Omdat verzekeraars onvoldoende transparant zijn over de gesprekken die zij met bedrijven voeren, is op basis van de beschikbare rapportage onvoldoende vast te stellen in hoeverre zij daadwerkelijk invulling geven aan de verwachtingen die zij in hun beleggingsbeleid hebben opgenomen. Dit vormt een belangrijk gat in de verantwoording. Verzekeraars zouden hun rapportage op dit punt dan ook aanzienlijk moeten verbeteren.

Desondanks zijn er ook positieve ontwikkelingen te melden. Zo zien we ten opzichte van de vorige beoordeling een verdubbeling in het aantal verzekeraars dat een klachtenmechanisme heeft opgezet waar derden, dus niet alleen klanten, een klacht kunnen indienen over de bedrijven waarin de verzekeraar belegt. Tijdens de vorige beoordeling beschikten vijf verzekeraars over een dergelijk mechanisme. Inmiddels zijn dat er tien. Achmea, Allianz, ASR, Menzis en Univé hadden al eerder een klachtenmechanisme voor derden. Daar zijn nu AnsvarIdéa (dit jaar voor het eerst beoordeeld), ANWB-Unigarant, DSW, NN Group en VGZ bijgekomen. Het hebben van een dergelijk klachtenmechanisme is een belangrijk instrument om invulling te geven aan de verantwoordelijkheid van verzekeraars om bij te dragen aan genoegdoening en herstel voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen waarbij de financiële instelling mogelijk indirect betrokken is.

Ook is het aantal verzekeraars dat zich committeert aan het respecteren van en samenwerken met gerechtelijke en buitengerechtelijke klachtenmechanismen sinds de vorige beoordeling licht gestegen: van drie naar zes. Het gaat om Achmea, ANWB-Unigarant, NN Group, Univé, VGZ en Zorg en Zekerheid. AnsvarIdéa en De Goudse krijgen op dit criterium een halve score. Zij committeren zich niet expliciet aan het respecteren van en samenwerken met dergelijke klachtenmechanismen, maar verwijzen op hun website wel naar externe klachtenmechanismen, zoals het Nationaal Contactpunt voor de OESO-richtlijnen.

3

Beoordeling beleid per verzekeraar

3.1 Achmea

3.1.1 Profiel

Achmea biedt zowel zorg- als schadeverzekeringen aan en is actief in verschillende landen. De verzekeringsactiviteiten zijn voornamelijk gericht op Nederland, maar Achmea is ook actief in onder meer Australië, Griekenland, Slowakije, en Turkije. Merknamen die onder Achmea vallen, zijn Achmea, Avéro, Centraal Beheer, De Christelijke Zorgverzekeraar, De Friesland, FBTO, Interpolis, InShared en Zilveren Kruis.

Daarnaast heeft Achmea een vermogensbeheerafdeling. Achmea wordt daarom niet alleen beoordeeld op het beleggingsbeleid voor beleggingen op de eigen balans, die worden gefinancierd vanuit de € 27,5 miljard aan bruto premie-inkomsten, maar ook op het beleid met betrekking tot het vermogen dat Achmea voor derden beheert.[77]

3.1.2 Behaalde resultaten

In Tabel 26 staan de afgeronde scores voor Achmea, per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 26 Overzicht scores Achmea

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	9	9	-
Biodiversiteit	8	9	+1
Dierenwelzijn	9	8	-1
Gendergelijkheid	9	9	-
Gezondheid	n.r.	9	n.r.
Klimaatverandering	7	6	-1
Mensenrechten	8	8	-
Sector			
Mijnbouw	n.r.	9	n.r.
Wapens	8	9	+1
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	8	9	+1
Gemiddeld	**8,3**	**8,6**	**+0,3**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

Achmea behaalt een gemiddelde score van 8,6 voor het beleggingsbeleid. Daarmee wordt het beleid van Achmea als zeer goed beoordeeld, met een afgeronde gemiddelde score van 9. Achmea staat hiermee bovenaan de ranglijst en behaalt de hoogste score in deze actualisering van de Eerlijke Verzekeringswijzer. Tijdens de vorige beleidsbeoordeling stond Achmea met een afgeronde gemiddelde score van 8 eveneens op de eerste plaats, destijds gedeeld met ASR.

Achmea behaalt voor maar liefst 7 van de 10 beoordeelde onderwerpen een score van 9 (zeer goed): *Belastingen, Biodiversiteit, Gendergelijkheid, Mijnbouw, Wapens* en *Transparantie en verantwoording*. Voor de thema's *Dierenwelzijn* en *Mensenrechten* behaalt Achmea een score van 8 (goed). Vooral het beleid ten aanzien van klimaatverandering biedt nog ruimte voor verbetering. Op dit thema scoort de verzekeraar momenteel een 6 (voldoende).

3.2 Allianz

3.2.1 Profiel

Allianz biedt zowel schade- als levens- en zorgverzekeringen aan en is wereldwijd actief. De Allianz Group is actief in bijna 70 landen, met belangrijke markten in Europa, Noord-Amerika, Azië en Latijns-Amerika. Allianz is in Nederland vooral bekend onder de merknaam Allianz.

Naast verzekeringen heeft Allianz ook activiteiten op het gebied van vermogensbeheer. Allianz wordt daarom niet alleen beoordeeld op het beleggingsbeleid voor beleggingen op de eigen balans, die worden gefinancierd vanuit de € 187 miljard aan bruto premie-inkomsten, maar ook op het beleid met betrekking tot het vermogen dat Allianz voor derden beheert.[78]

3.2.2 Behaalde resultaten

In Tabel 27 staan de afgeronde scores voor Allianz, per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 27 Overzicht scores Allianz

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	4	3	-1
Biodiversiteit	2	2	-
Dierenwelzijn	3	1	-2
Gendergelijkheid	3	4	+1
Gezondheid	n.r.	1	n.r.
Klimaatverandering	3	3	-
Mensenrechten	5	6	+1
Sector			
Mijnbouw	n.r.	2	n.r.
Wapens	3	3	-
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	3	4	+1

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Gemiddeld	**3,3**	**2,8**	**-0,5**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

Allianz behaalt een gemiddelde score van 2,8 voor het beleggingsbeleid. Daarmee wordt het beleid van Allianz als ruim onvoldoende beoordeeld. De verzekeraar staat hiermee op de 15e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die in het onderzoek zijn meegenomen. Tijdens de vorige beleidsbeoordeling stond Allianz op de 14e plaats, met een gemiddelde score van 3,3.

Het beste resultaat behaalt Allianz op het thema *Mensenrechten*, met een score van 6 (voldoende). Dit resultaat laat echter nog ruimte voor verbetering zien. Op de overige negen beoordeelde onderwerpen scoort Allianz onvoldoende. De verzekeraar behaalt een score van 4 (onvoldoende) voor *Gendergelijkheid* en een 3 (ruim onvoldoende) op de thema's *Belastingen*, *Klimaatverandering* en *Wapens*. Voor *Biodiversiteit* en *Mijnbouw* behaalt Allianz een score van 2 (slecht), terwijl het beleid ten aanzien van *Dierenwelzijn*, *Gezondheid* en *Transparantie en verantwoording* wordt beoordeeld met een score van 1 (zeer slecht).

3.3 AnsvarIdéa

3.3.1 Profiel

AnsvarIdéa biedt via Turien & Co Assuradeuren schadeverzekeringen aan particulieren op de Nederlandse markt. De verzekeraar is vooral bekend onder de merknaam AnsvarIdéa. AnsvarIdéa heeft geen afzonderlijke vermogensbeheerafdeling en wordt in deze beoordeling daarom uitsluitend beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen van AnsvarIdéa € 185 miljoen.[79]

3.3.2 Behaalde resultaten

In Tabel 28 staan de afgeronde scores voor AnsvarIdéa, per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 28 Overzicht scores AnsvarIdéa

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2026
Thema	
Belastingen	9
Biodiversiteit	5
Dierenwelzijn	6
Gendergelijkheid	5
Gezondheid	7
Klimaatverandering	3
Mensenrechten	9
Sector	
Mijnbouw	3
Wapens	4

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2026
Bedrijfsvoering	
Transparantie en verantwoording	7
Gemiddeld	**5,6**

Noot: Ansvarldéa is in 2026 nieuw toegevoegd aan de selectie van beoordeelde verzekeraars. Het gemiddelde voor 2026 is berekend op basis van de niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

Ansvarldéa wordt dit jaar voor het eerst beoordeeld en komt de ranglijst binnen met een gemiddelde score van 5,6 (voldoende). Daarmee staat de verzekeraar op de 12e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die door de Eerlijke Verzekeringswijzer voor dit onderzoek zijn geselecteerd.

Van de beoordeelde thema's haalt Ansvarldéa haar hoogste scores voor het beleid ten aanzien van *Belastingen* en *Mensenrechten*, met een score van 9 (zeer goed). Voor *Gezondheid* behaalt de verzekeraar een score van 7 (ruim voldoende). Ook het beleid ten aanzien van *Dierenwelzijn* wordt met een voldoende beoordeeld (score 6). Daarnaast behaalt Ansvarldéa een score van 7 (ruim voldoende) voor *Transparantie en verantwoording*. Ansvarldéa kan vooral het beleid ten aanzien van het thema *Klimaat* (score 3) en de risicosectoren *Wapens* (score 4) en *Mijnbouw* (score 3) verbeteren.

3.4 ANWB-Unigarant

3.4.1 Profiel

ANWB-Unigarant biedt, via dochteronderneming UVM, schadeverzekeringen aan op de Nederlandse markt en is vooral bekend onder de labels ANWB en Unigarant. De verzekeraar heeft geen afzonderlijke vermogensbeheerafdeling en wordt in deze beoordeling daarom uitsluitend beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen € 635 miljoen.[80]

3.4.2 Behaalde resultaten

In Tabel 29 staan de afgeronde scores voor ANWB-Unigarant, per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 29 Overzicht scores ANWB-Unigarant

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	7	10	+3
Biodiversiteit	6	9	+3
Dierenwelzijn	6	8	+2
Gendergelijkheid	1	7	+6
Gezondheid	n.r.	10	n.r.
Klimaatverandering	4	5	+1
Mensenrechten	7	9	+2
Sector			
Mijnbouw	n.r.	10	n.r.
Wapens	7	10	+3

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	6	7	+1
Gemiddeld	**5,5**	**8,3**	**+2,8**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

ANWB-Unigarant behaalt een gemiddelde score van 8,3 voor het beleggingsbeleid. Daarmee wordt het beleid als goed beoordeeld. Dit betekent een aanzienlijke verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling, toen ANWB-Unigarant een gemiddelde score van 5,5 behaalde. De verzekeraar staat nu op de 3e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die door de Eerlijke Verzekeringswijzer voor het onderzoek zijn geselecteerd; bij de vorige beoordeling stond ANWB-Unigarant op de 8e plaats.

De verbetering is vooral zichtbaar bij het beleid ten aanzien van gendergelijkheid, waarvoor ANWB-Unigarant 6 punten hoger scoort dan bij de vorige beoordeling. Ook voor *Belastingen, Biodiversiteit* en *Wapens* is de score met 3 punten gestegen.

ANWB-Unigarant behaalt haar beste resultaten voor de thema's *Gezondheid* en *Belastingen*, waarop de verzekeraar een score van 10 (uitstekend) behaalt. Ook het beleid ten aanzien van *Biodiversiteit* en *Mensenrechten* wordt zeer goed beoordeeld (score 9). Voor *Dierenwelzijn* behaalt ANWB-Unigarant een score van 8 (voldoende). Het beleid ten aanzien van *Klimaatverandering* biedt ruimte voor verbetering; op dit thema behaalt de verzekeraar een score van 5 (twijfelachtig).

3.5 ASR

3.5.1 Profiel

ASR biedt schade- en zorgverzekeringen aan op de Nederlandse markt en beschikt daarnaast over een afdeling voor vermogensbeheer. De verzekeringsgroep is bekend onder de merknamen ASR, ASR Asset Management, Aegon, Loyalis en TKP. Daarom wordt ASR in deze beoordeling zowel beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans als op het beleid voor het vermogensbeheer. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen € 7 miljard.[81]

3.5.2 Behaalde resultaten

In Tabel 30 staan de afgeronde scores voor ASR, per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 30 Overzicht scores ASR

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	8	3	-5
Biodiversiteit	10	8	-2
Dierenwelzijn	6	3	-3
Gendergelijkheid	8	7	-1
Gezondheid	n.r.	8	n.r.
Klimaatverandering	7	6	-1

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Mensenrechten	10	9	-1
Sector			
Mijnbouw	n.r.	5	n.r.
Wapens	10	9	-1
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	7	7	-
Gemiddeld	**8,3**	**6,4**	**-1,9**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

ASR behaalt een gemiddelde score van 6,4 (voldoende) voor het beleggingsbeleid. Dit betekent een aanzienlijke daling ten opzichte van de vorige beoordeling, toen ASR een gemiddelde score van 8,3 (goed) behaalde. ASR staat nu op de 8e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die in het onderzoek zijn meegenomen. Bij de vorige beoordeling stond de verzekeraar nog op een gedeelde 1e plaats, samen met Achmea.

De daling hangt samen met nieuw beleid, waarin ASR veel concrete verwachtingen uit het beleggingsbeleid heeft verwijderd. Hierdoor zijn verschillende onderdelen van de *Fair Finance Guide*-methodologie niet meer terug te vinden in het beleid van ASR, terwijl dat voorheen wel het geval was.

De grootste daling is zichtbaar bij het thema *Belastingen*. Daar scoort ASR nu een 3 (ruim onvoldoende), tegenover een 8 (goed) in de vorige beoordeling. Ook voor *Dierenwelzijn* is sprake van een sterke daling en behaalt de verzekeraar nu een score van 3 (ruim onvoldoende). Tegelijkertijd behaalt ASR nog goede resultaten op de thema's *Biodiversiteit* en *Gezondheid*, met een score van 8. Voor *Mensenrechten* en *Wapens* scoort de verzekeraar een 9 (zeer goed).

3.6 Athora

3.6.1 Profiel

Athora is een internationale financiële instelling die pensioenen, verzekeringen en vermogensbeheer aanbiedt. Het hoofdkwartier van Athora is gevestigd in Bermuda. In Nederland is Athora vooral bekend onder de merknamen Reaal en Zwitserleven. Omdat Athora zowel verzekeringen als vermogensbeheer aanbiedt, wordt de verzekeringsgroep in deze beoordeling beoordeeld op zowel het beleid ten aanzien van de eigen balans als het beleid voor het vermogensbeheer. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen van Athora Netherlands € 3,1 miljard.[82]

3.6.2 Behaalde resultaten

In Tabel 31 staan de afgeronde scores voor Athora per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 31 Overzicht scores Athora

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	1	1	-
Biodiversiteit	1	1	-
Dierenwelzijn	1	1	-
Gendergelijkheid	1	1	-
Gezondheid	n.r.	1	n.r.
Klimaatverandering	1	1	-
Mensenrechten	1	1	-
Sector			
Mijnbouw	n.r.	1	n.r.
Wapens	1	2	+1
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	1	3	+2
Gemiddeld	**1,0**	**1,0**	**-**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

Athora behaalt een gemiddelde score van 1,0 (zeer slecht) voor het beleggingsbeleid. Daarmee blijft de beoordeling ongewijzigd ten opzichte van de vorige beoordeling, toen Athora eveneens een gemiddelde score van 1,0 (zeer slecht) behaalde. De verzekeraar staat op de laatste plaats van de 16 verzekeringsgroepen die door de Eerlijke Verzekeringswijzer voor het onderzoek zijn geselecteerd. Ook bij de vorige beoordeling stond Athora op de laatste plaats.

Op alle beoordeelde thema's behaalt Athora een onvoldoende. De hoogste score behaalt de verzekeringsgroep voor *Transparantie en verantwoording*, met een 3 (ruim onvoldoende). Ook op dit thema is een aanzienlijke verbetering mogelijk. Op de overige thema's behaalt Athora eveneens (zeer) slechte rapportcijfers.

3.7 CZ

3.7.1 Profiel

CZ is een zorgverzekeraar in Nederland en is bekend onder de merknamen CZ, Just, OHRA en Nationale-Nederlanden. De verzekeringsgroep heeft geen afzonderlijke vermogensbeheerafdeling en wordt in deze beoordeling daarom uitsluitend beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen € 14,2 miljard.[83]

3.7.2 Behaalde resultaten

In Tabel 32 staan de afgeronde scores voor CZ, per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 32 Overzicht scores CZ

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	7	9	+2
Biodiversiteit	10	8	-2
Dierenwelzijn	9	9	-
Gendergelijkheid	5	6	+1
Gezondheid	n.r.	9	n.r.
Klimaatverandering	6	4	-2
Mensenrechten	8	9	+1
Sector			
Mijnbouw	n.r.	7	n.r.
Wapens	8	9	+1
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	5	8	+3
Gemiddeld	**7,3**	**7,8**	**+0,5**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

CZ behaalt een gemiddelde score van 7,8 (goed) voor het beleggingsbeleid. Daarmee is sprake van een verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling, toen CZ een gemiddelde score van 7,3 behaalde. De verzekeraar staat nu op de 5e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die door de Eerlijke Verzekeringswijzer zijn geselecteerd. Bij de vorige beoordeling stond CZ op de 4e plaats.

Voor de helft van de beoordeelde onderwerpen wordt het beleid van CZ als zeer goed beoordeeld, met een score van 9. Dit geldt voor de thema's *Belastingen*, *Dierenwelzijn*, *Gezondheid, Mensenrechten* en *Wapens*. Het beleid ten aanzien van risicosector *Mijnbouw* wordt beoordeeld als ruim voldoende, met een score van 7. Op het thema *Gendergelijkheid* is ruimte voor verdere verbetering (score 6, voldoende). CZ scoort het laagst op *Klimaatverandering*, met een score van 4 (onvoldoende).

3.8 De Goudse

3.8.1 Profiel

De Goudse is uitsluitend actief op de Nederlandse verzekeringsmarkt en heeft geen afzonderlijke vermogensbeheerafdeling. De Goudse wordt in deze beoordeling daarom uitsluitend beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans. De verzekeringsgroep is bekend onder de merknamen De Goudse, Anker Insurance, De Zeeuwse Verzekeringen, Sazas, en Noorderlinge. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen €915 miljoen.[84]

3.8.2 Behaalde resultaten

In Tabel 33 staan de afgeronde scores voor De Goudse, per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 33 Overzicht scores De Goudse

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	3	9	+6
Biodiversiteit	8	6	-2
Dierenwelzijn	2	8	+6
Gendergelijkheid	2	6	+4
Gezondheid	n.r.	6	n.r.
Klimaatverandering	6	4	-2
Mensenrechten	6	8	+2
Sector			
Mijnbouw	n.r.	5	n.r.
Wapens	9	4	-5
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	2	5	+3
Gemiddeld	**4,8**	**5,9**	**+1,1**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

De Goudse behaalt een gemiddelde score van 5,9 (voldoende) voor het beleggingsbeleid. Daarmee is de score verbeterd ten opzichte van de vorige beoordeling, toen De Goudse een gemiddelde score van 4,8 (twijfelachtig) behaalde. Toch is de verzekeraar één plaats gezakt in de rangorde: van de 10e plaats in 2024 naar de 11e plaats in 2026. Dit komt doordat ook andere verzekeraars hun score ten opzichte van de vorige beoordeling hebben verbeterd.

De verbetering van de score is voornamelijk het gevolg van wijzigingen in het beleid van De Goudse. Op verschillende thema's heeft de verzekeraar concretere verwachtingen opgenomen voor de bedrijven waarin het belegt, onder meer op het gebied van *Belastingen, Dierenwelzijn* en *Mensenrechten*.

Niet op alle onderwerpen is de score echter verbeterd. Zo is de score voor het beleid ten aanzien van de risicosector *Wapens* flink gedaald. Dit komt doordat De Goudse het beleid tegen het leveren van wapens aan controversiële regimes door bedrijven waarin het belegt, heeft geschrapt.

3.9 DSW

3.9.1 Profiel

DSW is uitsluitend actief op de Nederlandse verzekeringsmarkt en heeft geen afzonderlijke vermogensbeheerafdeling. DSW wordt in deze beoordeling daarom uitsluitend beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans. De verzekeringsgroep is bekend onder de merknamen DSW, InTwente en Stad Holland. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen € 250 miljoen.[85]

3.9.2 Behaalde resultaten

In Tabel 34 staan de afgeronde scores voor DSW, per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 34 Overzicht scores DSW

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	4	8	+4
Biodiversiteit	5	8	+3
Dierenwelzijn	5	6	+1
Gendergelijkheid	3	7	+4
Gezondheid	n.r.	8	n.r.
Klimaatverandering	3	4	+1
Mensenrechten	6	9	+3
Sector			
Mijnbouw	n.r.	4	n.r.
Wapens	8	9	+1
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	1	6	+5
Gemiddeld	**4,4**	**6,8**	**+2,4**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

DSW behaalt een gemiddelde score van 6,8 (ruim voldoende) voor het beleggingsbeleid. Daarmee is sprake van een flinke verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling, toen DSW een gemiddelde score van 4,4 (onvoldoende) behaalde. De verzekeraar staat nu op de 7e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die in het onderzoek zijn meegenomen. Bij de vorige beoordeling stond DSW op de 12e plaats.

De stijging is het gevolg van verbeteringen in het beleid van DSW. Op de thema's *Mensenrechten* en *Wapens* behaalt de verzekeraar een score van 9 (zeer goed). Ook het beleid ten aanzien van belastingen, biodiversiteit en gezondheid wordt goed beoordeeld, met een score van 8 (goed). De grootste verbetering is zichtbaar bij *Transparantie en verantwoording*, waar DSW 5 punten hoger scoort dan bij de vorige beoordeling en nu uitkomt op een 6 (voldoende). Toch is op dit thema nog verdere verbetering mogelijk. Dat geldt ook voor het beleid ten aanzien van klimaatverandering, waarop DSW een 4 (onvoldoende) behaalt.

3.10 Klaverblad

3.10.1 Profiel

Klaverblad biedt schadeverzekeringen aan op de Nederlandse verzekeringsmarkt en is vooral bekend onder de merknaam Klaverblad. De verzekeraar heeft geen afzonderlijke vermogensbeheerafdeling en wordt in deze beoordeling daarom uitsluitend beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans. Op het moment dat dit rapport werd geschreven, was het jaarverslag voor het financiële jaar 2025 nog niet beschikbaar. In 2024 bedroeg het bruto premie-inkomen van Klaverblad € 253 miljoen.[86]

3.10.2 Behaalde resultaten

In Tabel 35 staan de afgeronde scores voor Klaverblad, per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 35 Overzicht scores Klaverblad

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	4	4	-
Biodiversiteit	5	7	+2
Dierenwelzijn	7	7	-
Gendergelijkheid	3	5	+2
Gezondheid	n.r.	3	n.r.
Klimaatverandering	3	5	+2
Mensenrechten	5	6	+1
Sector			
Mijnbouw	n.r.	3	n.r.
Wapens	5	9	+4
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	5	6	+1
Gemiddeld	**4,6**	**5,4**	**+0,8**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

Klaverblad behaalt een gemiddelde score van 5,4 (twijfelachtig) voor diens beleggingsbeleid. Daarmee is sprake van een verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling, toen Klaverblad een gemiddelde score van 4,6 (twijfelachtig) behaalde. Afgerond komt de gemiddelde score in beide beoordelingen uit op 5 (twijfelachtig). De verzekeraar staat nu op de 13e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die in het onderzoek zijn meegenomen. Bij de vorige beoordeling stond Klaverblad op de 10e plaats, toen een gedeelde plaats met De Goudse.

Klaverblad behaalt de hoogste score voor het beleid ten aanzien van de risicosector *Wapens*, met een score van 9 (zeer goed). Voor de thema's *Biodiversiteit* en *Dierenwelzijn* wordt het beleid beoordeeld als ruim voldoende, met een score van 7. Op de thema's *Gezondheid* en *Mijnbouw* scoort Klaverblad het laagst, met een score van 3 (ruim onvoldoende). Ook voor *Belastingen* behaalt de verzekeraar een onvoldoende, met een score van 4. Vooral op deze onderwerpen is verbetering van het beleggingsbeleid mogelijk.

3.11 Menzis

3.11.1 Profiel

Menzis is een Nederlandse zorgverzekeraar en is vooral bekend onder de merknamen Menzis, Anderzorg en VinkVink. De verzekeringsgroep heeft geen afzonderlijke vermogensbeheerafdeling en wordt in deze beoordeling daarom uitsluitend beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen €7,6 miljard.[87]

3.11.2 Behaalde resultaten

In Tabel 36 staan de afgeronde scores voor Menzis per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 36 Overzicht scores Menzis

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	4	5	+1
Biodiversiteit	4	7	+3
Dierenwelzijn	1	3	+2
Gendergelijkheid	2	4	+2
Gezondheid	n.r.	8	n.r.
Klimaatverandering	3	6	+3
Mensenrechten	8	8	-
Sector			
Mijnbouw	n.r.	6	n.r.
Wapens	9	9	-
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	8	8	-
Gemiddeld	**4,9**	**6,3**	**+1,4**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

Menzis behaalt een gemiddelde score van 6,3 (voldoende) voor het beleggingsbeleid. Daarmee is sprake van een duidelijke verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling, toen Menzis een gemiddelde score van 4,9 (twijfelachtig) behaalde. De verzekeraar staat daarmee op de 9e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die in het onderzoek zijn meegenomen. Bij de vorige beoordeling stond Menzis ook op de 9e plaats.

Menzis behaalt haar hoogste score voor het beleid ten aanzien van de risicosector *Wapens*, met een score van 9 (zeer goed). Ook het beleid ten aanzien van *Gezondheid*, *Mensenrechten* en *Transparantie en verantwoording* wordt als goed beoordeeld, met een score van 8. Vooral het beleid ten aanzien van *Dierenwelzijn* en *Gendergelijkheid* biedt ruimte voor verbetering. Op deze thema's behaalt Menzis respectievelijk een score van 3 (ruim onvoldoende) en 4 (onvoldoende).

3.12 NN Group

3.12.1 Profiel

NN Group is een internationale verzekeringsgroep die in meerdere landen actief is. In Nederland is de groep bekend onder de merknamen Nationale-Nederlanden, NN, ABN AMRO Insurance, Movir, AZL, BeFrank, OHRA en HeinenoordZicht Groep. De verzekeringsgroep heeft geen afzonderlijke vermogensbeheerafdeling en wordt in deze beoordeling daarom uitsluitend beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen €13,3 miljard.[88]

3.12.2 Behaalde resultaten

In Tabel 37 staan de afgeronde scores voor NN Group, per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 37 Overzicht scores NN Group

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	5	7	+2
Biodiversiteit	9	9	-
Dierenwelzijn	6	7	+1
Gendergelijkheid	6	8	+2
Gezondheid	n.r.	9	n.r.
Klimaatverandering	6	7	+1
Mensenrechten	9	10	+1
Sector			
Mijnbouw	n.r.	8	n.r.
Wapens	5	7	+2
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	5	8	+3
Gemiddeld	**6,4**	**7,9**	**+1,5**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

NN Group behaalt een gemiddelde score van 7,9 (goed) voor het beleggingsbeleid. Daarmee is sprake van een duidelijke verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling, toen NN Group een gemiddelde score van 6,4 (voldoende) behaalde. NN Group staat momenteel op de 4e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die binnen de reikwijdte van het onderzoek vallen. Bij de vorige beoordeling stond NN Group op de 6e plaats.

Het beleid ten aanzien van *Mensenrechten* wordt als uitstekend beoordeeld, met een score van 10. Ook voor *Biodiversiteit* en *Gezondheid* behaalt NN Group een zeer goede score van 9. Het beleid ten aanzien van *Mijnbouw*, *Transparantie en verantwoording* en *Gendergelijkheid* wordt als goed beoordeeld (score 8). Voor geen van de beoordeelde thema's behaalt NN Group een onvoldoende.

3.13 Univé

3.13.1 Profiel

Univé biedt zorg- en schadeverzekeringen aan op de Nederlandse verzekeringsmarkt en is bekend onder de merknaam Univé. De verzekeringsgroep heeft geen afzonderlijke vermogensbeheerafdeling en wordt in deze beoordeling daarom uitsluitend beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen €885 miljoen.[89]

3.13.2 Behaalde resultaten

In Tabel 38 staan de afgeronde scores voor Univé, per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 38 Overzicht scores Univé

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	5	10	+5
Biodiversiteit	9	9	-
Dierenwelzijn	4	9	+5
Gendergelijkheid	7	8	+1
Gezondheid	n.r.	8	n.r.
Klimaatverandering	6	7	+1
Mensenrechten	7	9	+2
Sector			
Mijnbouw	n.r.	7	n.r.
Wapens	10	10	-
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	7	8	+1
Gemiddeld	**6,9**	**8,5**	**+1,6**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

Univé behaalt een gemiddelde score van 8,5 (zeer goed) voor het beleggingsbeleid. Daarmee is sprake van een duidelijke verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling, toen Univé een gemiddelde score van 6,9 (ruim voldoende) behaalde. De verzekeraar staat nu op de 2e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die in het onderzoek zijn meegenomen. Bij de vorige beoordeling stond Univé op de 5e plaats.

Voor de thema's *Belastingen* en de risicosector *Wapens* wordt het beleid van Univé als uitstekend beoordeeld, met een score van 10. Ook voor *Biodiversiteit*, *Dierenwelzijn* en *Mensenrechten* behaalt Univé een zeer goede score van 9. Voor geen van de beoordeelde thema's behaalt Univé een onvoldoende.

3.14 VGZ

3.14.1 Profiel

VGZ biedt zorgverzekeringen aan op de Nederlandse markt en is bekend onder de merknamen VGZ, Bewuzt, UnitedConsumers, Univé Zorg, IZA VNG, Zorgzaam, Zekur, IZA, IZZ en UMC. De verzekeringsgroep heeft geen afzonderlijke vermogensbeheerafdeling en wordt in deze beoordeling daarom uitsluitend beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen €15,3 miljard.[90]

3.14.2 Behaalde resultaten

In Tabel 39 staan de afgeronde scores voor VGZ, per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 39 Overzicht scores VGZ

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	9	8	-1
Biodiversiteit	9	7	-2
Dierenwelzijn	9	8	-1
Gendergelijkheid	6	7	+1
Gezondheid	n.r.	6	n.r.
Klimaatverandering	8	5	-3
Mensenrechten	9	8	-1
Sector			
Mijnbouw	n.r.	6	n.r.
Wapens	9	9	-
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	7	10	+3
Gemiddeld	**8,3**	**7,3**	**-1,0**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

VGZ behaalt een gemiddelde score van 7,3 (ruim voldoende) voor het beleggingsbeleid. Daarmee is sprake van een daling ten opzichte van de vorige beoordeling, toen VGZ een gemiddelde score van 8,3 (goed) behaalde. De verzekeraar staat nu op de 6e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die in het onderzoek zijn meegenomen. Bij de vorige beoordeling stond VGZ op de 3e plaats.

VGZ behaalt haar hoogste score voor *Transparantie en verantwoording*, met een 10 (uitstekend). Ook het beleid ten aanzien van de risicosector *Wapens* wordt als zeer goed beoordeeld, met een score van 9. Vooral het beleid ten aanzien van *Klimaatverandering* biedt ruimte voor verbetering; op dit thema behaalt VGZ een score van 5 (twijfelachtig). Ook voor *Gezondheid* en *Mijnbouw* kan het beleid verder worden verbeterd, met een score van 6 (voldoende) op beide thema's.

3.15 ZLM

3.15.1 Profiel

ZLM biedt schadeverzekeringen aan op de Nederlandse verzekeringsmarkt en is bekend onder de merknaam ZLM. De verzekeraar heeft geen afzonderlijke vermogensbeheerafdeling en wordt in deze beoordeling daarom uitsluitend beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen €181 miljoen.[91]

3.15.2 Behaalde resultaten

In Tabel 40 staan de afgeronde scores voor ZLM per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 40 Overzicht scores ZLM

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	4	3	-1
Biodiversiteit	1	2	+1
Dierenwelzijn	1	2	+1
Gendergelijkheid	1	1	-
Gezondheid	n.r	3	n.r
Klimaatverandering	4	4	-
Mensenrechten	4	5	+1
Sector			
Mijnbouw	n.r	3	n.r
Wapens	10	8	-2
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	4	5	+1
Gemiddeld	**3,6**	**3,6**	**-**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

ZLM behaalt een gemiddelde score van 3,6 (onvoldoende) voor het beleggingsbeleid. Daarmee blijft de gemiddelde score ongewijzigd ten opzichte van de vorige beoordeling, toen ZLM eveneens een 3,6 (onvoldoende) behaalde. De verzekeraar staat nu op de 14e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die in het onderzoek zijn meegenomen. Bij de vorige beoordeling stond ZLM op de 13e plaats.

ZLM behaalt haar hoogste score voor het beleid ten aanzien van de risicosector *Wapens*, met een 8 (goed). Voor de thema's *Mensenrechten* en *Transparantie en verantwoording* behaalt de verzekeraar een score van 5 (twijfelachtig). Op de overige thema's wordt het beleid als onvoldoende tot zeer slecht beoordeeld.

3.16 Zorg en Zekerheid

3.16.1 Profiel

Zorg en Zekerheid biedt zorgverzekeringen aan op de Nederlandse markt en is bekend onder de merknamen Zorg & Zekerheid en AZVZ (Algemeen Ziekenfonds voor de Zeevisserij). De verzekeringsgroep heeft geen afzonderlijke vermogensbeheerafdeling en wordt in deze beoordeling daarom uitsluitend beoordeeld op het beleid ten aanzien van de eigen balans. In 2025 bedroeg het bruto premie-inkomen €1,8 miljard.[92]

3.16.2 Behaalde resultaten

In Tabel 41 staan de afgeronde scores voor Zorg en Zekerheid per duurzaamheidsthema, risicosector en aspect van de bedrijfsvoering. Hierbij worden de onderzoeksresultaten van de huidige beoordeling vergeleken met de resultaten van de vorige beleidsbeoordeling uit 2024.

Tabel 41 Overzicht scores Zorg en Zekerheid

Thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering	Scores 2024	Scores 2026	Verschil
Thema			
Belastingen	5	6	+1
Biodiversiteit	7	8	+1
Dierenwelzijn	3	4	+1
Gendergelijkheid	4	4	-
Gezondheid	n.r	9	n.r
Klimaatverandering	5	5	-
Mensenrechten	9	9	-
Sector			
Mijnbouw	n.r	5	n.r
Wapens	10	8	-2
Bedrijfsvoering			
Transparantie en verantwoording	5	4	-1
Gemiddeld	**6,0**	**6,3**	**+0,3**

Noot: In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn arbeidsrechten en corruptie niet meegenomen in het gemiddelde van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers (op één decimaal).

Zorg & Zekerheid behaalt een gemiddelde score van 6,3 (voldoende) voor het beleggingsbeleid. Daarmee is sprake van een lichte verbetering ten opzichte van de vorige beoordeling, toen de verzekeraar een gemiddelde score van 6,0 (voldoende) behaalde. Zorg & Zekerheid staat nu op de 10e plaats van de 16 verzekeringsgroepen die in het onderzoek zijn meegenomen. Bij de vorige beoordeling stond de verzekeraar op de 7e plaats.

Het beleid ten aanzien van *Mensenrechten* wordt als zeer goed beoordeeld, met een score van 9. Ook voor *Biodiversiteit* en de risicosector *Wapens* behaalt Zorg & Zekerheid een goede score van 8. Vooral op de thema's *Dierenwelzijn*, *Gendergelijkheid* en *Transparantie en verantwoording* is ruimte voor verbetering. Op deze thema's wordt het beleid als onvoldoende beoordeeld, met een score van 4.

4

Conclusies

4.1 Algemeen overzicht scores

Tabel 42 en Tabel 43 geven per verzekeringsgroep een overzicht van de rapportcijfers voor alle onderzochte duurzaamheidsthema's, risicosectoren, en voor transparantie en verantwoording. Ook is de gemiddelde beleidsscore opgenomen, afgerond op een geheel getal.

Tabel 42 Scores van verzekeringsgroepen 1-8 per thema

Thema's, sectoren en aspecten van de bedrijfsvoering	**Achmea**	**Allianz**	**Ansvarldéa**	**ANWB-Unigarant**	**ASR**	**Athora**	**CZ**	**De Goudse**	**Gemiddelde 2026**	Gemiddelde 2024
Thema										
Belastingen	9	3	9	10	3	1	9	9	**6,3**	5,4
Biodiversiteit	9	2	5	9	8	1	8	6	**6,4**	6,4
Dierenwelzijn	8	1	6	8	3	1	9	8	**5,5**	5,1
Gendergelijkheid	9	4	5	7	7	1	6	6	**5,5**	4,1
Gezondheid	9	1	7	10	8	1	9	6	**6,5**	-
Klimaatverandering	6	3	3	5	6	1	4	4	**4,6**	4,8
Mensenrechten	8	6	9	9	9	1	9	8	**7,6**	6,8
Sector										
Mijnbouw	9	2	3	10	5	1	7	5	**5,1**	-
Wapens	9	3	4	10	9	2	9	4	**7,4**	7,5
Bedrijfsvoering										
Transparantie en verantwoording	9	4	7	7	7	3	8	5	**6,3**	4,8
Gemiddeld	**8,6**	**2,8**	**5,6**	**8,3**	**6,4**	**1,0**	**7,8**	**5,9**	**6,1**	5,7

Noot: Gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde scores (op één decimaal). De geselecteerde onderwerpen verschillen deels van die van 2024. In 2024 waren *Arbeidsrechten* en *Corruptie* opgenomen; in 2026 hebben deze onderwerpen plaatsgemaakt voor *Gezondheid* en *Mijnbouw*. De overige acht onderwerpen zijn ongewijzigd gebleven. In de berekening van de gemiddelde scores uit 2024 is Ansvarldéa niet opgenomen, omdat Ansvarldéa toen nog niet werd beoordeeld. In de berekening van de gemiddelde scores uit 2024 is ONVZ wel meegenomen. Omdat ONVZ per 1 januari 2027 wordt overgenomen door VGZ, is ONVZ deze keer niet meer in de beleidsbeoordeling meegenomen.

Tabel 43 Scores van verzekeringsgroepen 9–16 per thema

Thema's, sectoren en aspecten van de bedrijfsvoering	DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Univé	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid	Gemiddelde 2026	Gemiddelde 2024
Thema										
Belastingen	8	4	5	7	10	8	3	6	**6,3**	5,4
Biodiversiteit	8	7	7	9	9	7	2	8	**6,4**	6,4
Dierenwelzijn	6	7	3	7	9	8	2	4	**5,5**	5,1
Gendergelijkheid	7	5	4	8	8	7	1	4	**5,5**	4,1
Gezondheid	8	3	8	9	8	6	3	9	**6,5**	-
Klimaatverandering	4	5	6	7	7	5	4	5	**4,6**	4,8
Mensenrechten	9	6	8	10	9	8	5	9	**7,6**	6,8
Sector										
Mijnbouw	4	3	6	8	7	6	3	5	**5,2**	-
Wapens	9	9	9	7	10	9	8	8	**7,4**	7,5
Bedrijfsvoering										
Transparantie en verantwoording	6	6	8	8	8	10	5	4	**6,3**	4,8
Gemiddeld	**6,8**	**5,4**	**6,3**	**7,9**	**8,5**	**7,3**	**3,6**	**6,3**	**6,1**	5,7

Noot: Gemiddelden zijn berekend op basis van niet-afgeronde scores (op één decimaal). De geselecteerde onderwerpen verschillen deels van die van 2024. In 2024 waren *Arbeidsrechten* en *Corruptie* opgenomen; in 2026 hebben deze onderwerpen plaatsgemaakt voor *Gezondheid* en *Mijnbouw*. De overige acht onderwerpen zijn ongewijzigd gebleven. In de berekening van de gemiddelde scores uit 2024 is AnsvarIdéa niet opgenomen, omdat AnsvarIdéa toen nog niet werd beoordeeld. In de berekening van de gemiddelde scores uit 2024 is ONVZ wel meegenomen. Omdat ONVZ per 1 januari 2027 wordt overgenomen door VGZ, is ONVZ deze keer niet meer in de beleidsbeoordeling meegenomen.

Tabel 44 laat zien hoe de gemiddelde scores van de 16 verzekeringsgroepen voor de tien onderzochte thema's, sectoren en aspecten van de bedrijfsvoering zijn veranderd ten opzichte van de laatste actualisering van het beleidsonderzoek van de Eerlijke Verzekeringswijzer in 2024. AnsvarIdéa werd in 2026 voor het eerst beoordeeld.

Tabel 44 Vergelijking gemiddelde scores in 2024 en 2026

Verzekeraar	Score in 2024	Score in 2026	Verandering
Achmea	8,3	8,6	+0,3
Allianz	3,3	2,8	-0,5
ANWB-Unigarant	5,5	8,3	+2,8
AnsvarIdéa	n.v.t.	5,6	n.v.t.
ASR	8,3	6,4	-1,9
Athora	1,0	1,0	-
CZ	7,3	7,8	+0,5

Verzekeraar	Score in 2024	Score in 2026	Verandering
De Goudse	4,8	5,9	+1,1
DSW	4,4	6,8	+2,4
Klaverblad	4,6	5,4	+0,8
Menzis	4,9	6,3	+1,4
NN Group	6,4	7,9	+1,5
Univé	6,9	8,5	+1,6
VGZ	8,3	7,3	-1,0
ZLM	3,6	3,6	-
Zorg en Zekerheid	6,0	6,3	+0,3
Gemiddeld	**5,7**	**6,1**	**+0,4**

Noot: De thema's verschillen deels van die van 2024. In 2024 werden *Arbeidsrechten* en *Corruptie* beoordeeld; in 2026 zijn deze thema's vervangen door *Gezondheid* en *Mijnbouw*. Om de resultaten beter vergelijkbaar te maken, zijn *Arbeidsrechten* en *Corruptie* niet meegenomen in de weergave van de gemiddelde scores van 2024. Hierdoor kunnen de gemiddelden afwijken van de in 2024 gepubliceerde gemiddelden. De gemiddelde scores zijn berekend op basis van niet-afgeronde rapportcijfers voor het beleid op de 10 verschillende onderwerpen (op één decimaal).

Om in meer inzicht te geven hoe de veranderingen in scores tot stand zijn gekomen, geven Tabel 45 en Tabel 46 per verzekeraar de verandering weer in de score voor een thema, sector of aspect van de bedrijfsvoering ten opzichte van de vorige beoordeling. Ook wordt de totale verandering in scores weergegeven, waarbij de (positieve of negatieve) veranderingen in scores van alle zestien verzekeraars bij elkaar zijn opgeteld.

Tabel 45 Veranderingen in scores ten opzichte van vorige beoordeling voor verzekeringsgroepen 1–8

Thema's, sectoren en aspecten van de bedrijfsvoering	Achmea	Allianz	Ansvarldéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse	Totaal
Thema									
Belastingen	-	-1	n.r.	+3	-5	-	+2	+6	+16
Biodiversiteit	+1	-	n.r.	+3	-2	-	-2	-2	+6
Dierenwelzijn	-1	-2	n.r.	+2	-3	-	0	+6	+12
Gendergelijkheid	-	+1	n.r.	+6	-1	-	+1	+4	+23
Gezondheid	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
Klimaatverandering	-1	-	n.r.	+1	-1	-	-2	-2	-
Mensenrechten	-	+1	n.r.	+2	-1	-	+1	+2	+12
Sector									
Mijnbouw	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.
Wapens	+1	-	n.r.	+3	-1	+1	+1	-5	+2
Bedrijfsvoering									

Thema's, sectoren en aspecten van de bedrijfsvoering	Achmea	Allianz	Ansvaridéa	ANWB-Unigarant	ASR	Athora	CZ	De Goudse	Totaal
Transparantie en verantwoording	+1	+1	n.r.	+1	-	+2	+3	+3	+24
Gemiddeld	**+0,3**	**-0,5**	**n.r.**	**+2,8**	**-1,9**	**-**	**+0,5**	**+1,1**	

Tabel 46 Veranderingen in scores ten opzichte van vorige beoordeling voor verzekeringsgroepen 9 - 16

Thema's, sectoren en aspecten van de bedrijfsvoering	DSW	Klaverblad	Menzis	NN Group	Unive	VGZ	ZLM	Zorg en Zekerheid	Totaal
Thema									
Belastingen	+4	-	+1	+2	+5	-1	-1	+1	+16
Biodiversiteit	+3	+2	+3	-	-	-2	+1	+1	+6
Dierenwelzijn	+1	-	+2	+1	+5	-1	+1	+1	+12
Gendergelijkheid	+4	+2	+2	+2	+1	+1	-	-	+23
Gezondheid	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r	n.r	n.r.
Klimaatverandering	+1	+2	+3	+1	+1	-3	-	-	-
Mensenrechten	+3	+1	0	+1	+2	-1	+1	-	+12
Sector									
Mijnbouw	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r.	n.r	n.r	n.r.
Wapens	+1	+4	-	+2	-	-	-2	-2	+2
Bedrijfsvoering									
Transparantie en verantwoording	+5	+1	-	+3	+1	+3	+1	-1	+24
Gemiddeld	**+2,4**	**+0,8**	**+1,4**	**+1,5**	**+1,6**	**-1,0**	**-**	**+0,3**	

4.2 Conclusies beleidsbeoordeling

Op basis van de tabellen in paragraaf 4.1 kunnen de volgende conclusies worden getrokken uit de beoordeling van het beleid van zestien verzekeringsgroepen:

- **Gemiddeld genomen is het beleid van de verzekeraars sinds 2024 verbeterd**

  De resultaten van de beleidsbeoordeling laten zien dat het beleid van de verzekeraars sinds de vorige beoordeling in 2024 per saldo is verbeterd. Dit komt ook tot uiting in de rapportcijfers: waar de verzekeraars in 2024 gemiddeld een 5,7 scoorden, komt de gemiddelde score in 2026 uit op 6,1, ondanks dat de methodologie op sommige onderdelen veeleisender is geworden.

- **Achmea blijft koploper, terwijl ASR sterk terugvalt**

  Achmea blijft, net als in 2024, koploper en heeft haar score bovendien verder verbeterd. Met een gemiddelde score van 8,6 (in 2024: 8,3) wordt het beleid nu als zeer goed beoordeeld.

  Daartegenover staat ASR, die sinds de vorige beoordeling een duidelijke daling laat zien. In 2024 behoorde ASR met een gemiddelde score van 8,3 (goed) nog tot de koplopers. In 2026 komt de score uit op 6,4 (voldoende). Deze daling hangt samen met het nieuw gepubliceerde beleggingsbeleid. Waar het eerdere beleid veel gedetailleerdere verwachtingen aan bedrijven stelde, worden deze verwachtingen in het nieuwe beleid meer op hoofdlijnen beschreven. Hierdoor voldoet ASR niet langer aan een aanzienlijk aantal beoordelingscriteria van de Fair Finance Guide-methodologie.

- **Meerderheid van verzekeraars laten een duidelijke verbetering van het beleid zien**

  Bij 10 van de 16 verzekeraars is sprake van een verbetering van het beleid. ANWB-Unigarant heeft de score sterk verbeterd, van 5,5 (voldoende) in 2024 naar 8,3 (goed) in 2026. Daarnaast zijn er ook verbeteringen zichtbaar bij DSW (van 4,4 naar 6,8), Univé (van 6,9 naar 8,5), NN Group (van 6,4 naar 7,9), Menzis (van 4,9 naar 6,3), De Goudse (van 4,8 naar 5,9), Klaverblad (van 4,6 naar 5,4), CZ (van 7,3 naar 7,8), en Achmea (van 8,3 naar 8,6) en Zorg en Zekerheid (van 6,0 naar 6,3).

  AnsvarIdéa is in deze beoordeling voor het eerst meegenomen en behaalt met een score van 5,6 net een voldoende. Allianz en Athora blijven met respectievelijk 2,8 (ruim onvoldoende) en 1,0 (zeer slecht) de hekkensluiters in de beleidsbeoordeling.

  Al met al laten de resultaten een positieve ontwikkeling zien: een meerderheid van de beoordeelde verzekeraars heeft stappen gezet in de verbetering van het beleid van het beleid. Tegelijkertijd blijven er duidelijke verschillen bestaan tussen verzekeraars en is er bij een aantal partijen nog aanzienlijke ruimte voor verbetering.

- **Vooral het beleid ten aanzien van *Belastingen, Gendergelijkheid, Mensenrechten* en *Transparantie en verantwoording* verbeteren**

  Naast de ontwikkeling van de gemiddelde totaalscores zijn ook op afzonderlijke maatschappelijke onderwerpen positieve trends zichtbaar. De grootste vooruitgang is geboekt op het gebied van *Transparantie & verantwoording* (gemiddelde score +1,5) en *Gendergelijkheid* (+1,4). Ook op de thema's *Belastingen* (+0,9), *Mensenrechten* (+0,8) en *Dierenwelzijn* (+0,4) zijn de gemiddelde scores verbeterd ten opzichte van de vorige beoordeling.

  Op het thema *Belastingen* nemen steeds meer verzekeringsgroepen concrete verwachtingen op in hun beleggingsbeleid ten aanzien van belasting-gerelateerde informatie. Dergelijke rapportagevereisten zijn relevant, omdat gedetailleerde informatie - over onder meer bedrijfsactiviteiten, omzet, winst en betaalde belastingen - van belang is om mogelijke oneerlijke belastingpraktijken te kunnen signaleren.

  Ook op het gebied van *Gendergelijkheid* formuleren verzekeringsgroepen vaker concrete verwachtingen voor de bedrijven waarin zij beleggen. Daarnaast hebben meer verzekeringsgroepen expliciet beleid opgenomen om gendergelijkheid binnen hun eigen bedrijfsvoering te bevorderen.

  Op het gebied van transparantie en verantwoording is eveneens een duidelijke ontwikkeling zichtbaar. Het aantal verzekeraars met een klachtenmechanisme waar niet alleen klanten, maar ook derden klachten kunnen indienen over bedrijven waarin de verzekeraar belegt, is verdubbeld. Inmiddels beschikken tien van de zestien onderzochte verzekeringsgroepen over een klachtenmechanisme waar klachten over door hen gefinancierde activiteiten kunnen worden ingediend en behandeld.

- ***Dierenwelzijn*, *Gendergelijkheid, Klimaatverandering,* en *Mijnbouw* blijven aandachtspunten**

  Tegelijkertijd laat de beoordeling zien dat er nog aanzienlijke ruimte is voor verdere verbetering. Verschillende onderwerpen blijven aandacht vragen. Het beleid op het gebied van *Dierenwelzijn* (5,5), *Gendergelijkheid* (5,5), *Klimaatverandering* (4,6) en *Mijnbouw* (5,1) mag gemiddeld als minimaal twijfelachtig worden beoordeeld. Met name op het gebied van *Klimaatverandering* blijft de gemiddelde score daarmee achter.

  Voor *Gendergelijkheid* is een positieve ontwikkeling ten opzichte van de vorige beoordeling zichtbaar (in 2024 was de gemiddelde score nog een 3,2), maar het is van belang dat deze ontwikkeling wordt voortgezet.

  Ook het beleid op het gebied van *Mijnbouw* wordt op zich beter beoordeeld, maar dan in vergelijking met de beoordeling in 2022, toen de verzekeraars gemiddeld een 2,8 scoorden. In 2024 werd het mijnbouwbeleid niet meegenomen in de beoordeling.

  Voor wat betreft het beleid op het gebied van *Dierenwelzijn* blijft de ontwikkeling achter ten opzichte van de progressie die eerder geboekt werd tussen de beleidsbeoordeling in 2022 (score: 2,5) en 2024 (score: 5,1).

- **Ketenverantwoordelijkheid wordt vaker onderdeel van het beleggingsbeleid**

  Over de gehele linie van onderwerpen valt op dat verzekeraars bedrijven steeds vaker vragen om ketenverantwoordelijkheid te nemen. Verzekeraars verwachten in toenemende mate van bedrijven dat ze criteria op het gebied van milieu, maatschappij en behoorlijk bestuur niet alleen toepassen in de directe bedrijfsvoering, maar ook opnemen in het inkoopbeleid en in contractuele afspraken met onderaannemers en toeleveranciers. Deze ontwikkeling was ook al zichtbaar in de vorige beleidsbeoordeling en lijkt zich in 2026 voort te zetten.

- **Positieve ontwikkeling, maar verdere concretisering blijft nodig**

  Al met al laten de resultaten zien dat het beleid van verzekeraars sinds 2024 gemiddeld genomen een positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt. Tegelijkertijd verschillen de prestaties sterk per verzekeraar en per onderwerp. De resultaten onderstrepen daarmee dat verdere concretisering van beleidsverwachtingen, met name op de onderwerpen waarop het beleid nog als onvoldoende of twijfelachtig wordt beoordeeld, nodig blijft om de positieve ontwikkeling voort te zetten.

Bronvermeldingen

1 Laplane, J., C. Rajeevan and J.W. van Gelder (2025, February), *Fair Finance Guide International Methodology 2025*, Amsterdam, The Netherlands: Profundo.

2 Laplane, J., C. Rajeevan and J.W. van Gelder (2025, February), *Fair Finance Guide International Methodology 2025*, Amsterdam, The Netherlands: Profundo.

3 OESO (2023), *OESO Richtlijnen voor Multinationale Organisaties inzake Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen*;

Verenigde Naties Human Rights Council (2011), *Report of the Special Representative of the Secretary General on the issue of human rights and transnational corporations and other business enterprises, John Ruggie Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the Verenigde Naties "Protect, Respect and Remedy" Framework, Human Rights Council*, A/HRC/17/31, Para 6. Online: http://business-humanrights.org/sites/default/files/media/documents/ruggie/ruggie-guiding-principles-21-mar-2011.pdf, bekeken in september 2026;

PBAF (2024), *Biodiversity footprinting standard: financed impacts – assessment of financed biodiversity impact through model-based biodiversity footprinting*;

FARMS Initiatief (N.d.), ''Responsible Minimum Standards'', online: https://www.farmsinitiative.org/safeguardwelfare, bekeken in september 2026.

4 ActionAid (2011), *Addicted to tax havens: The secret life of the FTSE 100*, Londen, Verenigd Koninkrijk: ActionAid;

ActionAid (2013), *How tax havens plunder the poor*, Londen, Verenigd Koninkrijk: ActionAid;

ICIJ (n.d.), "The Panama Papers: Politicians, Criminals and the Roques Industry That Hides Their Cash", online: https://www.icij.org/investigations/panama-papers/, bekeken in september 2026;

ICIJ (nd.), "Paradise papers: Secrets of the global elite", online: https://www.icij.org/investigations/paradise-papers/, bekeken in september 2026.

5 Tax Justice Network (2025, november), *State of tax justice 2025*, Tax Justice Network.

6 Eurodad (2014), *Going Offshore. How development finance institutions support companies using the world's most secretive financial centres*, Eurodad;

UNCTAD Investment and Enterprise Division (2015, March), *FDI, Tax and Development. The fiscal role of multinational enterprises: towards guidelines for Coherent International Tax and Investment Policies*, UNCTAD.

7 SDG Nederland (Z.d.), ''SDG 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten'', online: https://www.sdgnederland.nl/SDG/16-vrede-justitie-en-sterke-publieke-diensten/, bekeken in september 2026;

8 SDG Nederland (Z.d.), ''SDG 17 Partnerschap om de doelen te bereiken'', online: https://www.sdgnederland.nl/SDG/17-partnerschap-om-de-doelen-te-bereiken/, bekeken in september 2026;

9 SDG Nederland (Z.d.), ''SDG 1 Geen armoede'', online: https://www.sdgnederland.nl/SDG/1-geen-armoede,bekeken in september 2026;

SDG Nederland (Z.d.), ''SDG 10: Ongelijkheid verminderen'', online: https://www.sdgnederland.nl/SDG/10-ongelijkheid-verminderen/, bekeken in september 2026;

10 IPBES (2019), *Summary for Policymakers of the Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*, Bonn, Germany: Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services.

11 UNEP (Z.d.), ''Facts about the nature crisis'', online: https://www.unep.org/facts-about-nature-crisis, bekeken in september 2026.

12 UNEP (Z.d.), ''Facts about the nature crisis'', online: https://www.unep.org/facts-about-nature-crisis, bekeken in september 2026.

13 Minderhoud, K. (2024, februari), *Biodiversiteit: van vergeten naar verweven, perspectief op "mainstreaming" in hulp- en handelsbeleid*, Den Haag, Nederland: Planbureau voor Leefomgeving;

WWF (Z.d.), ‘‘Effects of climate change’’, online: https://www.worldwildlife.org/our-work/climate/effects-of-climate-change/, bekeken in september 2026;

WWF (Z.d.), ‘‘Arctic’’, online: https://www.worldwildlife.org/places/arctic/, bekeken in september 2026;

WWF (Z.d.), ‘‘South West Indian Ocean’’, online: https://www.worldwildlife.org/places/southwest-indian-ocean/, bekeken in september 2026;

WWF (Z.d.), ‘‘Amazon’’, online: https://www.worldwildlife.org/places/amazon/, bekeken in september 2026.

14 WWF Australië (2018, 9 oktober), ‘‘How many birds die from plastics pollution’’, online: https://wwf.org.au/blogs/how-many-birds-die-from-plastic-pollution/, bekeken in september 2026.

15 Villarrubia-Gómez, P., B. Carney Almroth, M. Erkisen, M. Ryberg et al. (2024), Plastic pollution exacerbates the impacts of all planetary boundaries, *One Earth,* 7(12), pp. 2119-2138, doi: 10.1016/j.oneear.2024.10.017.

16 IUCN NL (2025, 13 maart), ‘‘De impact van diepzeemijnbouw op biodiversiteit, klimaat en gemeenschappen’’, online: http://iucn.nl/verhaal/de-impact-van-diepzeemijnbouw-op-biodiversiteit-klimaat-en-gemeenschappen/, bekeken in september 2026.

17 SDG Nederland (Z.d.), “Dit zijn de Sustainable Development Goals”, online: https://www.sdgnederland.nl/de-17-sdgs/, bekeken in september 2026.

18 Verenigde Naties (2022, December 19), ‘‘Convention on Biological Diversity: Nations Adopt Four Goals, 23 Targets for 2030 In Landmark UN Biodiversity Agreement’’, online: https://www.cbd.int/article/cop15-cbd-press-release-final-19dec2022, bekeken in september 2026.

19 Farm Animal Welfare Council (z.d.), "Five Freedoms", online: http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20121007104210/http:/www.fawc.org.uk/freedoms.htm, bekeken in september 2026.

20 Ritchie, H. (2023), ‘‘How many animals are factory-farmed?’’, *Our World in Data,* online: https://ourworldindata.org/how-many-animals-are-factory-farmed, bekeken in september 2026.

21 RSPCA (Z.d.), “Farm animal welfare”, online: https://www.rspca.org.uk/adviceandwelfare/farm, bekeken in september 2026.

22 WAP (2017, mei), *Taken for a ride: the conditions for elephants used in tourism in Asia*, World Animal Protection.

23 WAP (2024, januari), *Checking out of cruelty: how to end wildlife tourism’s holiday horrors*, World Animal Protection.

24 FAO (Z.d.), “Animal production”, online: https://www.fao.org/animal-production/en, bekeken in november 2025.

25 FAO (Z.d.), “Animal welfare”, online: https://www.fao.org/partnerships/livestock-dialogue/areas-of-work/action-networks/animal-welfare/en , bekeken in september 2026.

26 Kuepper, B. (2023, November), Impacts of a Shift to Plant Proteins – Effects of reduced meat production on GHG emissions, land, and water use, Amsterdam, The Netherlands: Profundo.

27 College voor de Rechten van de Mens (Z.d.), ‘‘Gendergelijkheid’’, online: https://www.mensenrechten.nl/themas/gendergelijkheid, bekeken in september 2026.

28 Sociaal Economische Raad (2024, September), *Diversiteitswijzer: gendergelijkheid, positie van vrouwen op de arbeidsmarkt*, Den Haag, Nederland: Sociaal Economische Raad.

29 UN Committee on the Elimination of Discrimination against Women (2010), General Recommendation N. 28 The Code Obligations of States Parties under Article 2 of the Convention, CEDAW/C/CG/28, para 5, New York, Verenigde Staten: Verenigde Naties; p. 31.

UN WOMEN (2017) “The UN WOMEN Gender and Economics Training Manual”, New York, Verenigde Staten: Verenigde Naties.

30 UN Women and United Nations Department of Economic and Social Affairs (2023), *Progress on the Sustainable Development Goals: the Gender Snapshot 2023*.

31 Demirgüç-Kunt, A., L. Klapper, D. Singer, and S. Ansar (2022), The Global Findex Database 2021: Financial Inclusion, Digital Payments, and Resilience in the Age of COVID-19, Washington, DC, the United States: World Bank.

32 World Bank (2024), *Women, Business and the Law 2024*, Washington D.C., Verenigde Staten: World Bank.

33 WHO (2026, 18 June), ''Violence against women'', online: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women, bekeken in september 2026.

34 World Bank (2024), *Women, Business and the Law 2024*, Washington D.C., Verenigde Staten: World Bank;

International Labour Organization (2025), Global Wage Report 2024-25: Is wage inequality decreasing globally?, Genève, Zwitserland: ILO.

35 Equileap (2024), *Gender Equality Global Report & Ranking: 2024 Edition,* Amsterdam, The Netherlands: Equileap.

36 Erasmus Universiteit (2025, 24 november), ''Gelijke beloning begint bij het doorbreken van vooroordelen'', online: https://www.eur.nl/nieuws/gelijke-beloning-begint-bij-het-doorbreken-van-vooroordelen, bekeken in september 2026.

37 SDG Nederland (Z.d.), ''5 Gendergelijkheid'', online: https://www.sdgnederland.nl/SDG/5-gendergelijkheid/, bekeken in september 2026.

38 ISO (2010), ISO 26000:2010 Guidance on social responsibility, ISO.

39 ISO (2010), ISO 26000: 2010 Guidance on Social Responsibility, Genève, Zwitserland: ISO.

40 Europees Parlement (2016), Setting criteria on endocrine disruptors Follow-up to the General Court judgment, EPRS | European Parliamentary Research Service, p. 8;

Gore, A.C. et al. (2015), "EDC-2: The Endocrine Society's Second Scientific Statement on Endocrine-Disrupting Chemicals", Endocrine Reviews, 36(6):1-150.

WWF International (z.d.), "Endocrine Disrupting Chemicals. Problems with toxic: EDC's. Wildlife and humans are exposed daily to these pervasive chemicals", online: https://wwf.panda.org/knowledge_hub/teacher_resources/webfieldtrips/toxics/our_chemical_world/edcs/ bekeken in september 2026;

41 WHO (2023, 13 september), "Fact sheet – Drinking-water", online: https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/drinking-water, bekeken in september 2026.

42 Goodman, L.K. en K. Mulik (2015), Clearing the Air, Palm Oil, Peat Destruction and Air Pollution, Cambridge, Verenigde Staten: Union of Concerned Scientists;

Climate Progress (2015, januari), "For Peat's Sake: Drying and Burning Wetlands Amplify Global Warming", online: https://thinkprogress.org/for-peats-sake-drying-and-burning-wetlands-amplify-global-warming-8c03f190a086/, bekeken in September 2026.

43 Access to Medicine Foundation (2024, 19 november), Access to Medicine Index 2024, Amsterdam, Nederland: Access to Medicine Foundation.

44 ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control), EFSA (EuropeanFood Safety Authority), and EMA (European Medicines Agency) (2017). "ECDC/EFSA/EMA second jointreport on the integrated analysis of the consumption of antimicrobial agents and occurrence ofantimicrobial resistance in bacteria from humans and food-producing animals–Joint InteragencyAntimicrobial Consumption and Resistance Analysis (JIACRA) Report". EFSA Journal, 15(7):4872,135;

45 WHO (2026, 4 augustus.), "Infant and young child feeding", online: https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/infant-and-young-child-feeding, bekeken in September 2026.

46 WHO (2025), WHO Report on the Global Tobacco Epidemic, 2025: Warning about the dangers of tobacco, Genève, Zwitserland: World Health Organization, p. 40.

47 Costello, M.J., M.M. Vale, W. Kiessling, et al. (2022), Cross-Chapter Paper 1: Biodiversity Hotspots. In: *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability.* Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, Cambridge University Press, Cambridge, Verenigd Koninkrijk en New York, NY, Verenigde Staten, pp. 2123–2161;

Cooley, S., D. Schoeman, L. Bopp, P. Boyd, et al. (2022), Oceans and Coastal Ecosystems and Their Services. In: *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability.* Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, Cambridge University Press, Cambridge, Verenigd Koninkrijk en New York, NY, Verenigde Staten, pp. 379–550;

Kuzma, S., M.F.P. Bierkens, S. Lakshman, T. Luo, et al. (2023), *Aqueduct 4.0: Updated decision-relevant global water risk indicators*, Technical Note, Washington DC, Verengide Staten: World Resources Institute;

48 IPCC (2021), Climate Change 2021: The Physical Science Basis: Summary for Policymakers, Geneva, Switzerland, p. 4.

Stern, N. (2007), The Economics of Climate Change: the Stern Review, Cambridge, Verenigd Koninkrijk: Cambridge University Press.

49 IPCC (2021), Climate Change 2021: The Physical Science Basis: Summary for Policymakers, Geneva, Switzerland, p. 4.

Stern, N. (2007), The Economics of Climate Change: the Stern Review, Cambridge, Verenigd Koninkrijk: Cambridge University Press.

50 UNFCCC (2015, 12 december), Historic Paris Agreement on Climate Change. 195 Nations Set Path to Keep Temperature Rise Well Below 2 Degrees Celsius; UNFCCC (2016, 29 januari), Report of the Conference of the Parties on its twenty-first session, held in Paris from 30 November to 13 December 2015, p.2.

51 UNFCCC (2021), ''Glasgow Climate Pact'', online: https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_10_add1_adv.pdf, bekeken in januari 2026.

52 SDG Nederland (z.d.), "13 Klimaatactie, online: https://www.sdgnederland.nl/SDG/13-klimaatactie/, bekeken in september 2026.

53 UNEP (2025), *Emissions Gap Report 2025: Off target, continued collective inaction puts global temperature goal at risk*, Verenigde Naties Environment Programme (UNEP), p. xii.

54 Van Gelder, J., P. Boev, J. Laplane, J. Sanchez et al. (2025), *Biogas in the EU: a policy and financial analysis*, Amsterdam, The Netherlands: Profundo.

55 Bureau van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de Verenigde Naties (2023, juli), "Paying polluters: the catastrophic consequences of investor-State dispute settlement for climate and environment action and human rights", online: https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/a78168-paying-polluters-catastrophic-consequences-investor-state-dispute, bekeken in December 2025;

56 TCFD (2017, juni), Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures, Basel, Switzerland: Financial Stability Board;

International Financial Reporting Standards (Z.d.), "ISSB and TCFD", online: https://www.ifrs.org/sustainability/tcfd/, bekeken in September 2026.

57 Verenigde Naties (1948, december), Universal Declaration of Human Rights, Verenigde Naties General Assembly resolution 217 A (III).

58 Amnesty International (2018, februari), Amnesty International Report 2017-18: The state of the world's human rights, Londen, Verenigd Koninkrijk: Amnesty International.

59 Institute for Human Rights ad Informed Consent (2022, 13 december), ''What is Free, Prior and Informed Consent (FPIC)'', online: https://www.ihrb.org/resources/what-is-free-prior-and-informed-consent-fpic, bekeken in September 2026.

60 Front Line Defenders (2025), *Global analysis 2024-45*, Front Line: the International Foundation for the Protection of Human Rights Defenders.

61 Global Witness (2025, september), *Roots of resistance: documenting the global struggles of defenders protecting land and environmental rights*.

62 UN Commission on Human Rights, Forced evictions, (1993, March) E/CN.4/RES/1993/77, para 6.

63 Verenigde Naties Human Rights Council (2011), Report of the Special Representative of the Secretary General on the issue of human rights and transnational corporations and other business enterprises, John Ruggie Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the Verenigde Naties "Protect, Respect and Remedy" Framework, Human Rights Council, A/HRC/17/31, Para 6. Online: http://business-humanrights.org/sites/default/files/media/documents/ruggie/ruggie-guiding-principles-21-mar-2011.pdf, bekeken in september 2026.

64 SDG Nederland (z.d.), "Dit zijn de Sustainable Development Goals", online: https://www.sdgnederland.nl/de-17-sdgs/, bekeken in september 2026.

65 Li., Z. et al. (2014), "A review of soil heavy metal pollution from mines in China: Pollution and health risk assessment", Science of the Total Environment, 468-469: p. 843-853;

Oxfam Australia (Z.d.), "Impacts of Mining", online: https://www.oxfam.org.au/what-we-do/economic-inequality/mining/, bekeken in September 2026.

66 Johnson, D.B. and Hallberg, K.B. (2004), "Acid mine drainage remediation options: a review", Science of the Total Environment, 338: p. 3-14;

Silva, L. et al. (2013), "Study of environmental pollution and mineralogical characterization of sediment rivers from Brazilian coal mining acid drainage", Science of the Total Environment, 447, p. 169-178http://dx.doi.org/10.1016/j.scitotenv.2012.12.013;

Romero, F. et al. (2010), "Acid drainage at the inactive Santa Lucia mine, western Cuba: Natural attenuation of arsenic, barium and lead, and geochemical behaviour of rare earth elements", Applied Geochemistry, 25(5), p. 716-727.

67 Csavina, Janae et al. (2012), "A Review on the Importance of Metals and Metalloids in Atmospheric Dust and Aerosol from Mining Operations." The Science of the total environment, 433C: p. 58–73;

OKI (Z.d.), "Mining", online: http://www.okinternational.org/mining, bekeken in september 2026.

68 Global Witness (2015), "Conflict resources", online: https://globalwitness.org/en/campaigns/conflict-resources/, bekeken in september 2026.

69 Intergovernmental Forum on Mining, Minerals, Metals and Sustainable Development (IGF) (2022), Gendered Impacts of Covid-19 on Artisanal and Small-Scale Mining (ASM), Winnipeg: IISD. p. 1

70 Buxton, A. (2013), Responding to the challenge of artisanal and small-scale mining. How can knowledge networks help?, London, the United Kingdom: IIED Sustainable Markets.

71 WWF (2021, February), In Too Deep: What We Know and Don't Know About Deep Seabed Mining, World Wildlife Fund, p. 4.

72 Verenigde Naties Human Rights Council (2011), Report of the Special Representative of the Secretary General on the issue of human rights and transnational corporations and other business enterprises, John Ruggie Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the Verenigde Naties "Protect, Respect and Remedy" Framework, Human Rights Council, A/HRC/17/31, Para 6. Online: http://business-humanrights.org/sites/default/files/media/documents/ruggie/ruggie-guiding-principles-21-mar-2011.pdf, bekeken in september 2026.

73 Curic, A. (2022, 1 april), "Arms exports: A business without an EU policy", *Investigate Europe,* online: https://www.investigate-europe.eu/en/posts/arms-exports-a-business-without-an-eu-policy, bekeken in september 2026.

74 Verenigde Naties (z.d.), "Arms Trade Treaty", online: https://disarmament.unoda.org/en/our-work/conventional-arms/legal-instruments/arms-trade-treaty, bekeken in september 2026.

75 Rijksoverheid (Z.d.), ''Verdragen tegen conventionele wapens'', online: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/internationale-vrede-en-veiligheid/internationaal-beleid-wapenbeheersing/verdragen-tegen-conventionele-wapens, bekeken in januari 2026.

76 Stockholm International Peace Research Institute (2026, April), *Trends in world military expenditure 2025*, Stockholm, Zweden: SIPRI.

77 Achmea (2026), *Annual report 2025,* p. 30.

78 Allianz Group (2026), *Annual report 2025,* p. 212.

79 AnsvarIdéa (2026) *Jaarverslag 2025,* p. 40.

80 UVM (2026), *Financieel jaarverslag 2025,* p. 26.

81 ASR (2026), *Solvency and financial conditions report – Disclosure 2025,* p. 5.

82 Athora Netherlands (2026, 19 March), *Annual report 2025 press release,* p. 4

83 CZ (2026), *Jaarverslag 2025*, p. 29

84 De Goudse (2026), *Jaarverslag 2025,* p. 4

85 DSW (2026), *Maatschappelijk verslag 2025,* p. 119.

86 Klaverblad (2025), *Jaarverslag 2024,* p. 8.

87 Menzis (2026), *Financieel jaarverslag 2025,* p. 4.

88 NN Group, (2026), *Annual report 2025,* p. 221.

89 Univé (2026), *Univé Groep Jaarverslag*, p. 16.

90 VGZ (2026), *Jaarverslag 2025,* p. 14.

91 ZLM (2026), *Jaarverslag 2025*, p. 5.

92 Zorg en Zekerheid, *Jaarverslag 2025*, p. 84.

Bijlage 1 Over de Eerlijke Geldwijzer

De Eerlijke Geldwijzer is een samenwerkingsverband van vijf maatschappelijke organisaties: Amnesty International, Milieudefensie, Oxfam Novib, PAX en World Animal Protection.[ii] De Eerlijke Verzekeringswijzer is samen met de Eerlijke Bankwijzer (EB) en de Eerlijke Pensioenwijzer (EP) onderdeel van de Eerlijke Geldwijzer: www.eerlijkegeldwijzer.nl. De Eerlijke Verzekeringswijzer maakt, samen met de zusterorganisaties in de Eerlijke Geldwijzer deel uit van *Fair Finance International* (FFI), een internationaal samenwerkingsverband van non-gouvernementele organisaties (ngo's) in Bangladesh, België, Bolivia, Brazilië, Cambodja, Colombia, Duitsland, Filipijnen, Ghana, Indonesië, Japan, Laos, Nederland, Nigeria, Oeganda, Pakistan, Peru, Thailand, Vietnam, Zuid-Afrika en Zweden.

De Eerlijke Verzekeringswijzer stelt zich ten doel om verzekeringsgroepen aan te moedigen hun beleggingsbeleid te verduurzamen en om duurzaamheid verder in hun bedrijfsvoering te integreren. Verzekeringsgroepen zijn relatief grote spelers op de (internationale) beleggingsmarkt. Door hun beleggingen in bedrijven maken ze het voor deze bedrijven mogelijk met het verworven kapitaal hun bedrijfsactiviteiten te financieren en uit te breiden. Deze activiteiten kunnen op een positieve manier bijdragen aan het welzijn van mensen en dieren, aan het klimaat en het milieu, maar ook op een negatieve manier, bijvoorbeeld door het schenden van mensenrechten of door milieuvervuiling.

Volgens de Eerlijke Verzekeringswijzer zouden verzekeraars daarom ook van de bedrijven waarin ze beleggen moeten verwachten dat zij en hun toeleveranciers relevante internationale verdragen, standaarden, en initiatieven naleven. Verzekeraars zouden deze verwachtingen moeten vastleggen in beleidsdocumenten die publiek beschikbaar zijn, zodat voor alle klanten en andere stakeholders inzichtelijk is welke keuzes door de verzekeringsgroepen gemaakt worden in hun beleggingen.

De Eerlijke Verzekeringswijzer laat zien in welke mate verzekeringsgroepen door middel van hun beleggingen bijdragen aan een sociaal rechtvaardige en duurzame wereld. Dit gebeurt enerzijds in beleidsonderzoeken, die het beleggingsbeleid en de bedrijfsvoering van verzekeraars systematisch vergelijken en beoordelen. Daarnaast laat de Eerlijke Verzekeringswijzer praktijkonderzoeken uitvoeren, waarin voor een specifieke sector of duurzaamheidsthema wordt beoordeeld of de beleggingen van een verzekeringsgroep in lijn zijn met nationale en/of internationale richtlijnen voor duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

De Eerlijke Verzekeringswijzer is een consumenteninstrument. Steeds meer consumenten vinden het belangrijk dat hun verzekeraar maatschappelijk verantwoord belegt. Consumenten worden via de website betrokken bij het verwezenlijken van het doel van de Eerlijke Verzekeringswijzer. Op de website kunnen consumenten het beleggingsbeleid van de grootste verzekeringsgroepen in Nederland vergelijken en de resultaten van praktijkonderzoeken bekijken. Ook kunnen consumenten via de website de verzekeringsgroepen aanschrijven om positieve of negatieve feedback te geven

[ii] Niet alle coalitieleden van de Eerlijke Verzekeringswijzer werken aan alle thema's en/of sectoren waar dit onderzoek zich op richt. Teksten over specifieke onderwerpen geven daarom niet noodzakelijkerwijs de mening van alle coalitieleden van de Eerlijke Verzekeringswijzer weer.

Eerlijke
Verzekeringswijzer

FairFinance
International

AMNESTY
INTERNATIONAL

MILIEU
DEFENSIE
WE KUNNEN NIET WACHTEN

OXFAM
Novib

PAX

WORLD
ANIMAL
PROTECTION